

Komunitator

➤ Po 100 letih v Idriji nov hotel

➤ Za Kolektorjem je najboljše poslovno leto

➤ Ali je imela Idrija kdaj železnico?

➤ December je čas praznovanj in obdarovanj

RAČUNAJTE NA NOVE UGODNOSTI.

PRI TRIGLAVU RAČUNAJTE NA ZAVAROVALNO POLICO PO VAŠI MERI. PRIZNALI VAM BOMO DO **17 %** PAKETNI POPUST NA PRENOVLJENE PAKETE AVTOMOBILSKIH ZAVAROVANJ, DO **15 %** POPUST ZA IZKUŠENE VOZNIKE, **5 %** BONUS ZVESTOBE IN **5 %** POPUST NA TAKOJŠNJE PLAČILO PREMIJE. NEKATERIM ZAVAROVANJEM SMO ZNIŽALI PREMIJO, DOPOLNILI PONUDBO Z ZAVAROVANJEM ZDRAVILIŠKEGA ZDRAVLJENJA TER RAZŠIRILI NABOR ASISTENČNIH STORITEV. VEČ O NOVOSTIH IN UGODNOSTIH PREBERITE NA AVTO.TRIGLAV.SI.

PAMETNO JE IMETI DOBRO ZAVAROVAN AVTO.

triglav

Hotel Jožef

Potrpi še petnajst minut, potem se bova šla tuširat v novi hotel!

Komunitator

Vsebina

- 4 **Lokalna samouprava**
Idrijska občina je lani začela s pripravo Inovativne strategije trajnostnega razvoja
- 6 **Intervju**
Andrej Kren o odnosih z delničarji FMR
- 9 **Naložba**
Idrija ima po sto letih spet nov hotel. Imenuje se Hotel Jožef
- 12 **Spominjanja**
Idrijska železnica – mit ali resničnost?
- 20 **Gospodarstvo**
Konzern Kolektor je letos posloval najbolje doslej
- 38 **Praznovanja**
December je čas smeha in veselja, praznovanj in obdarovanj
- 40 **Spoznajmo se**
Dnevi odprtih vrat v Kolektorjevih družbah po Sloveniji
- 54 **Kultura**
Črni Vrh nad Idrijo ima kar tri Schwentnerjeve nagrajence

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@kolektor.com, fax: (05) 37 50 354, GSM 051 689 204 • **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Ivan Bizjak, Branko Govekar, Janez Kavčič, Špela Kenda, Aleš Lajovic, Sine Pečelin, Sanja Marija Pellis, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Marija Trušnovec, Maja Vojska, Irena Žakelj • **Fotografije:** arhiv KUDa Cerčno, fototeka Mestnega muzeja Idrija, Silvij Jereb, Špela Kenda, Nace Kranjc, Ivan Laharnar, Sine Pečelin, Albin Rogelj, Jana Slabe, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Sebastjan Šemrl, Maja Vojska, www.plesniklubidrija.org, Irena Žakelj • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezirovni pregled:** Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Milica Rovtar • **Naklada:** 8000 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Tisk:** ČukGraf d. o. o. • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** Zima

Copyright® FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja

Foto: Borut Šorli

Inovativna strategija trajnostnega razvoja občine Idrija

Sanja Marija Pellis

Občina Idrija bo občina s kakovostnim bivalnim okoljem, kjer se bo vsak občan počutil doma in vključen v življenje občine. Gradila bo na svoji kozmopolitski preteklosti in vrednotah, ki so se razvile v petstoletni tradiciji rudarjenja: inovativnosti, ustvarjalnosti, solidarnosti, znanju, medsebojni povezanosti in odprtosti v svet. Bo spodbudno okolje za uspeh in konstantno rast. Njen razvoj bo temeljil na načelih trajnosti, upošteva visoke okoljske standarde, ter na vključenosti in povezanosti celotnega območja občine. Bo občina z uspešnim visokotehnološkim gospodarstvom, razvijajočim se turizmom, občina prijaznih in zadovoljnih ljudi.

S temi nekaj stavki so ustvarjalci Inovativne strategije trajnostnega razvoja opisali vizijo razvoja občine Idrija. Pa poglejmo, kako je potekal nastanek tega obsežnega dokumenta in kaj vse bo v njem obravnavano.

Občina Idrija je konec novembra 2009 v sodelovanju z Geografskim inštitutom Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) pričela s pripravo Inovativne strategije trajnostnega razvoja občine Idrija.

Priprava strategije poteka v okviru projekta CAPACities – program transnacionalnega sodelovanja za območje Alp – katerega cilj je povečati konkurenčnost in privlačnost malih alpskih središč ter te potencialne promovirati. Prav tako omenjeni projekt promovira nove pristope pri upravljanju s prostorom, s posebnim poudarkom na vključevanju različnih vidikov, npr. multifunkcijska raba prostora, okolje, kultura, turizem, ipd. v prostorske razvojne strategije. V okviru projekta se pripravljajo operativna orodja in politike za promoviranje inovativnih aktivnosti v mestnem prostoru in z željo po aplikaciji Lizbonske strategije na lokalni ravni.

Cilj, ki ga želimo s pripravo strategije doseči, je zagotovitev ključnih strateških smernic

občinski upravi in vsem razvojnim akterjem v občini, ki bodo smiselno povezale dosedanja razvojna prizadevanja, programe in projekte v sklenjeno in medsebojno povezano celoto, z namenom zagotavljanja učinkovitega trajnostnega razvoja in vključevanja vseh razpoložljivih razvojnih potencialov. Poudarjena mora biti vloga trajnostnega razvoja, ki z upoštevanjem omejitev in regeneracijske možnosti okolja stremi k razvoju občine.

Priprava strategije je pomembna tudi z vidika projekta Alpsko mesto leta, saj se je občina zavezala, da bo kot nosilka naslova Alpsko mesto leta upoštevala protokol Alpske konvencije in načela trajnostnega razvoja.

Ker bo imela strategija vlogo ključnega strateškega dokumenta, je priprava potekala v tesni povezavi med pripravljalci projekta, občinsko upravo, podjetji in ustanovami ter zainteresiranimi prebivalci občine.

Tako smo v začetku letošnjega leta za vse zainteresirane pripravili uvodno delavnico o pripravi Inovativne strategije trajnostnega razvoja občine Idrija. Delavnico je vodil dr. Janez Nared iz Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. Na delavnici je bil predstavljen namen strategije – za občino, za podjetja in za ustanove ter ter-

minski načrt priprave strategije in vsebinski sklopi, katere bo strategija obravnavala. Pripravljalci so dokument razdelili na šest vsebinsko povezanih sklopov:

- človeški viri,
- gospodarstvo in gospodarska infrastruktura,
- družbene dejavnosti in družbena infrastruktura,
- okolje in prostor,
- infrastruktura ter
- zunanja in notranja reprezentacija občine Idrija.

Po uvodni delavnici so sledile delavnice po vsebinskih sklopih. Vsakega od vsebinskih sklopov sta koordinirala predstavniki Geografskega inštituta ZRC SAZU in predstavnik Občine Idrija, kar je zagotavljalo dvosmeren prenos informacij in sprotno reševanje odprtih vprašanj.

Poglavje Človeški viri vsebuje statistične podatke in kazalnike o demografiji, izobrazbi, zaposlitvi, socialni in kulturi. Gospodarstvo in gospodarska infrastruktura zajema kakovost življenja, trg delovne sile, gospodarske javne službe, raziskave in razvoj, mala, srednja in velika podjetja, kmetijstvo in gozdarstvo, turizem in turistično infrastrukturo, gospodarsko infrastrukturo ter energetiko. Sklop družbenih dejavnosti in družbene infrastrukture obravnava javne službe na področju sociale, družbeno

infrastrukturo, zdravstvo, izobraževanje in predšolsko vzgojo, socialno skrbstvo, kulturo, šport in društveno dejavnost. Okolje in prostor vključuje rabo tal, poselitev in stanovanja, varovanje okolja in narave, okoljsko infrastrukturo, zaščito pred naravnimi nesrečami, vode, okoljsko sanacijo in ravnanje z odpadki. Infrastruktura zajema vodovod in kanalizacijo, preskrbo z energijo, promet in trajnostno mobilnost, telekomunikacijsko infrastrukturo, javno razsvetljavo in energetske sanacije stavb. Zunanja in notranja reprezentacija Občine Idrija pa analizira in išče izboljšave na področju občinske uprave, notranje strukturiranosti in kohezivnosti, prepoznavnosti občine, občinskega marketinga, razvoja idrijske čipke, povezovanja s sosednjimi občinami in regijami ter mednarodnih povezav.

Poleg že omenjenih delavnic so bili opravljeni tudi intervjuji s predstavniki različnih javnih institucij ter sestanki s podjetji in posamezniki. Pripravljalci strategije pa so podatke pridobivali tudi s pomočjo vprašalnikov, ki so bili poslani vsem gospodinjstvom in podjetjem v občini. Dodatni vprašalniki so bili pripravljani še za

študente in dijake ter predstavnike posameznih javnih institucij.

Na podlagi vseh pridobljenih dokumentov, podatkov in informacij je nastal Osnutek inovativne strategije trajnostnega razvoja Občine Idrija. Dokument je v tem trenutku še vedno v usklajevanju, do konca leta pa bo pripravljena končna verzija.

V Osnutku inovativne strategije trajnostnega razvoja Občine Idrija je predstavljena analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT analiza), ki predstavlja osnovna izhodišča za pripravo strategije ter ključne izzive za prihodnji razvoj občine. Predstavljena je tudi vizija razvojne občine, njene razvojne prioritete in ključni mejniki.

Strategija opredeli pet razvojnih prioritete: **Kakovostno bivalno okolje** bo temeljilo na kakovostnem izobraževanju, kakovostni kulturni in športni ponudbi, dostopnosti zelenih površin, kolesarskih in peš povezavah, zagotovitvi dostopa do telekomunikacijske, energetske in komunalne infrastrukture, neonesnaženem in urejenem okolju, dostopu do storitev,

izboljšani dostopnosti in prometne povezanosti ter dostopnosti stanovanj. **Inovativno gospodarstvo** daje poudarek krepitvi podjetništva in razvoju turizma, ureditvi gospodarskih con ter spodbujanju ustvarjalne družbe. **Infrastrukturne podlage razvoja** bodo omogočene z vlaganji v energetske sistem – predvsem v obnovljive vire energije, vlaganja v okoljsko, telekomunikacijsko, energetske in komunalno infrastrukturo, učinkovitim prometnim omrežjem in ustrezno energetske sanacije stavb. **Vzajemna družba** temelji na medgeneracijskem sožitju, socialni vključenosti vseh družbenih skupin, kakovostni zdravstveni oskrbi ter podpori socialnim mrežam. **Prepoznavnost in kohezivnost** občine bo zagotovljena, če bo Občina znala upravljati z neprecenljivo naravno, kulturno in tehniško dediščino, če bo imela učinkovito in kakovostno občinsko upravo in bo zagotavljala prepoznavnost celotne občine v širšem prostoru, ne nazadnje pa tudi skrbela za skladen razvoj in poselitev centralnih naselij ter podeželja.

Vsebina celotnega dokumenta bo predstavljena 9. februarja 2011, dan po tem, ko bo Idrija slovesno prejela naziv Alpsko mesto leta 2011.

*Naj bo v letu 2011 vaše življenje barvito,
naj bo izrazito,
naj se vam rišejo poti do sreče, veselja in uspeha!*

FMR

Slovenija je premajhna, da bi ostale lumparije za dolgo skrite

Uredništvo

Našega tokratnega sogovornika nismo izbrali naključno. Andrej Kren namreč vodi družbo FMR d. d. že petnajst let, od njenega lastninskega preoblikovanja, torej od leta 1995, pred dnevi pa je vstopil tudi v klub abrahamovcev. Povod sta torej dve okrogli obletnici in med prvim in tokratnim intervjujem se je nabralo kar nekaj vprašanj, ki terjajo odgovore. Z Andrejem Krenom smo se za naš časopis pogovarjali pred dvema letoma, aprila 2008 je bil objavljen intervju z njim v 43. številki Komunitatorja. Do naših tokratnih vprašanj ni bil ravnodušen, toda nanje je odgovarjal kot pravnik, ni povzdignil glasu, ni bilo videti, da bi ga katero od njih spravilo s tira. Torej, pričakujemo, da bo kljub občasnim viharjem vodil družbo FMR še lep čas, če bo seveda še naprej užival podporo predsednika in članov nadzornega sveta.

Če začnemo pri zadnjem projektu družbe FMR, ki je v teku, novem Domu upokojujencev v Idriji, kako napredujejo dela?

Po začetnih težavah z deponiranjem žgalniških ostankov iz rudniške topilnice, zaradi prepovedi prometa s tovornjaki do ustrezne deponije in močnega deževja v času izkopa gradbene jame, so se dela kljub težkim razmeram nadaljevala s polno paro in izvajalci so do postavljenega roka končali temeljno ploščo. Za ta dosežek ob tej priložnosti izrekam priznanje tako glavnemu izvajalcu družbi Kolektor Koling kot tudi izvajalcu zemeljskih del – družbi Primorje Ajdovščina, nenazadnje pa predvsem glavnemu nadzorniku g. Hartlu skupaj z njegovimi pomočniki, ki so poskrbeli, da so dela potekala s potrebno dinamiko ne glede na omenjene težave. Želim si, da bi bila taka zavzetost pri omenjenih prisotna tudi v nadaljevanju izgradnje I. faze doma, saj je dokončanje del v tej fazi predvideno do polletja naslednjega leta. Žal nam vreme tudi v nadaljevanju gradnje ne gre najbolj na roko, vendar upam, da se nas smola glede vremena ne bo držala ves čas in da se bo tudi vsem udeleženiim pri gradnji večkrat nasmehnilo sonce. Vsekakor se nameravamo po svojih najboljših

močeh držati terminskega plana izgradnje I. faze in v mesecu avgustu naslednje leto omogočiti oskrbovancem in zaposlenim obstoječega doma preselitev v prijetnejše prostore novega doma.

Ali je gradnja novega doma upokojujencev v Idriji povezana s t. i. družbeno odgovornostjo in kako gledajo vaši lastniki na to investicijo?

Gradnja novega Doma upokojujencev v Idriji je prav gotovo en vidik družbene odgovornosti do idrijskega okolja, v katerem deluje družba FMR. Drugi vidik je podpora različnim izobraževalnim, kulturnim, športnim dejavnostim v tem okolju in dogodkom, ki imajo za občane in podjetja iz tega okolja še poseben pomen. Tak pomemben dogodek je prav gotovo idrijski Čipkarski festival, kjer kot generalni pokrovitelj nastopamo skupaj s koncernom Kolektor že vrsto let in bomo verjetno tudi v prihodnje podpirali ohranjanje te žlahtne tradicije v Občini Idrija. Naši delničarji do sedaj niso imeli bodisi pripomb bodisi vprašanj v zvezi z aktivnostmi družbe FMR na omenjenih področjih, gradnja novega Doma upokojujencev pa bo koristila vsem, ki živijo in delajo v tem okolju. Tudi našim delničarjem oziroma delničarjem naših

lastnikov, ki že sedaj morda potrebujejo storitve oskrbe in nege za svoje starše, čez dvajset ali trideset let pa bodo morda nekateri tudi sami zaprosili za sprejem v dom.

Kakšen je vaš poklicni in osebni odnos do vaših lastnikov – delničarjev družbe FMR?

Do vsakega lastnika se je treba obnašati profesionalno, v skladu z zakonskimi zahtevami, kar pomeni, da jim moramo na skupščinah najmanj enkrat na leto poročati o poslovanju v preteklem letu in o premoženjskem stanju družbe ob koncu preteklega leta. To počnemo vsako leto že od ustanovitve dalje. Ponovil bi to, kar sem pred dvema letoma in pol že dejal: Uprava dela in se trudi za uspešno poslovanje družbe FMR po svojih najboljših močeh, ne glede na to, kdo je lastnik. Delali bi tako, če bi bilo lastništvo še naprej v rokah države in družbe Vipe Holding, delali bi tako od Hidriinega vstopa v FMR in delali bi tako, če bi bila družba v celoti v lasti notranjih lastnikov, kot je bilo načrtovano. Če pa govorim osebno, pa me še vedno moti način, kako so v Hidriji prišli do delnic družbe FMR. Glede na to, da smo si súčasno konkurirali pri Kapitalski družbi za

nakup naših delnic, si lahko samo predstavljamo, kako so kljub ponujeni nižji ceni uspeli pridobiti te delnice. Še vedno ne vidimo razumnega razloga za vstop Hidrie Fin v naše lastništvo, kar se je pokazalo tudi na letošnji skupščini družbe FMR. Hidria Fin je namreč na njej predlagala revizijo cele vrste poslov FMR.

Ker je bil na skupščini FMR ta njihov predlog zavržen, so vložili predlog za imenovanje posebnega revizorja na sodišče. Po mojem mnenju so to storili z namenom, da bi pri nas sprožili reakcijo v smeri ponudbe odkupa delnic, ki so jih oni pred tremi leti odkupili od prejšnjih lastnikov.

Lahko rečemo, da gre z njihove strani za neke vrste pritisk na vas?

Jaz to tako občutim. V tem času smo sicer že začeli nekaj pogovorov v zvezi s tem, pri čemer pa moram poudariti, da smo jim v preteklih treh letih že dvakrat ponudili, enkrat neposredno, drugič pa posredno, odkup naših delnic. Na naš prvi predlog sploh niso odgovorili, čeprav smo mi bili za to, da rešimo pat pozicijo, v katero so sicer sami zašli. Toda ena od direktoric Hidrie Fin si je pogovore o tem predstavljala precej po svoje. Kljub temu da so bili pogoji odkupa delnic FMR vsebinsko dogovorjeni na najvišji ravni, in bi se bilo treba dogovoriti samo še o formalnem zaključku posla, je začela ultimativno postavljati dodatne, za nas in naše partnerje v poslu vsebinsko nesprejemljive pogoje, in grozila, da bodo v nasprotnem primeru proti upravi in nadzornemu svetu družbe FMR sprožili dodatne sodne postopke. Odgovoril sem ji, da postavljanje ultimatov za nas ni sprejemljivo, njihovih groženj pa se ne bojimo, saj se je že v do tistega trenutka sproženem postopku pred sodiščem pokazala neutemeljenost njihovih obtožb. Ko so začeli z nami na tak način komunicirati, smo pogovore prekinili oziroma jih odložili do takrat, ko se bodo pripravljene pogovarjati na drugačen način. In zaenkrat nič ne kaže, da se bodo pogovori o odkupu delnic družbe FMR od »nesrečnega« lastnika le-teh nadaljevali.

Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič je pred dnevi napovedal možnost prodaje delnic FMR Holdinga. Pod pogoji, s katerimi so delničarji že bili seznanjeni.

To boste morali njega vprašati, kaj konkretno je imel v mislih. Smo pa po »vdoru« Hidrie Fin v FMR delničarji FMR Holdinga izvedli določene korake tudi na ravni družbe pooblaščenke, kjer se je koncern Kolektor zavezal, da bo na daljši rok odkupoval delnice FMR Holdinga. Menim, da gre njegove besede oziroma napovedi razumeti, da bo Kolektor takratne obljube delničarjem zdaj

uresničil.

Na začetku pogovora je bilo rečeno, da se z novim lastništvom nič ni spremenilo. Toda od takrat so skupščine bistveno drugačne. Vedno se Hidria Fin s čim ne strinja.

Tudi prej, ko je bila država oz. Kapitalska družba, so bili njihovi predstavniki pogosto proti predlaganim sklepom. Tako da to ni nič novega. Tudi izpodbojnih tožb na sklepe skupščine doslej ni bilo, predlog za imenovanje posebnega revizorja je bil na sodišče vložen šele kasneje. Sodišče je imenovalo revizorja, toda ne tistega, ki ga je na skupščini predlagala Hidria Fin, temveč neodvisnega. Njemu bomo predali vso dokumentacijo v zvezi s posli, ki jih sodišče namerava pregledati. Moram pa poudariti, da je sodišče veliko večino preverjanj, ki jih je predlagala Hidria Fin, zavrnilo.

Ob pregledovanju zapsanega na račun sinergij po idrijsko smo v obdobju od 1. 1. 2006 do 9. 12. 2010 zasledili kar 98 člankov, od tega sta dobri dve tretjini takih, ki se nanašajo na »vdor« Hidrie Fin v FMR. Če gre za tako obsežen antagonizem med obema gospodarskima subjektoma, zakaj so se potem sploh hoteli kapitalsko povezati z vami?

To je spet vprašanje, ki bi ga morali nasloviti na naše nezaželene solastnike. Še danes ne vidimo razumnih razlogov, razen tistih, ki sem jih že omenil. Po mojem mnenju gre za nagajanje, uživanje v nagajanju in sprožanju postopkov, ki so bili že omenjeni. Sinergij z družbo FMR ne vidim. To, da so pa hoteli preko FMR priti do sinergij s koncernom Kolektor, bi lahko bil razlog, vendar so se tega lotili na čuden način. Se pravi – zahrbtnen vdor v FMR, potem pa ponujanje roke sodelovanja.

Mislím, da bi bilo bolj prav, če bi se že pred tremi leti obrnili na vodstvo koncerna Kolektor in mu predlagali možne sinergije in poti ter oblike sodelovanja med obema družbama.

Ali ni po vašem mnenju 15 milijonov evrov veliko denarja za nagajanje?

Če mene vprašate, ne bi vložil 15 milijonov evrov za to, da bi nagajal, grozil in izsiljeval. Toda ljudje smo si različni in iščemo užitek na različnih področjih. Je pa ta sosedov užitek, če jim to sploh še predstavlja užitek, vsekakor zelo drag.

V Financah je bil 22. junija lani objavljen prispevek z naslovom Hidria z novo naložbo v Kopru in velikimi dolgovi, v katerem med drugim piše, da je Hidria za nakup deleža v FMR pri NLB

zastavila vse te delnice in od nje dobila posojilo za omenjeni nakup.

To je točno. To informacijo smo pridobili kmalu po nakupu naših delnic. Po zakonu o gospodarskih družbah se mora vsak delničar na skupščini izkazati s potrdilom zastavnega upnika, da lahko z zastavljenimi delnicami glasuje. To smo na skupščini leta 2008 tudi zahtevali in predložili so potrdilo NLB, da so delnice FMR, ki so jih kupili, zastavljene pri banki kot zavarovanje za najem posojila, s katerim so kupili te delnice.

Naš namen ni bil, da bi govorili samo o tem, toda to je aktualno, zato ni odveč kakšno reči na to temo. V luči povedanega nas zanima, kaj lahko delničarji pričakujejo, predvsem mali delničarji, ki so združeni v FMR Holdingu?

Večina malih delničarjev se je že pred dvanajstimi leti odločila, da delnice iz družbe FMR prenese v FMR Holding, nekateri so se odločili za prodajo teh, nekaj pa jih je še vedno ostalo v družbi FMR, kjer pa se v družbi delničarja, ki seva negativno energijo, ne počutijo dobro. Zato smo na skupščini večkrat predlagali odkup lastnih delnic, s čimer bi jim omogočili izstop iz družbe, vendar je Hidria Fin ta predlog vedno zavrnila. Žal, kljub željam in zanimanju malih delničarjev, jim odkupa njihovih delnic nismo mogli omogočiti.

Glede na to, da je v igri denar, ali delničarji vedo, s čim razpolagajo?

Glede na klice in povpraševanje v zvezi z možnostmi prodaje očitno vedo, da gre za denar. Uprava družbe FMR nima pooblastila skupščine, da bi od njih delnice odkupila, nihče od velikih delničarjev pa tudi ni zainteresiran, da bi povečeval svoj delež. Tudi Hidria Fin ne, ki ima glede tega prosto pot, da še poveča svoj 38,66-odstotni delež. Verjetno jim je žal za izgubljeno priložnost, ko se jim je ponudila možnost zamenjave teh delnic za delnice FMR Holding. Takrat se je vsak sam odločal, kaj zanj to pomeni.

Ob »vdoru« Hidrie v FMR je bilo poslovanje slednjega negativno. Skratka, tisto leto je FMR posloval z izgubo.

Ne, tisto leto, tj. konec leta 2007, ko so oni dejansko vstopili v lastništvo FMR, smo imeli fantastičen dobiček. Več kot 38 milijonov evrov celotnega dobička oziroma 34 milijonov evrov čistega dobička, ki je nastal predvsem z uspešno prodajo delnic Abanke Vipa. Je pa res, da je leta 2008 nastopila svetovna finančna kriza, ko so se cene vrednostnih papirjev drastično znižale. Mi smo skušali posledice omenjene krize omiliti in smo tisto leto del vrednostnih papirjev pro-

dajali po višjih cenah, kot so bili ti vredni ob koncu leta. Smo pa ne glede na negativen rezultat v tistem letu, ki je bilo edino tako leto v zgodovini družbe FMR, v letu 2009 izplačali dividende našim delničarjem.

Kaj pomeni napoved prvega moža Kolektorja, da bo letošnje leto glede poslovanja koncerna najboljše doslej?

To pomeni za nas gotovost, da bo Kolektor tudi v prihodnje sledil politiki izplačila udeležbe na dobičku. Letos smo v sorazmerju z našim deležem, ki je v družbi Kolektor Group 34 %, prejeli 340.000 evrov dividend oziroma udeležbe na dobičku. To je za nas pomemben delež denarnega toka iz finančnih prihodkov od deležev. Izjava

slovali in so jim izgube in slabši rezultati odnesli bilančni dobiček.

Če imaš denar, ga moraš tudi pametno naložiti. Kam ga usmerja FMR in kam ga namerava v prihodnje?

Prav zaradi obnašanja lastnikov, Hidrie Fin, bomo v prihodnje denar usmerjali v bolj varne oziroma manj tvegane naložbe, ker ne mislimo vsako leto porabljati ogromno časa, energije in denarja za odgovore na njihove neutemeljene obtožbe glede delovanja uprave in nadzornega sveta družbe FMR in za tožbe na sodiščih. Nadzornemu svetu bom predlagal, da že prihodnje leto preverimo našo naložbeno strategijo in da denar vlagamo tja, kjer bo moralo biti

kov tega deleža, s čimer smo vzpostavili navzkrižno lastništvo v družbah, v katerih smo že imeli svoje delnice in v katerih so izrazili željo po dokapitalizaciji. To smo storili v Abanki Vipa in družbi Vipa Holding. Ko se je pokazala priložnost, smo te delnice prodali.

Ste finančnik in pravnik. Dobra kombinacija tudi za odgovor na naše vprašanje, zakaj tolikšna prezadolženost slovenskega gospodarstva?

Velik delež nepokritih finančnih obveznosti do bank izvira iz menedžerskih prevzemov. Dobro vemo, da so v letih konjunktura, to je leta 2006 in 2007, banke na veliko podpirale menedžerske odkupe podjetij, v prepričanju, da bo ta konjunktura še kar trajala in bodo kupljena podjetja sama odplačala glavnice za ta namen najetih posojil in obresti. Zgodila se je kriza in scenarij se je podrl. Poglejte Istrabenz, Pivovarno Laško, Merkur. Tudi gradbena podjetja so banke radodarno financirale. S prihodom gospodarske krize se je interes potencialnih kupcev stanovanj močno zmanjšal, nekateri gradbeniki so obtičali z ogromnimi zalogami neprodanih stanovanj, ki jih niso mogli spraviti v promet, banke pa niso bile več pripravljene financirati nasedlih naložb, saj so reševale svojo kožo. Tista sredstva, ki so jih dobila vrnjena od zdravih podjetij, kakršni sta družbi Kolektor Group in FMR, pa so banke porabile za odplačevanje svojih obveznosti do tujine.

Če sem dolžan en evro, sem dolžnik, če sem dolžan 1000 evrov, sem partner. Male »sleparje« država hitro obsodi, velike pusti pri miru, da zadeve zastarajo. Poglejmo samo najnovjši primer Satexa. Smo po vaše pravna država?

V pravu velja načelo, da je vsakdo nedolžen, dokler mu ni dokazana krivda. Kar se tiče zakonodaje, trdim, da smo pravna država. Problem je v izvajanju zakonodaje. Bolje bi bilo, da bi imeli v nekaterih zakonih manj členov in bi se tistih čim bolj »držali«. Za manjši prekršek je zagotovo lažje obsoditi človeka kot v primerih, kjer so zagrožene visoke kazni in so vpleteni vplivni posamezniki, ki se s svojimi zvezami in prebrisanimi odvetniki izognejo sankcijam. V primeru Satexa zelo pozdravljam odločitev pravosodnega ministra, da bo prišel zadevi do dna in preveril odgovornost vpletenih državnih organov za omenjeno zastaranje. Menim, da je pri nas še vedno ostanek balkanske mentalitete, se pravi, da je bolj pomembno iskati načine, kako na dovoljen ali nedovoljen način poiskati luknjo v zakonu, kot pa spoštovati zakonodajo. V tem primeru bi bilo izogibanje roki pravice precej manj.

gospoda Petriča je ohrabrujoča in upam, da bo šlo koncernu Kolektor tudi prihodnja leta vsaj tako dobro kot letos.

In kaj zdaj to pomeni? Koliko lahko pričakujejo predvsem mali delničarji?

Mi smo v preteklosti izplačevali dividende, ki jih kot minimalne določa Zakon o gospodarskih družbah. Menim, da so bili v preteklosti naši delničarji z dividendami zadovoljni, za razliko od delničarjev Hidrie oziroma njihove matične družbe H & R, ki jim kljub prikazanemu bilančnemu dobičku doslej še nikoli nista izplačali dividend. Tu bi naredil še eno primerjavo. V letih od 2002 do 2008 smo v družbi FMR za skoraj trikrat povečali bilančni dobiček, in sicer s 7,2 na 21,2 milijonov evrov, medtem ko na Hidrii oz. družbi H & R ne samo da niso izplačali nobenih dividend, ampak so v istem obdobju celo zmanjšali bilančni dobiček za četrtnino (s 13,5 na 10,3 milijonov evrov). Se pravi, da so slabše po-

zagotovljeno 100-odstotno vračilo, ob seveda precej nižji donosnosti, kot smo jo dosegali v preteklosti.

Vi ste 34-odstotni lastniki Kolektorja. Kaj pa ostali odstotki? So to rizični skladi, je to kitajski Telekom?

Vsi podatki o lastnikih družb so javni in si jih vsakdo lahko pogleda na Ajpesovih internetnih straneh. Poleg družbe FMR sta večja lastnika še idrijski družbi Fond in Fi, ki obvladujeta malo manj kot 53-odstotni delež v Kolektorju, za njima je, če gledamo Fond in Fi kot skupino, družba FMR s 34-odstotnim deležem, potem je z desetodstotnim deležem NLB in z malo več kot tremi odstotki Zavarovalnica Triglav.

Ste kdaj pomislili, da bi denar vložili kam drugam in ne v Kolektor?

Mi smo to že naredili. Mislim, da je bilo leta 2005, ko smo že imeli 34-odstotni delež v Kolektorju in smo prodali pet odstot-

Jožef – idrijska duša imena

Janez Kavčič

Idrija je leta 1990 ob svoji častitljivi 500-letnici prejela v dar roman z naslovom Duša imena. Delo, ki ga je Prešernova družba nagradila kot najboljši roman leta, je domačemu kraju poklonil psihiater, primarij in pisatelj dr. Jožef Felc (1941–2010), avtor šestnajstih knjižnih stvaritev. Dr. Felc, zaslužno ime v galeriji idrijskih Jožefov, je pronicljivo odstrl tančice z duše včerajšnjega rudarskega mesta in tenkočutno prisluhnil življenjskim zgodbam njegovih prebivalcev.

Zdi se, da so razsežnosti in globine idrijske materialne podstati in duhovne kulture v mnogočem odločilno kreirali prav Jožefi, bolj ali manj poznani, upravičeno priznani ali žal prezrti. Številni Jožefi, Josipi in Jožeti so s svojimi deli ostali trajno prisotni v zakladnici idrijske historične, naravoslovne, tehnične in kulturne dediščine, obenem pa so s svojim delovanjem spleтали nerazdružne vezi med Idrijo in razvitim svetom. Povedano velja ne le za preteklost, temveč prav tako za sedanost in – upajmo, da bo tradicija prehajala v prihodnost.

Naj nanizamo vsaj dva ducata znamenitih idrijskih Jožefov (imena Joseph, Josip, Jože, Jožef si dovoljujemo dati na skupni imenovalec), brez katerih si nekdanje in sodobne Idrije skorajda ni mogoče predstavljati.

Na zidu arkadnega dvorišča gradu Gewerkenegg, v katerem je nad 400 let gospodovala uprava drugega največjega živosrebrovega rudnika na svetu, je bil v drugi polovici 18. stoletja vklesan latinski napis: Po neskončni milosti kralja Jožefa II. raste moja slava; tako želijo idrijski kovinski zakladi. Napis se je nanašal na razsvetljenega habsburškega vladarja Jožefa II., sina cesarice Marije Terezije, ki je zasedal dunajski prestol v desetletju od 1780 do 1790.

Sloveči naravoslovec in idrijski rudniški kirurg Balthasar Hacquet je prav Jožefu II. posvetil svoje življenjsko delo *Oryctographia Carniolică* v štirih knjigah, ki so izhajale v Leipzigu od 1778 do 1789. Ugledni pisec evropskega slovesa, ki je leta 1784 predložil kraljevi medicinski službi v Parizu spomenico o svojem zdravljenju idrijskih rudarjev, je drugo knjigo *Oriktografije* iz leta 1781 skoraj v celoti namenil Idriji. Cesar Jožef II. je leta 1784 obiskal Hacqueta v njegovem kabinetu v Ljubljani, si ogledal njegove bogate naravoslovne zbirke in razpravljal z njim kar poldrugo uro. Hacquet je cesarju predlagal povečanje proizvodnje živega srebra v Idriji in prehod na večjo predelavo kovine v cinober. Razvoj dogajanj v Idriji v naslednjih letih je pokazal, da je

nekdanji rudniški kirurg in strokovno podkovani svetovljan vladarja uspel prepričati; v svojem življenjepisu ga je imenoval za »edinega velikega moža avstrijske cesarske hiše«.

Po Jožefu II. je bil poimenovan Jožefov jašek, odprt leta 1786, ko je v času trgovinskih pogodb med Avstrijo in Španijo idrijski rudnik doživljal izjemno konjunkturo. Jašek Kajzer, kot ga je nazivalo rudarsko občestvo, je bil od konca 18. stoletja do sredine 20. stoletja pravcati sinonim za vrhunsko idrijsko rudarsko tehniko. Tu se je celih 158 let (1790–

1948) na vodni pogon vrtelo grandiozno kolo največje črpalne naprave Kamšti. Jašek so leta 1880 opremili z odličnim izvoznim parnim strojem tovarne Breitfeld–Danek iz Prage. Že od začetka 20. stoletja je bil urejen odvoz rude z elektrificirano rudniško železnico, po letu 1956 pa je transport rude od jaška Kajzer do nove separacije stekel po žičnici z zmogljivostjo 50 ton na uro. Leta 1953 so zamenjali izvozni stroj iz leta 1880 z modernim električnim izvoznim strojem kanadske firme Nordberg, ki je zmožni dvigniti iz jame na površje do 350 ton rude v eni izmeni.

Izkopu Jožefovega jaška na jugovzhodu je hitro sledilo odpiranje enako pomembnega »šahta« na severozahodnem obrobju

Idrije. Tudi ta jašek, poznan kot Franciške, je imel za »krstnega« botra eminentno osebnost, ki se je podpisovala z imenom Jožef. Ob Franciškovem jašku so namreč leta 1792 na zahodni steni vzdali ploščo z latinskim napisom: V čast dobrotljivega vladarja Franciška je Jožef pl. Leithner sklenil slovesno otvoriti in kopati jašek. Znano je, da je omenjeni Jožef Leithner kot dvorni komisar ob koncu 18. stoletja odločilno posegal v obratovanje idrijskega rudnika in med drugim leta 1787 skonstruiral tudi nove vodoravne »plamenske« peči za žganje rude. Inovacija je bila nujna, če so hoteli dosegati rekordno proizvodnjo 600 ton živega srebra letno, ki so jo pogojevale dobave Španiji med leti 1786 in 1797. Jašek Franciške je z modernizacijo na prelomu iz 19. v 20. stoletje dosegel raven tedanjih najsodobnejše opremljenih rudnikov na svetu. Leta 1895 so nad jaškom postavili gigantsko vodno črpalko Kley tovarne Škoda iz Plzna, ki velja danes za največji ohranjeni parni stroj na Slovenskem. Desetletje pozneje (1906) so namestili električni izvozni stroj tovarne Siemens-Schuckert, ki je kot pravcato čudo tehnike zadovoljivo obratoval celo stoletje, do nastopa tretjega tisočletja.

Med Jožefi, idrijskimi rojaki, se je v zgodovino trajno zapisal predvsem Jožef Mrak (1709–1786), politehnik in umetnik, ki ga je znani raziskovalec dr. Sandi Sitar upravičeno uvrstil v knjigo *Sto slovenskih znanstvenikov* (Prešernova družba, 1987). Na Mraka spominjajo plošča na Trgu sv. Ahacija, ulica v mestnem predelu Grapa in Nagrada Jožefa Mraka, ki jo Občina Idrija podeljuje za najvrednejše ustvarjalne dosežke. Pošta Slovenije je leta 2009 počastila 300. obletnico rojstva velikega Idrijčana z izdajo priložnostne spominjske znamke. Zaradi domala univerzalne kreativnosti bi Jožefa Mraka smeli proglasiti za »idrijskega Leonarda da Vinci«, saj se je odlikoval kot vrhunski jamomerec, geodet, kartograf, predavatelj, slikar in graditelj »slovenskih piramid« – monumentalnih zidanih klavž na Belci in Idriji. Spominjska plošča na idrijskih klavžah iz leta 1772 sporoča: Pod cesarico Marijo Terezijo in sovladarjem Jožefom je dal grof Ab. Inzaghi svétnik napraviti te klavže po genialni zamisli (INGENIO) Jožefa Mraka.

Vidno vlogo so v Idriji vselej igrali zdravstveni delavci, zdravniki, kirurgi in lekarnarji. Ob koncu 18. stoletja, ko je bilo rudniško zdravstveno in socialno varstvo solidno urejeno, je v Idriji med letoma 1788 in 1795 služboval dr. Jožef Ignac Fanton von Brunn (1754–1795), znani utemeljitelj veterine na Slovenskem. Leta 1784 je izdal prvo slovensko knjigo te stroke z naslovom *Bukuvce od žvinskih bolezni*, Linhart pa ga je opisal

kot edinega šolanega živinozdravnika na Kranjskem. Jožef Ignac Fanton je namreč absolvirал podiplomski študij na leta 1777 ustanovljeni veterinarski visoki šoli na Dunaju.

Presenetljivo bogat je seznam idrijskih Jožefov od 19. stoletja naprej. Naj opozorimo le na nekaj najvidnejših osebnosti. Idrijčan je bil ugledni in podjetni Jožef Blaznik/Blasnik (1800–1872), uveljavljeni ljubljanski tiskar in založnik, ki je svoje podjetje dvignil na takratno evropsko raven. Blaznik je med drugim tiskal *Kranjsko Čbelico* ter *Prešernova Krst* pri Savici (1836) in *Poezije* (1847).

K razvoju slovenskega zgodovinopisja

je odločilno prispeval naš rojak dr. Jožef Gruden (1869–1922), teolog in zgodovinar, avtor obsežne *Zgodovine slovenskega naroda*, ki je v šestih zvezkih izhajala od 1910 do 1916. Gruden je na primer odkril tudi dokument z dne 22. avgusta 1500, ko je bila prvič omenjena idrijska cerkva sv. Trojice. Iz idrijske okoliške Kanomlje je bil doma Jožef Velikanje (1843–1921), svojevrsten posebnež, dolgoletni duhovnik in narodni buditelj v Istri, ki je daleč naokrog zaslovel pod vzdevkom »hajduški pop«.

Poln ustvarjalne energije je bil Idrijčan Jožef Zazula (1870–1944), pesnik, publicist, planinec in fotograf. Skoraj neverjetno se sliši, da je pri pisanju sonetov presejal vse rekorde. Tako je v desetletju 1906–1916 sestavljal poemo »venec sonetnih vencev«, ki obsega skupno kar 212 (!) sonetov.

Vsa dogajanja v Idriji od sredine 19. stoletja do prve svetovne vojne je tako ali drugače, direktno ali vsaj posredno, še vedno zaznamovala vladavina dunajskega dvora, ki ji je načeloval vedno bolj sivolasi cesar Franc Jožef (1830–1916). Na prestolu je sedel kar

68 let (1848–1916) in o sebi pošteno dejal, da je »zadnji monarh starega kova«. Karkoli – idrijski rudnik in mesto sta v njegovem času veljavno in vplivno nastopala v slovenskem in evropskem prostoru. Vedno znova se z zadovoljstvom spomnimo na svetlo epizodo iz zgodovine šolstva, ko si je Idrija priborila prvo slovensko realko z diplomatsko pretvezo, češ da želi z ustanovitvijo srednješolskega zavoda dostojno počastiti 70-letnico Njegovega Veličanstva. Ob izteku ere Franca Jožefa je stal na čelu idrijskega rudnika Jožef Billek, dvorni svetnik (Hofrat), zadnji avstrijski direktor podjetja v letih 1905–1918. Doživljal je vzpon rudnika, ko je bilo leta 1913 proizvedenih celo 820 ton živega srebra. Idrijo, po velikosti drugo mesto na Kranjskem,

je v tistih časih razgibavalo tudi živahno politično, društveno in kulturno življenje, saj je v mestu delovalo okrog 30 različnih organizacij in društev.

V vrstah rudniških strokovnjakov je pred prvo svetovno vojno prednjačil Jožef Kropáč, geolog češkega rodu, ki je leta 1912 na Dunaju objavil bogato ilustrirano razpravo o geologiji in strukturi idrijskega rudišča. Njegova odlična prostorska rekonstrukcija bogato orudenih plasti je služila kot osnova rudarjenja v Idriji vse do leta 1957.

Za konec je moč z desetkratno navedbo imena Jožef napraviti še kratek ekskurz v idrijsko 20. stoletje.

Mladi idrijski proletarec in partizan Jožef Mihevc – Rudar (1922–1944), komandant Vojkove brigade in narodni heroj, je padel v boju z Nemci na Jelovici, star 22 let.

Obnovo in posodobitev rudnika po drugi svetovni vojni sta v razdobju od 1947 do 1958 vodila direktorja ing. Jožef Tiringner in Jožef Kenda.

V analizo gospodarskega, političnega, družbenega in kulturnega dogajanja v Idriji v desetletjih po drugi svetovni vojni se v kontekstu pričujočega besedila ne moremo spuščati. Vsekakor pa je treba priznati, da se je vse življenje – v dobrem in slabem smislu – odvijalo štiri desetletja v znamenju kulta in ikone Jožefa Broza – Tita, saj se je po njegovem častnem maršalskem nazivu imenoval tudi glavni mestni trg.

Iz starejše in zdaj že pokojne generacije znanih idrijskih Jožefov se velja spomniti inženirja Jožefa Brusa in zdravnika Jožefa Pfeiferja. Geodet Jožef Brus (1909), pogosto naveden v strokovnih publikacijah, se je uspešno udeleževal kot projektant cest ter

Jožef Pirc (1948) se je uveljavil kot po-dravnatelj Slovenika v Rimu in predstojnik katedre za ekleziologijo na papeški univerzi Urbaniana. Dr. Jožef Bavcon, naravoslovec, cerkljanski rojak in maturant idrijske gimnazije (1980), pa uspešno vodi Botanični vrt Univerze v Ljubljani, ki ga je pred 200 leti ustanovil Idrijčan Frančišek Hladnik.

Po sprehodu skozi poimenski seznam, ki zgovorno utemeljuje idrijsko »dušo imena«, se ozrimo še na osrednji idrijski sakralni spomenik. To je cerkev sv. Jožefa Delavca, delo Plečnikovega učenca arh. Antona Bitenca. Vsekakor je tudi v zavetniku (patronu) cerkve in idrijske župnije na poseben način sežeta simbolika rudarske/delavske Idrije.

kot strokovnjak za melioracije in regulacije rek. Zdravnik in zdravstveni zgodovinar dr. Jožef Pfeifer (1919–1991) pa je s serijo razprav in s knjigo Zgodovina idrijskega zdravstva (1989) prepričljivo dokazal, da je Idrija odigrala vodilno vlogo pri razvoju medicine dela na Slovenskem.

Mlajši rod soimenjakov zgledno zastopajo trije idrijski doktorji znanosti: Jožef Čar, Jožef Pirc in Jožef Bavcon. Doktor geoloških znanosti Jožef Čar (1942), univerzitetni profesor in kulturni delavec, je avtor obsežne strokovne bibliografije. Doktor teologije

In tako smo prispeli do sodobnega Hotela Jožef. Po vsem povedanem nam postaja blizu in domače njegovo ime. Hotel nam sporoča, da je Idrija danes s Kolektorjem sodobno, inovativno in poslovno uspešno industrijsko mesto, zgrajeno na dolgi in bogati rudarsko-metalurški tradiciji.

Hotel je postavljen na idrijskem predelu Prejnuta, kjer je obratovala rudniška žgalnica (Brennhütte) od 1652 do 1870. V več kot 200 letih so se na Prejnuti vrstile nekdanje retortne, španske, plamenske, Al-

bertijeve, mufelne in jaškaste peči za žganje rude, nekatere med njimi tudi v različnih izvedbah in predelavah. Inženirji, tehniki in inovatorji so iz leta v leto preizkušali nove tehnološke rešitve, da bi izboljšali izkoristek predelave rude in zmanjšali uhajanje strupenih plinov v ozračje.

Po preselitvi žgalnice na desni breg Idrije (1870), ko je idrijski rudnik vodil znameniti Marko Vincenc Lipold, utemeljitelj slovenske geologije, je kmalu sledila vrhunska posodobitev živosrebrove metalurgije. Gonilni sili napredka sta postala češka inženirja Jožef Čermak, rudarski svetnik, in žgalniški mojster Vincenc Špirek. Jožef Čermak (1836–1914) je bil upravnik idrijske žgalnice od 1876 do 1895 in nato še direktor rudnika od 1895 do 1899. Čermak in Špirek sta kot iznajdljiva inovatorja leta 1886 začela postavljati nove, izvrstne in izjemno domiselno konstruirane »presipalne« peči. Zaradi nadpovprečnih učinkov žganja rude so njune peči predstavljale največji dosežek živosrebrovega žgalništva tistega časa.

Jožef Čermak in Vincenc Špirek sta s pečmi zaslovela po vsem svetu in s tem tudi Idrija. Njun patent so s pridom uporabili v vseh večjih rudnikih živega srebra po svetu, vključno z Almadenom v Španiji. V idrijski žgalnici so postavili skupno šest Čermak–Špirekovih peči, ki so jih dokončno nadomestile šele najsodobnejše rotacijske peči v šestdesetih letih 20. stoletja. Zadnja Čermak–Špirekova peč je obratovala celo do leta 1974.

V konstrukciji in likovno-formalni izvedbi Hotela Jožef so prisotne vizualno pomenljive asociacije na zgoraj opisane odlične idrijske tehnične naprave.

Obenem naj ime Hotela Jožef spominja na vse tiste zaslužne Kolektorjeve inovatorje – med njimi velja priznanje tudi na tem mestu neimenovanim Jožefom – ki od včeraj do danes in za jutri iščejo in odkrivajo učinkovitejše in izvirnejše tehnične izpopolnitve, s katerimi si je mogoče v globaliziranem razvitem svetu zagotavljati ustrezne poslovne uspehe in celo prevzemati vodilno vlogo v svoji specializirani panogi.

PREVOZI OSEB IN SKUPIN ORGANIZACIJA PREVOZOV NAJEM VOZIL

RCT TRANS

Partizanska 8, 5280 Idrija

☎ 041 648 393

E-mail: rcttrans@amis.net

Idrijska železnica - mit ali resničnost?

Aleš Lajovic

Iz svoje mladosti, rojen sem bil nekaj let po drugi svetovni vojni, se spominjam polemik o tem, ali Idrija potrebuje železniško povezavo s svetom ali ne. V tistem času je rudnik delal s polno paro in tako je bilo prometa iz Idrije in v Idrijo precej. Z leti je rudnik postajal vedno manj konkurenčen. Slednjič so ga zaprli in tako do realizacije železniške proge ni prišlo. Nikoli pa ni nihče omenil, da je Idrija železniško progo kot povezavo s svetom že imela; sicer ozkotirno, pa vendar. Kaj šele, da bi jo obnovili in posodobili. Pa pojdemo lepo po vrsti.

Rudniki in razvoj železnice so tesno povezani. Transport težkih rudarskih vozičkov po pogosto razmočenih, blatnih in neredko slabo nosilnih tleh jamskih rovov je bil težaški posel, zato so si rudarji pomagali na različne načine in kmalu (kar je v tem primeru zelo relativen pojem) iznašli lesene tračnice. Lesena kolesca na rudarskih vozičkih so sčasoma zamenjala kovinska, navadno litoželezna. Lesene tračnice so z leti obili s pločevino oziroma nanje nabili kovinske trakove. S tem se je energija, potrebna za tovrstni transport, zelo zmanjšala. Sledilni venci na kolesih so se pojavili kasneje, konusa na tekalni površini, ki delujeta kot diferencial, pa še pozneje. Razvoj je očitno potekal relativno počasi in postopoma.

Podobno se je godilo s kovinskimi tračnicami. Prve so se pojavile v 17. stoletju in so lesene povsem izpodrinile šele sredi 19. stoletja. Bile so namreč precej dražje, vendar so prednosti sčasoma le prevagale. Prve kovinske tračnice so bile ulite iz sive litine in so imele večinoma obliko črke L. Ker so se rade lomile, je sivo litino z leti nadomestilo jeklo, ki je mnogo bolj žilavo. Podobno se je godilo s kolesi. Z uporabo jekla kot materiala za tračnice in železniška kolesa se je kotalni upor pri železniškem transportu zmanjšal na minimum. Kotalni upor je namreč obratno sorazmeren elastičnim modulom uporabljenih materialov.

Rudniki so za jamsko podporje v tistem času uporabljali tako rekoč izključno les. Tega je v okolici rudnikov ob stalnem povečevanju proizvodnje vedno bolj zmanjkovalo in treba je bilo sekati vedno dlje in dlje, tako tudi v Idriji. Transport lesa po ozkih grapah v zaledju mesta je bil milo rečeno težaven, zato so v Idriji sredi 18. stoletja najprej iznašli klavže – dolinske zapore oziroma jezove, kjer so akumulirali vodo. Ko se je vode nabralo dovolj, so zapornice na klavžah odprli in poplavni val je v strugo navaljeni les odnesel v mesto Idrijo, kjer so ga na grabljah, postavljenih v strugi Idrije, polovili. Dovolj elegantno, ni kaj. Sam naziv klavže pa izvira iz latinske

besede *claustrum* in pomeni zaporo. Klavž oziroma izpeljank iz te besede imamo po Sloveniji več, večinoma pa so ostalina še iz rimskih časov in se nanašajo na zapore na tedanjih cestah, kjer so pregledovali popotnike. V času vojne nevarnosti so vrata, ki so bila bistveni sestavni del takih zapor, enostavno zaprli in branili prehod izza varnih, debelih zidov trdnjav, ki so bile navadno postavljene na strateških mestih. Lep tak primer so Kluže nad Bovcem. Idrijske klavže pa so imele drugo funkcijo – služile so izključno za akumulacijo vode. Klavž je bilo več. Najbolj znane so Putrihove v dolini Bele in Mrakove na Idriji. Večina klavž, vsaj kar se zidovja tiče, je obnovljenih.

Kaže, da z leti tudi ta transport ni več zadoščal, zato so postavili znameniti, nekaj kilometrov dolgi idrijski »lauf«, prvo železniško progo v naši deželi. Izraz »železniški« ni najbolj primeren, saj so bile tračnice lesene oziroma so bila to lesena bruna z navadno kvadratnim prerezom nekajkrat nekaj col – skratka dovolj močna, da so po njih lahko samotežno transportirali z lesom naložene vozičke z osno obremenitvijo okoli tone pa tudi več. To se je zgodilo okoli leta 1820. »Lauf« so lahko predstavljali, po njem pa so transportirali les iz odročnih dolin do voda, kjer so ga lahko plavili.

Prva svetovna vojna je Idrijo iznenada postavila v neposredno zaledje ene najbolj krvavih front evropskih bojišč. Oskrbovanje znatnega dela frontne črte (Banjščice), ki je imela svoje poveljstvo oziroma štab v Logatcu, je potekalo ravno preko Idrije. Ker je bilo potrebno na fronto stalno dostavljati velike količine težkega vojaškega materiala, kar je bilo z vojaškimi vozovi in konjsko vprego sila težko – tudi zaradi cest, ki so bile tedaj vse seveda makadamske in z relativno strmimi klanci, pa tudi ni jih bilo prav veliko – so izjemno hitro postavili t. i. »feldbahn« med Logatcem in Dolenjo Trebušo v dolžini 63 km.

Feldbahne so postavljali iz predfabriciranih kosov v celoti jeklene ali kombinirane (tiri jekleni, pragovi leseni) ozkotirne

železnice, ki so jih na kraju samem privili skupaj. Navadno so jih položili kar po cestah, kjer pa je bil naklon cestišča prevelik ali iz drugih razlogov, pa so zgradili novo traso. Ta ozkotirna železnica se je začela na železniški postaji v Logatcu in nato vodila skozi Gorenji Logatec, Kalce in naprej skozi Hotederšico do Godoviča (tu se je odcepil krak železnice proti Črnemu Vrhu in naprej v Zadlog, predvidena pa je bila tudi že povezava z Ajdovščino). Od Godoviča naprej je šla Idrijska proga nekaj kilometrov po t. i. »Francoski cesti« (3,6 km). Ker je bilo treba premagati precejšno višinsko razliko (300 m) navzdol do Idrije, so morali od tu naprej zgraditi popolnoma novo traso. »Francoska cesta« se namreč iznad Divjega jezera v Podrotejo spušča v »ključih« (serpentinah), ki imajo celo za ozkotirno železnico ovinke s premajhnim radijem. Proga je po novi trasi pod Francosko cesto speljana najprej po nasipih, nato pa vsekana v strme bregove nad Zalo, Divjim jezerom in Idrijo. Zahtevnejši objekti so bili nekaj deset metrov dolga galerija z lesenim podporjem, podobno dolg tunel v živi skali in polkrožni deset do petnajst metrov visok leseni most nad Strugom (predel kanjona Idrije južno od Divjega jezera), kjer se je proga obrnila za 180 stopinj zopet nazaj proti Idriji. Na cesto po dolini Idrije se je spustila kak kilometer pred Divjim jezerom. To traso še danes sledimo brez večjih težav. Od Idrije do Dolenje Trebuše

je bila železnica zopet položena pretežno po cesti. Sicer pa je gradnja te proge potekala izredno hitro – le nekaj deset dni v septembru leta 1916.

Vzporedno s frontno linijo so zaradi težkega terena, poleg cest seveda, zgradili t. i. «Prinz Eugen Seilbahn» – sistem žičnic, ki je služil transportu lažjega vojaškega materiala pa tudi ljudi iz Ajdovščine čez Trnovski gozd do Dolenje Trebuše v dolini Idrijce in naprej čez hribe in doline do Grahovega v Baški grapi, kjer je dosegel Transalpino oziroma Bohinjsko železniško progo, kot ji pravimo danes. Transport po teh žičnicah je potekal seveda tudi v obratni smeri.

Vlakce so spočetka vlekli s konji. Štirje konji so vlekli do deset vagončkov, na večjih vzponih pa so dodali priprego. Kmalu je začelo primanjkovati krme pa tudi konj, zato so začeli uvajati motorne lokomotive, ki so kot gorivo uporabljale bencol.

Nedolgo za tem so ugotovili, da ima »feldbahn« premajhno kapaciteto za vedno večje potrebe fronte, ki se je med tem, za povrh, pomaknila bliže Logatcu. Na vrat na nos so se lotili gradnje normalnotirne 28 km dolge proge med Logatcem in Črnim Vrhom preko Godoviča po novi trasi. Planirali so do dvajset vlakov s po sto osmi v eno in drugo smer na dan. Nemoten promet naj bi, poleg drugih delavcev, zagotavljalo skoraj dvesto železničarjev.

Po raznih podatkih je na različnih odsekih te proge, poleg železničarskih oddelkov

avstro-ogrske armade, garalo med pet in petnajst tisoč pretežno ruskih ujetnikov in prav toliko konjev.

Ta nova normalnotirna proga se je z Južne železnice odcepila kaka dva kilometra pred logaško železniško postajo in prečkala današnjo industrijsko cono v Zapolju. Na Pustem polju severno od Dolenjega Logatca so zgradili veliko, en kilometer dolgo vojaško železniško postajo z 22 tiri in obsežnimi skladišči. Z nje je en tir vodil po visokem nasipu na logaško železniško postajo, sama proga pa je šla v predor Naklo in naprej po nasipu proti Gorenjemu Logatcu, ki ga je obšla na vzhodni strani. Sledilo je nekaj usekov in krajši tunel v živi skali na Kalcah (dostopen s severne strani, južni del zasut). Od železniške postaje Kalce je šla proga naprej po nasipih in usekih nad današnjo avtomobilsko cesto do Hotedršice, kjer je bila zopet železniška postaja, in sicer med današnjim strnjenim naseljem in znamenitim Tomažinovem mlinom. Do železniške postaje Godovič (vzhodno od današnje bencinske črpalke) je proga zopet vodila po pobočjih nad današnjo cesto. Tu se je trasa normalnotirne proge obrnila proti jugu. Sledila sta dva tunela (160 in 340 m), nato pa, preko obsežnih nasipov in usekov na precej razgibanem kraškem terenu, železniška postaja Podjesen. Po načrtih naj bi se tu proga zopet v velikem loku obrnila proti zahodu. Poleg nasipov je bilo predvidenih

še nekaj krajših tunelov. Železniška postaja Črni Vrh naj bi bila na nadmorski višini okoli 700 m – približno nad današnjim domom za ostarele (tedaj ga seveda še ni bilo). Tu naj bi šla proga ponovno v predor in potem naprej proti Ajdovščini ... Vendar se je prva svetovna vojna končala prej, kot pa je bila dokončana ta proga. Konec oktobra leta 1917 je namreč prišlo do preboja fronte pri Kobaridu in dela na trasi železniške proge Logatec–Črni Vrh so v hipu obstala. Tako tudi v predoru južno od Godoviča. Gre za slabih 400 m dolg, delno dokončan železniški tunel z ohranjenimi vsemi gradbenimi fazami. Tunel ima samo južni vhod, ker so severnega Italijani porabili za izgradnjo ene od njihovih utrdb v sistemu Vallo Alpino (antipod Rupnikove linije nedaleč proč), saj je bil Godovič med vojnama pod Italijo. Prav ta tunel pa je bil povod, da sem se odstiranja tenčice s te, skoraj povsem pozabljene zgodovine železnic v teh krajih, temeljiteje lotil.

Namreč, ko sva pred leti s prijateljem iskala ta tako rekoč pozabljeni tunel, o katerem je vsak od naju nekje nekaj slišal in je torej obstajala velika verjetnost, da v Godoviču nekaj res je, ter po vasi spraševala, kje naj ga iščeva in za kaj sploh gre – za tunel ali morda kak rudniški rov – sva dobivala samo precej meglene, nedoločene in nejasne odgovore. Nisva ga našla. Pravzaprav nisva našla nič. In šla domov.

Vendar sem vztrajal in čez kar nekaj časa

v tistih hostah naletel na nekaj, kar bi lahko bil železniški nasip. Po njem je namreč danes v dolžini nekaj sto metrov speljana gozdna cesta. Nasip se je proti jugu čez kakih štiristo metrov končal, proti severu pa je bil najprej nekaj deset metrov dolg usek, ki ga sprva niti opazil nisem, potem pa ne prav prijazen vhod, pravzaprav dva – eden nad drugim, v tunel. Da gre za železniški tunel, in to za železnico z normalno tirno širino, sem ugotovil šele, ko sem ga celega pregledal. To niti ni bilo težko, saj je tunel prehoden brez večjih težav. Le to mi tedaj ni bilo jasno, čemu vodi proti jugu, Idrija pa je bila zahodno ...

Podobno kot v Godoviču, oziroma še slabše, je bilo, ko sem v idrijskem muzeju spraševal, če imajo kaj materiala v zvezi z Idrijsko železnico. Sploh še niso slišali zanjo. Zanimivo, kako v nekaterih krajih zgodovinski spomin z leti povsem zbledi. Nasprotno pa je v Hotederšici še zelo živ. Spominjajo se ozkotirne železnice, ki je bila krvava od krvi ranjencev, ki so jih vozili s fronte v bolnišnice v zaledju.

V času, ko še nisem bil povsem prepričan o tem, ali je Idrijska železnica sploh bila ali ne, mi je v roke prišel čudovit članek, ki ga je napisal Lado Božič iz Idrije z naslovom Moja prva tura in je bil objavljen v Planinskem vestniku št. 12, leta 1968 (str. 556 do 563). V njem opisuje, kakšno obupno pomanjkanje je vladalo med prvo svetovno vojno v Idriji – tedaj drugem največjem mestu v deželi Kranjski, in kako sta z mammo pešačila vse do Vrhniko, da sta lahko nabavila nekaj krompirja. Pot proti domu sta si olajšala z vožnjo z vojaško železnico (kar sicer ni bilo dovoljeno). Takole piše:

Z mammo na vlakcu nisva bila sama. Sproti je pobiral vojake in civiliste. Potovanje je bilo počasno, saj je težko natovorjene vagončke vlekla le majhna lokomotiva, ki ji je od časa do časa pošla sapa. Ustaviti se je morala in se počasi oddahniti. Skozi Hotederščo in Godovič je šlo brez strahu in napetih živcev. Onstran Godoviča pa je proga zavila na Francosko cesto, ki veže cesto Godovič–Črni vrh s cesto, ki prihaja v ključih iz Podrteje in teče skozi Koševnik do Črnega Vrha ... Po nekaj kilometrih po tej cesti je proga zavila na desno z nje in se po nasipih, ki so ohranjeni še danes, približala robu planote, ki strmo pada v sotesko Zale. Po tem robu smo se vozili in s strahom zrl v prepade, v katerih prebiva divja koza. Nič kaj prijetno ni bilo okoli srca. Sedeti na zibajočem se vagončku in zreti prav v vodo soteske Zale, je zahtevalo svojo mero korajže. Vagončki so neprestano poplesavali na začasnih tirih, nihali na levo in desno, se ob vsakem stiku tračnic zdrznili in grozili, da skočijo najprej na nasip, z njega pa po strmini v globino in temačno dolino.

Še mala lokomotiva se je večkrat prestrašila prepadov, vzdrgetala in se sunkovito ustavila. Kakor da bi lovila sapa in hotela počivati. Srečno in samo s košem natlačenega strahu smo se pricijazili skozi gozd debelih in lepih smrek do vrha črnovrških ključev. Prvi del živčne vožnje je bil za nami, treba je bilo napraviti še vožnjo po severozahodnem pobočju prav nič manj strmega Pevca. Na lesenem mostu preko ceste na vrhu serpentin je proga dosegla svojo najvišjo točko ... Z mostu se je železniška proga začela polagoma spuščati v smeri proti Beli ... Zavore so vedno bolj cvilile in škripale. V to muziko so se mešali vzkliki in kričanje nemških in madžarskih vojakov, ki so zavirali vagončke. Slepim potnikom pa je začela počasi lesti po hrbtu prava mrzlica. Vrišč in ropot je odmeval proti vrhu Pevca, udarjal v strugo Idrije in se odbijal od njenih nasprotnih bregov. Živci so se vedno bolj napenjali. Pred oči so stopale globine Divjega jezera, strmi breg nad Idrijo, skale in prepadi. Vlak je neprestano piskal in opozarjal na pripravljenost. Zdaj je zavozil skozi krajši tunel, ki je še danes ohranjen, škripal in cvilil po lesenih mostovih nad prepadi in se spuščal vedno bolj k strugi Idrije. Vožnja vsekakor ni bila od muh. Tudi ni tekla mimo precejšnjega strahu, saj smo bili prepuščeni na milost in nemilost začasnemu vlakcu, ki je bil brez vsakih varnostnih naprav in je bil namenjen samo prevozu vojnega blaga. Vse je bilo odvisno od sreče in naključja. Lahko bi bilo prišlo do najhujšega, kar bi lahko povzročila malenkostna napaka v tiru, lokomotivi ali na vagončkih. Malo dalje od današnje Vojkove plošče in nad kolenom Idrije je vlak na velikem lesenem mostu spet spremenil svojo smer. Zavil je nazaj proti Idriji. Odprl se je pogled na cesto Idrija–Bela. S te ceste so še danes vidni zidovi, na katerih je tekla trasa. Od tu do četrtega »žomfa« ali tolmuna v Strugu ni bilo več daleč. Spust železniške proge se je tu končal. Železnica je zdrsnila

na cesto ob Idriji. Zavore so popustile in z njimi tudi napetost naših živcev. Da strah le ni bil popolnoma neupravičen, dokazujejo še dandanašnji govorice starejših ljudi, da je mnogo vagončkov te železnice iztirilo in padlo naravnost v Divje jezero. Koliko je bilo na tem resnice, ne vem ...

Ko sem prebral ta članek, zame ni bilo nobenega dvoma več. Treba je bilo samo še poiskati, kar je od Idrijske železnice ostalo. Pravzaprav od obeh – ozkotirne idrijske in normalnotirne črnovrške. Podrli so ju namreč le nekaj let po prvi svetovni vojni, saj ju je nova meja v Hotedršici razpolovila in prometa po njiju tako rekoč ni bilo več. Sic transit gloria mundi!

O Idrijski progi sem povprašal tudi verjetno največjega poznavalca železnic pri nas Karola Rustjo. Napotil me je v idrijski Zgodovinski arhiv, ki po nenavadnem spletu okoliščin hrani originalne načrte obeh variant normalnotirne železniške proge Logatec–Črni Vrh (manjka tloris proge od km 2 do 12). Ob pregledu materiala se je izkazalo, da sta oba tunela v Godoviču železniška, kot sem predvideval. Spodnji je bil predelan v cestnega in je edini objekt na vsej trasi normalnotirne železnice Logatec–Črni Vrh, ki je še danes v uporabi in je bil pred leti obnovljen. Celo razsvetljava je dobil.

Zgornji godoviški železniški tunel pa so Italijani med vojnami, kot je že bilo omenjeno, delno predelali v utrdbo, ki je ohranjena skoraj v celoti, le precej izropana je. Kljub temu so se v njej v sanitarijah ohranile keramične ploščice, voda pa še dandanašnji (po skoraj sto letih) odteka skozi talne školjke. Ta utrdba pa v Godoviču ni edina. Kakih 300 m severno od cestnega tunela je še ena obsežna italijanska utrdbena podzemeljska gradnja, ki pa izgotovitve ni dočakala. Varovala naj bi dostop v dolino Zale.

Iz preteklih let...

Urejanje planinskega zavetišča na Vojskem

Naravne lepote Vojskega so z okoli tisoč metrov nad morjem privabile že marsikaterega izletnika in planinca. Tu ležijo najzanimivejša in zelo lepa smučišča na Primorskem, ki so jih občudovali naši najboljši smučarji, ko so se udeležili tekmovanj za Vojkov pokal. Tu ležijo tudi naši najbolj znani spomeniki iz NOB; spomini na partizansko bolnišnico »Pavlo«, popolnoma ohranjena partizanska tiskarna »Slovenija«, partizansko grobišče, kjer počiva 305 padlih borcev iz zadnje nemške ofenzive.

Številni obiskovalci teh krajev pa niso mogli nikjer prenočiti, ker ni bilo na razpolago primernih prostorov, pa tudi dostop na Vojsko ni bil niti malo primeren za množične obiske. Vsi ti momenti so dovedli planinsko društvo v Idriji, da je zadnja leta posvetilo prav Vojskemu največjo pozornost. Najelo je staro Blaškovo gostilno in jo začelo preurejati v planinsko zavetišče. Največ razumevanja za svoje prizadevanje je društvo našlo letos pri rudniškem sindikatu, ki se je odločil, da bo gradnjo materialno podprl. Obsežni načrti se že lepo uresničujejo, v sobah bo prostora za 40 izletnikov; po potrebi pa jih bo zavetišče sprejelo tudi več. V spodnjem delu pa urejujejo prostorno dvorano, ki bo lahko služila domačinom tudi za prireditve. Celo na televizor niso pozabili. Zavetišče bo imelo svoj vodovod, ki bo služil tudi nekoliko više ležeči šoli. K pospešeni gradnji je nedvomno mnogo pripomoglo posredovanje idrijskega rojaka zveznega ljudskega poslanca dr. Aleša Beblerja. Pred nedavnim je izrazil zadovoljstvo nad uresničevanjem lepe zamisli. Idrijsko športno društvo pa bo končno speljalo smučarsko žičnico, nakar bo obnovilo še skakalnico in progo za veleslalom.

S. L., Primorske novice, 17. 7. 1960

V Idriji stadion končan

Vsakdo, ki pride v Idrijo, se kaj rad ustavi pri gradnji velikega idrijskega stadiona, ki bo med najlepšimi tovrstnimi objekti v okraju. Pri gradbenem podjetju »Zidgrad« – ki je prevzelo celotno izgradnjo – smo se pozanimali, kdaj bodo dela končana, ker je jesenska nogometna sezona že zelo blizu. Tovariš direktor »Zidgrada« nam je pojasnil, da se je gradnja zavlekla predvsem zaradi

stalnega deževja. Kljub temu pa računajo, da bo objekt končan koncem avgusta. Ker bodo morali igrišče posejati s travo, bodo odigrali prvenstvene tekme na pomožnem igrišču, ki so ga uporabljali v spomladanskem delu.

Vse torej kaže, da bo Idrija po dolgem času le dobila stadion z nogometnimi in ostalimi igrišči, pozabiti pa ne gre tudi atletskih naprav. V Idriji torej upravičeno računajo, da bo z novim objektom telesnovzgojno delo v marsičem pridobilo, česar bo najbolj vesela številna mladina.

Primorske novice, 10. 8. 1960

Planinski dom rudarjev osnova za razvoj turizma na Vojskem

Prejšnjo nedeljo je bil svečano odprt »Planinski dom rudarjev na Vojskem« Svečanosti je prisostvovalo okoli 1400 ljudi, me njimi tudi naš zvezni poslanec dr. Aleš Bebler, ki je s svojim vplivom mnogo pripomogel, da je bil ta dom zgrajen v tako lepi in obsežni obliki. V svojem nagovoru je predvsem poudaril dva glavna činitelja: da naj najtesneje povezuje idrijske rudarje s kmečkim prebivalstvom te naše najvišje in najlepše planote na Primorskem, na drugi strani pa služi s svojo veliko dvorano h kulturnemu razvoju vasi. V domu bodo naši delovni ljudje našli prijeten oddih po truda polnem delu. Dom je bil zgrajen na pobudo planinskega društva v Idriji, vendar ob izdatni pomoči idrijskega rudnika odnosno njegovega sindikata. Upravljalo ga bo planinsko društvo, vendar bodo imeli v njem tudi rudarji dogovorjene pravice pri več kot zasluženem oddihu.

Najbolj pa so bili veseli tega novega objekta naši turistični delavci, ki so že takoj po osvoboditvi ocenili Vojsko in njegovo okolico kot idealno središče za razvoj tujskega prometa tako v letni, še bolj pa v zimski sezoni. Danes je prva ovira v tem pogledu odstranjena. Naši smučarji bodo že do letošnje zimske sezone popravili skakalnico in montirali prvo vzpenjačo na tej planoti, ki jim bo olajšala vadbo. V načrtu imajo že prve tečaje in tekmovanja, tako da bo Vojsko že lahko zaživelo v prvi zimski sezoni.

Več ali manj pa je ostalo nerešeno vprašanje dostopa na Vojsko, ki je za pešca le težko dosegljivo. Za letos si bo treba še pomagati

z dosedanjimi prevoznimi sredstvi, prihodnje leto pa bo treba rešiti vprašanje avtobusnega prevoza.

S. L., Primorske novice, 21. 9. 1960

Problem družbene prehrane v Idriji pred rešitvijo

Dobro investiranih deset milijonov dinarjev

Kakor v večini naših komun je tudi v Idriji problem družbene prehrane dokaj pereč. Z njim so se družbene organizacije in samoupravni organi začeli ukvarjati že pred nekaj leti. Vendar so vselej ostali v zaprtem krogu. Medtem ko so nekateri rešili vprašanje sredstev, se je pri prostorih vsakokrat zataknilo. Kakih 200 do 250 delegatov in uslužbencev, ki so razen v rudniku zaposleni tudi v drugih manjših idrijskih podjetjih, pa si je pomagalo, kakor je moglo. Nekateri – predvsem delavci iz drugih republik, ki delajo v glavnem pri »Zidgradu«, so si in si še vedno kuhajo sami – medtem ko drugi obiskujejo gostilne, kjer pa je hrana predraga za njihove prejemke. Precej je tudi takih, ki prihajajo na delo v Idrijo iz dokaj oddaljenih okoliških vasi in bi se jim obrok tople hrane po delu zlasti v zimskem času dobro prilegel.

Vse kaže, da se problem končno vendarle bliža rešitvi. Odgovorni organi v Idriji so se odločili za preureditev sedanjega hotela »Soča« v moderen obrat za družbeno prehrano. Načrti za preureditev prostorov so že v delu in jih bo kmalu dobila v pregled revizijska komisija. Predvidevajo, da bodo prihodnje leto že zgodaj spomladi začeli s preurejanjem in dozidavo, tako da bodo že maja izročili prepotreben objekt svojemu namenu. Trenutno razpolagajo s šestimi milijoni dinarjev. Potrebovali pa jih bodo okoli 10 milijonov. V Idriji so prepričani, da denar ne bo predstavljal problema.

Kakšen pa bo novi obrat? Točilnico hotela bodo preuredili. Ker pa so njeni prostori pretesni bodo morali tudi graditi. Na vrtu hotela nameravajo z novogradnjo dobiti prostor za menzo, ki bi lahko sprejela okoli 100 ljudi hkrati.

Tako bodo – zahvaljujoč prizadevanju družbeno političnih in gospodarskih organizacij – dobili v Idriji obrat, ki bo prispeval ne le k rešitvi prehrane zaposlenih, ki nimajo urejenega domačega gospodinjstva, marveč tudi k izboljšanju njihove življenjske ravni

Primorske novice, 5. 10. 1960

September, oktober, november 2010

September

4. september – Idrijska in cerkljanska občina sta se po združitvi nekdanje skupne občine Idrija dolgo vrsto let pogajali o delitvi premoženja prejšnje skupne lokalne skupnosti. Čeprav je od takrat minilo že šest let, pa lastništva še nista vpisali v zemljiško knjigo. Gre za nepremičnine v Spodnji Kanomlji, Otaležu, na Vrsniku in v Idriji.

4. september – Organizatorjem letošnjega Dneva Krajevne skupnosti Mesto Idrija jo je zagodlo slabo vreme. Dež je okrnil popoldanska tekmovanja med idrijskimi »becirki« in večerno zabavo.

8. september – Idrijska občina je v sodelovanju s tremi od svojih desetih krajevnih skupnosti, in sicer z mestno krajevno skupnostjo Idrija, Kanomlja in Vojsko, v okviru LAS za razvoj 2010 uspešno prijavila projekte Kozolčki na podeželju. Tako bodo v omenjenih lokalnih skupnostih tudi s pomočjo evropskih sredstev postavili trinajst informacijskih tabel o naravnih in kulturnih znamenitostih posameznih območij. Idrijska občina je naročila tudi projekt o ureditvi prometne signalizacije, saj jo je Direkcija Republike Slovenije za ceste obvestila, da je ta neustrezna.

13. september – Zaradi povečanega vpisa otrok v vse enote idrijskega vrtca

je občinski svet sprejel sklep o določitvi manjše notranje igralne površine v vrtcu, ki po tem sklepu meri 2,92 kvadratna metra na otroka namesto štiri kvadratne metre oziroma najmanj tri, kot to določa pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca. Osnova za izračun igralne površine je 22 otrok na oddelek.

14. september – Človek s človekom so Cerkljani naslovili teden praznovanj 120-letnice rojstva pisatelja Franceta Bevka. Cerkljansko osnovno šolo so ob tej priložnosti obiskale skupine učencev iz nekaterih drugih primorskih šol, Mestna knjižnica in čitalnica pa je v prostorih knjižnice F. Bevka v Cerknem odprla posebno razstavo knjig omenjenega pisatelja. Osrednja proslava je bila konec tedna v cerkljanski osnovni šoli.

16. september – V razstavišču Nikolaja Pirnata na idrijskem gradu Gewerkenegg so odprli razstavo z naslovom Ameriški bombnik B24 liberator. Razstavo sta pripravila koordinator, kustos Mestnega muzeja – Muzeja za Idrijsko in Cerkljansko Anton Zelenc in letalski navdušenec Miran Wahl.

25. september – V KS Bukovo so predali namenu nov večnamenski objekt, v katerem bodo imeli svoje prostore gasilci, mladi, turistično društvo in krajevna skupnost.

Velika dvorana pa bo služila različnim dejavnostim. Objekt je stal več kot 200.000 evrov. Od tega so večino denarja v enakovrednem znesku prispevali cerkljanska občina in domača krajevna skupnost, gasilci so dobili denar pri donatorjih, krajsani pa so svoj delež prispevali s prostovoljnimi deli.

Oktober

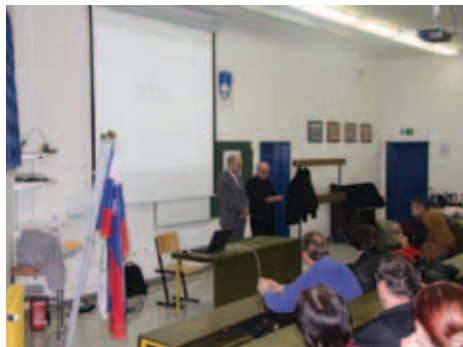
1. oktober – Prav na cerkljanski občinski praznik so v krajevni skupnosti Jagršče, Reka, Police, Straža končali dela na novem mostu čez Idrijco. Z njim so nadomestili stari, tako imenovani sirov most, ki ga je dokončno poškodovala lanska decembrska moča. Zdaj imajo prebivalci na obeh bregovih solidno povezavo, ki bi jo morali imeti že prej, toda država je zaradi energetskega načrta odprla del doline reke Idrijce odpisala oziroma je bila ta predvidena za potopitev. Prizadeti prebivalci zato niso smeli graditi oziroma niso dobili gradbenega dovoljenja in tudi posojil ne. Zdaj je končno napočil čas, da bodo prizadeti ulovili korak z ostalimi, saj je po dolini Idrijce speljana le ena cesta, železnice pa nikoli ne bo.

10. oktober – V Piranu se je začela štiridnevna mednarodna delavnica o živem srebru, ki so jo pripravili strokovnjaki Inštituta Jožef Stefan, skupaj z japonskim inštitutom za bolezen minamoto, državno agencijo za raziskovalno dejavnost in Morsko biološko postajo Nacionalnega inštituta za biologijo. Na njej so udeleženci iz 12 držav oblikovali strokovne podlage za oblikovanje globalne konvencije o živem srebru, ki jo bodo Združeni narodi potrdili do leta 2013. 55 vrhunskih strokovnjakov, ki so sodelovali na mednarodni delavnici, je obiskalo tudi Idrijo in si med drugim ogledalo turistični del rudnika, na gradu pa jim je župan Bojan Server predstavil občinsko vpetost v svetovne gospodarske in raziskovalne tokove.

19. oktober – V Idriji se je začela sezona Muzejskih večerov. Že 27 let jih pripravlja Mestni muzej – Muzej za Idrijsko in Cerkljansko. V povprečju se na leto zvrsti šest predavanj in okroglih miz. Organizatorji so zadovoljni z obiskom, saj se v povprečju predavanja udeleži okrog 50 poslušalcev. Ti niso vedno isti, temveč je obisk odvisen od teme posameznega predavanja.

30. oktober – Tik pred letošnjim dnevom mrtvih so dokončali prvo fazo skoraj leto dni trajajoče prenove mestnega pokopališča v Idriji. Tokratna dela so se nanašala na glavni vhod, ki bo preurejen služil tudi kot poslovilni objekt. V drugi fazi bodo zgradili plato in stopnišče za dostop do poslovilnih objektov. Prenova bo med drugim omogočila preusmeritev poglobnega spreveda s sedanjega stranskega vhoda na arhitekturno lepo oblikovan in obnovljen glavni vhod na pokopališče. Ker sedanje in potrebe mesta v prihodnje terjajo celovite in dolgoročne rešitve, bodo s postopnim urejanjem pokopališča nadaljevali tudi v prihodnjih letih.

November

8. november – Občina Idrija je tudi le-

tos v okviru akcije »Občina Idrija – lepa in gostoljubna« ocenila najlepše urejen kraj, naselje, domačijo, javno ustanovo, kulturno-zgodovinski, turistični, obrtni, industrijski in stanovanjski objekt in blok v občini. Vsi dobitniki so po mnenju petčlanske komisije, ki ji je predsedoval arhitekt Cveto Koder, svoje objekte uredili po meri človeka. Dobitnikov je bilo preveč, da bi vse naštevali.

11. november – V Cerknem je potekala dvodnevna tako imenovana platforma Naravne nesreče Planalp, ki deluje v okviru Alpske konvencije. V njej sodeluje vseh sedem alpskih držav in Evropska komisija. Namen tokratnega srečanja je bil poenotiti izkušnje, prenesti znanja in oblikovati priporočila, ki bi jih Alpska konvencija dala v podpis vsem članicam glede ravnanja v primeru naravnih nesreč. Vsi so si bili enotni v oceni, da je treba delati več na preventivi kot na kurativi.

13. november – Cerkljanski bar Gabrijel letos praznuje 15-letnico delovanja. Ob tej priložnosti so pripravili vrsto koncertov, ki bodo občinstvo razveseljevali vse do marca prihodnje leto. Poimenovali so jih Let 15.

19. november – Dan splošnih knjižnic je Mestna knjižnica in čitalnica Idrija praznično obarvala z različnimi delavnicami in ugodnostmi za člane. Dan je pravzaprav v celoti posvetila starejšim občanom, predvsem tistim iz Doma upokljencev, pri čemer je bilo osrednje vodilo druženja, spoznanje, da starost ni omejitev, ampak da so prepričanja tista, ki omejujejo. Izkušnje, spoznanja, modrost, ki jih ima to obdobje življenja zvrhano mero, so za obstoj civilizirane družbe, kakršna je naša, neprecenljivega pomena.

20. november – V idrijskem ZD so odkrili doprsni kip dr. Pavle Jerine Lah. Dogodek so pripravili Društvo vojnih invalidov Severne Primorske, idrijska občina, območna borčevska organizacija Idrija-Cerkno. Slavnostni govornik na prireditvi je bil podpredsednik DZ Vasja Klavora, spomine na partizansko bolnišnico in

zdravnico Pavlo pa je obudil dr. Ivan Cibic, ki je se je zdravil v omenjeni bolnišnici kot partizan Mirko.

23. november – Tik pred sneženjem so zaključili preplastitve v idrijski občini. Tudi letos so jih sofinancirali po sistemu tretjina krajan, dve tretjini pa občinski proračun. Kot zadnje letošnje tovrstno delo, je bila asfaltacija 500 metrskega odseka ceste med Belo in Majnikom. Tristo metrov asfalta je bilo položena v okviru že omenjenega sofinanciranja občine, dvesto metrov pa so plačali krajan, ki so se odločili še za dodatno preplastitev tega dela ceste.

27. november – V črnovrški kulturni dvorani so pripravili letni koncert ženskega pevskega zbora Ivan Rijavec. Tokratni koncert je bil posvečen 105-letnici rojstva in 30-letnici smrti idrijskega skladatelja Ivana Rijavca. Dekliški pevski zbor KUD Sloga Črni Vrh je Rijavec vodil prvih pet let delovanja, po njegovi smrti pa je vodenje zbora prevzel Baki Jashari. Po triindvajsetih letih, to je bilo leta 2007, so se pevke spet zbrale v prvotni zasedbi in zatem kmalu nastopile pod imenom ženski pevski zbor Ivan Rijavec.

29. november – Potem ko je vodstvo podjetja Dom oprema, ki zaposluje 50 delavcev, od tega 32 v obratu v Cerknem, že dalj časa zamujalo z izplačilom plač, se je sindikat odločil, da bodo delavci stavkali. Stavko so napovedali že septembra, a so jim takrat zagotovili, da bodo dobili izplačane zaostale plače, kar pa se ni zgodilo. Vodstvo podjetja jim dolguje tudi regresa za lani in letos.

YDRIA MOTORS

prejelo

Ydria Motors je edino proizvodno podjetje na Primorskem in Notranjskem, ki je prejelo certifikat Družini prijazno podjetje.

Za certifikat smo v družbi izvedeli šele pred tremi leti in ugotovili, da kar precej potrebnih aktivnosti za njegovo pridobitev že izvajamo. Storili smo še korak več in v ta namen sprejeli devet ukrepov, med katerimi omenjamo samo najbolj zvenečega. To je 1. september, ko imajo starši otrok, ki so pri nas zaposleni, prost prvi šolski dan. Zaposlenim v proizvodnji smo namreč omogočili ugodnejši delovni čas, kar je ob troizmenskem delu zelo težko, vendar se z dobro voljo, da vse narediti.

Certifikat, ki ga podeljuje Ekvilib Inštitut, je potrditev naših preteklih odločitev in zaveza ter pomoč pri nadaljnjem kadrovanju. S prejemom polnega certifikata Družini prijazno podjetje smo sprejeli še dodatnih šest ukrepov, za katere bomo v prihodnjih treh letih poskrbeli, da jih bomo tudi uresničili.

Oglasno sporočilo

Cenjene sodelavke in sodelavci, spoštovani Idrijčani!

Za čas, v katerem živimo, pravimo, da zaradi večjega pretoka informacij teče hitreje. Prehod starega v novo leto je čas, ko imamo priložnost, da se ozremo in ocenimo, ali smo leto, ki se izteka, dovolj dobro izkoristili v okolju, kjer delamo in živimo. Seveda pa se vedno vprašamo, kaj si želimo in obetamo od prihajajočega leta.

Letošnje poslovno leto koncern Kolektor zaključuje nad pričakovanji, in to kljub velikim težavam, ki jih imamo v okoljih, kjer delamo. To je največja nagrada tako meni kot vsem sodelavcem, s katerimi gradimo uspeh koncerna in njegovo celostno podobo doma in v svetu. Ponosen sem, da lahko to veselje delim z vami, zaposlenimi v koncernu Kolektor, in občani, s katerimi skupaj ohranjamo našo Idrijo lepo, gostoljubno, usmerjeno v prihodnost, predvsem pa ohranjamo njeno dobro ime in prepoznavnost doma in v svetu.

Kljub temu da živimo v okolju, ki ga naši poslovni partnerji in naključni gostje ob prvem obisku zaradi narave same sprejemajo z mešanimi občutki, pa je njihovo mnenje po ogledu tehničnih, inovacijskih in tehnoloških dosežkov pomembnih Idrijčanov in današnjih strokovnjakov povsem drugačno. Navdušeni nad videnim nam priznavajo kakovost, strokovnost in znanje, kar so danes v poslovnem svetu najbolj cenjene vrline.

Še naprej se bomo trudili in gradili Kolektorjevo zgodbo o uspehu. V preteklih letih smo veliko naredili za dvig življenjskega standarda in kvalitete življenja v občini, trudili se bomo, da bi našim zaposlenim, Idrijčankam in Idrijčanom dobre življenjske pogoje zagotavljali še naprej. Smo namreč na dobri poti. Po pestrejši trgovski ponudbi, ki smo jo zagotovili v mestu, s pokroviteljstvom raznih prireditev, športnih društev, nadarjenih posameznikov, že gradimo tudi Dom upokojencev, ki bo s kakovostnimi storitvami starostnikom še polepšal jesen življenja. Cenjene sodelavke in sodelavci, spoštovani Idrijčani, ne glede na velikost pričakovanj naj bodo le-ta bogata, doživeta. Naj božič tlakuje vašo pot, naj novo leto pozabi na slabosti preteklega leta in naj uresniči to, kar si sami najbolj želite. Ostanite takšni, kot ste, in naj vas težki časi ne spremenijo. Bodite srečni.

Presednik koncerna Kolektor
Stojan Petrič

Poslovanje koncerna Kolektor v letošnjem letu.....

2

- Po gospodarski krizi je koncern letos okrevал predvsem na račun prodaje v avtomobilski industriji

Kolektor Etra dobavila transformator za nemško vetrno polje...

6

- Po dobavi prvega transformatorja si v tej koncernovi družbi obetajo še nove posle

Obiskali so nas ruski poslovneži.....

11

- Na sedežu koncerna v Idriji so bili na obisku in pogovorih predstavniki ruske avtomobilske industrije.

Prikaz poslovanja koncerna v letu 2010 ter načrti za 2011

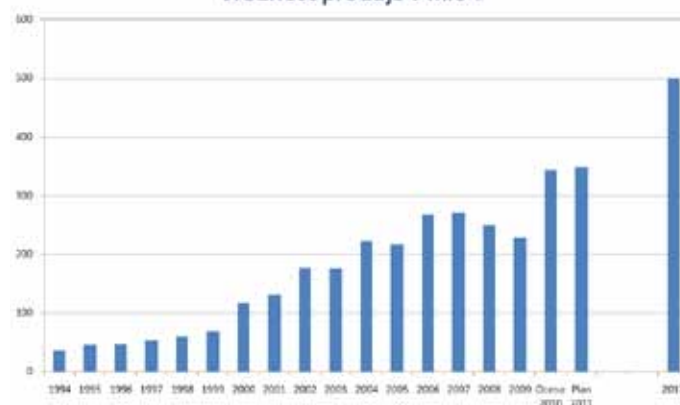
Anica Uršič Vončina

Poslovno leto 2010 je bilo za koncern Kolektor zelo uspešno, če že ne kar najuspešnejše doseg, zlasti če upoštevamo, da sta bili pretekli dve leti močno zaznamovani s krizo. Za avtomobilsko industrijo je letos leto okrevanja, kar se pozna tudi Kolektorju, saj 60 % prodaje koncerna predstavlja prodaja za avtomobilsko industrijo. Pozna se tudi ugodna gospodarska klima na nemškem tržišču, ki predstavlja naš največji trg. Vendar pa našeto ni edino, kar je prispevalo k poslovnim uspehom Kolektorja v tem letu.

Letošnja prodaja koncerna bo znašala več kot 340 mio evrov. V primerjavi s preteklim letom smo povečali prodajo za 50%. Slabo polovico tega povečanja predstavlja vrednost prodaje družbe Kolektor Etra, ki se je koncernu pridružila letos januarja. Druga polovica povečanja prodaje pa izhaja iz povečanega povpraševanja ter seveda tudi iz prodaje novih v koncernu razvitih izdelkov, kjer so najpomembnejši npr. drsni obroči, rotorji za elektronsko komutirane motorje različnih aplikacij, nove izvedbe komutatorjev kot so aplikacije za start stop, grafitni komutatorji za bencinske črpalke in drugo. Vsi navedeni izdelki sodijo v avtomobilsko industrijo oz. panogo komponent in sistemov, kjer smo v koncernu zaznali največjo organsko rast prodaje. V letošnjem letu smo zaposlovali 2.880 ljudi, od tega 770 v tujini. Ponosni ugotavljamo, da smo v tem letu presegli cilje iz strategije, ki je bila zastavljena za obdobje 2008-2012. Seveda samo povečanje prodaje ni merilo uspešnosti poslovanja, podkrepimo ga lahko tudi s povečanjem dodane vrednosti. Kakovost te dodane vrednosti je višja pri slovenskih podjetjih,

kjer je delež stroškov dela nižji kot npr. v nemških podjetjih. Pozitivno poslujejo vsa koncernova podjetja, razen podjetja na Kitajskem, kjer proizvodnja še ni vzpostavljena v obsegu, ki bi omogočala doseganje dobička. Uspešno poslovanje je vsekakor tudi odraz dobrega dela v podjetjih, ki so v letošnjem letu uspela poslovanje izboljšati do ustvarjanja dobička. Vsako od podjetij sledi letnim ciljem, ki izhajajo iz strateških ciljev ter tekoče preverja realizacijo teh ciljev in rezultate zastavljenih ukrepov.

Vrednost prodaje v mio €

V naslednjem letu napovedujemo vrednost prodaje na podobnem oz. malo višjem nivoju kot letos vendar ocenjujemo, da bo tržna situacija bolj zaostrena, zato ne pričakujemo, da bomo dosegli enake rezultate pri donosnosti. Tak trend nadaljevanja prodaje pa pomeni, da sledimo cilju doseči prodajo 500 mio evrov do leta 2017.

Organizacija koncerna danes temelji na treh divizijah, kot je prikazano v spodnji sliki. Pri posamezni diviziji so navedeni produkti ter plan prodaje za leto 2011.

Komutatorski program, nekoč edini, sodi v divizijo komponente in sistemi, predstavlja danes le še cca. 40% vrednosti prodaje, čeprav se proizvaja v osmih

KOMPONENTE IN SISTEMI

Komutatorji
Elektronske komponente
Magnetne komponente
Rotorji
Hibridne komponente
Interier in eksterier
Elektronika in pogoni

Plan 2011: **225 Mio EUR**

HIŠNA TEHNIKA IN IZDELKI ZA DOM

Sanitarna tehnika - LIV™ in SCHWAB™
Sesalniki - LIV™
Izolacija - MISSEL™
Klimatizacija in prezračevanje
Inštalacije
Objekti (arhitekturno projektiranje in gradbeni inženiring)

Plan 2011: **56 Mio EUR**

INDUSTRIJSKA TEHNIKA IN ENERGETIKA

Avtomatizacija in inženiring - SINABIT™
Proizvodno informacijske rešitve - SINABIT™
Namenski proizvodi za avtomatizacijo
Orodjarstvo
Strojgradnja in avtomatizacija
Energetika - ETRA™
Nanotehnologija

Plan 2011: **68 Mio EUR**

Kolektorjevih podjetjih.

V podjetjih v tujini bomo ustvarili za slabih 110 mio evrov prodaje, od tega več kot 60 % v Nemčiji.

V letu 2011 nas čaka mnogo projektov, tako na razvojno-tržnem kot organizacijskem področju.

Prihajamo v fazo, ko pričakujemo industrializacijo večjega števila novih projektov, ki bodo prihodke povečevali v prihodnjih letih. To se odraža tudi v velikih načrtih za investicije v posameznih družbah koncerna v naslednjem letu. Med investicijami bo tudi več gradenj, in sicer v naših podjetjih v Bosni in na Kitajskem, adaptacija prostorov strojegradnje v Idriji ter gradnja proizvodne hale v Kolektor Etri, ki

bo tudi največja posamična investicija. Načrtujemo pa tudi prevzem vsaj enega podjetja v tujini.

Seveda nas naslednje leto v vseh podjetjih čaka, nekje več in nekje manj, delo na izboljšanju procesov, povečanju stroškovne učinkovitosti in izboru lokacij primerne nabora izdelkov, ki po donosnosti zagotavljajo delovna mesta s primerno dodano vrednostjo. Naša politika zaposljivosti namreč temelji na zahtevi zagotavljanja delovnih mest, ki omogočajo primerno plačilo za delo oz. ustvarjajo okolici primerno dodano vrednost. Zato smo zelo zahtevni pri izboru in sprejemanju novih izdelkov, ki morajo izpolnjevati visoke zahteve glede donosnosti.

Stopicanje na mestu tudi v letu 2011?

Tak je bil naslov dvodnevne novembrske poslovne konference, že dvanajste po vrsti, ki sta jo skupaj pripravila poslovni časnik Finance in Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani. Na okrogli mizi o stanju v slovenskih podjetjih oziroma o naložbenih dejavnostih podjetij v letih med 2006 in 2008, lani in o trenutnem stanju je med vodilnimi predstavniki devetih slovenskih podjetij s področja gospodarstva, bank in države sodeloval tudi predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič.

Okrogla miza je sledila obrazložitvi izsledkov raziskave, ki jo je dr. Janez Prašnikar opravil skupaj s svojimi študenti. Njihov cilj je bil preučevanje križanja med tipom lastništva v podjetjih in kako se ta podjetja odločajo nalagati v otipljive in neotipljive naložbe. S tem v zvezi je Stojan Petrič poudaril, da je Kolektor zaradi hitre rasti koncerna v preteklosti več vlagal v otipljivi kapital in, kar je logično, manj v neotipljivi. Po njegovem je težko razmejiti natančno razmerje med njima. Vložek v otipljivi kapital je koncernu prinesel enako rast prihodka, vložek v neotipljivi kapital pa je znatno pripomogel k rasti dodane vrednosti na zaposlenega. Prav na tej osnovi se je izobrazbena sestava zaposlenih v zadnjih petnajstih letih bistveno izboljšala. Tudi v bodoče bomo več investirali v otipljivi kapital, v neotipljivi (v razvoj, marketing, zaposlene itd.) pa podobno kot sorodna podjetja v EU, je ob tej priložnosti napovedal Stojan Petrič.

Na vprašanje povezovalca, direktorja in glavnega urednika Financ Petra Frankla, ali se da sploh meriti vložek v neotipljivi kapital, pa je Petrič dejal, da je to težko, vendar se danes na podlagi kriterijev v družbi (stopnja kakovosti izdelkov, zadovoljstva zaposlenih, število novih patentov, pridobitev novih tržišč itd.) da oceniti, ali je naložba v neotipljivi kapital smotrna ali ne.

Prav okrogla miza, na kateri je sodeloval tudi predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič, je pokazala, da pristojni nočejo, da jim posredujejo slabe novice. Podjetniki namreč gledajo »dobro ali slabo« skozi možnosti, ki se pojavljajo, te možnosti pa združujejo vse omejitve, s katerimi se soočajo, je prepričan dr. Janez Prašnikar. Povezovalac okrogle mize Peter Frankl pa je ugotavljal, da bi nam bilo, če bi bilo več takih podjetij, ki so jih na okrogli mizi predstavljali njihovi vodilni, zagotovo boljše.

Profesor dr. Janez Prašnikar z ljubljanske Ekonomske fakultete, ki je bil tokrat predsednik programskega sveta portoroške poslovne konference, pa je v sklepni besedi dejal, da je bil lahko njen naslov Stopicanje na mestu tudi v letu 2011?, s podnaslovom Vloga neotipljivih dejavnikov rasti pri izhodu iz krize, pravi ali pa tudi ne, saj je bil prav zato za naslovom postavljen vprašaj. V nekaterih primerih se je megla že razkadila, v drugih pa so še zavore, ki se kažejo v zadolženosti slovenskih podjetij. Podnaslov pa je danes sodobna tema ne samo pri nas, temveč tudi v svetu. Izsledki raziskave namreč po njegovem mnenju zrcalijo podobo slovenskih podjetij in so koristen podatek ljudem, ki odločajo v njih in v državi.

Kolektor Group je s še sedmimi slovenskimi podjetji podpisal konzorcijsko pogodbo za ustanovitev podjetja SiEVA

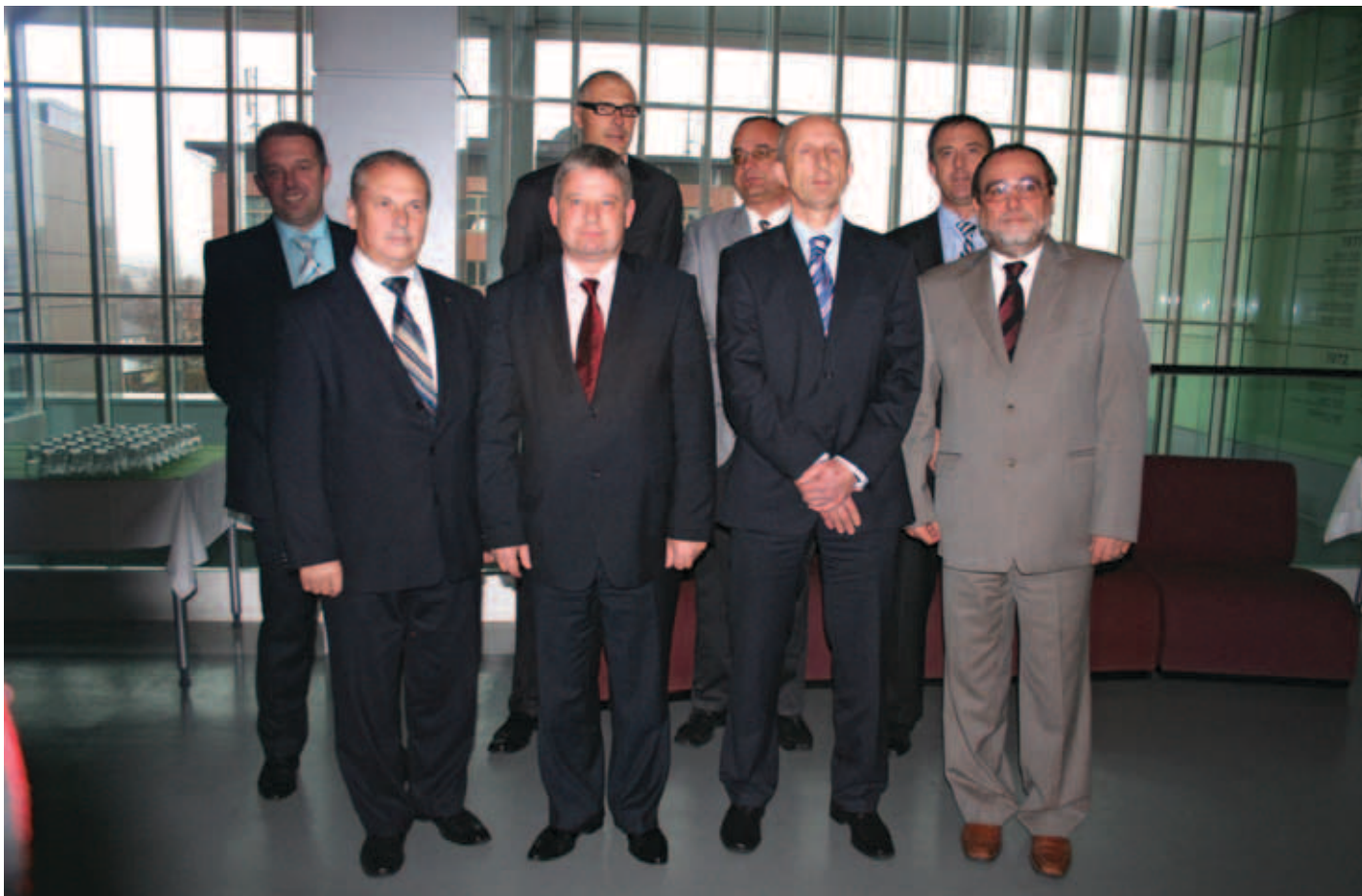
Glavni izvršni direktor koncerna Kolektor Radovan Bolko je na Gospodarski zbornici Slovenije z direktorji Cimosa, Hidrie, Iskre Avtoelektrike, Iskre Mehanizmi Lipnica, MLM-a, Polycoma Škofja Loka in TPV-ja podpisal konzorcijsko pogodbo o ustanovitvi podjetja SiEVA, s katerim bodo vzpostavili inovativno razvojno jedro slovenske avtomobilske industrije.

Cilj partnerstva SiEVA, kratica pomeni »sinergijski ekološki varen avtomobil«, je združevanje kompetenc, potencialov in razvojne infrastrukture za razvoj novih rešitev na področju naprednih motorjev z notranjim izgorevanjem, hibridizacije in elektrifikacije vozil, varnosti in udobja ter proizvodne odličnosti. S sodelovanjem bodo partnerji zmanjšali tveganja pri vlaganju v raziskave in razvoj ter sledili trendom v avtomobilski industriji. »V svetovni avtomobilski industriji prihaja z uvajanjem hibridnih in električnih

Konzorcijsko pogodbo je v imenu podjetja Kolektor Group podpisal glavni izvršni direktor koncerna Kolektor Radovan Bolko

vozil do manjše tranzicije, karte se mešajo na novo, odpira se prostor za nove igralce in to sodelujoča podjetja v partnerstvu SiEVA želimo izkoristiti,« je

Predstavniki devetih podjetij, ki so podpisala konzorcijsko pogodbo partnerstva SiEVA

menil glavni izvršni direktor koncerna Kolektor **Radovan Bolko**.

Sodelujoča podjetja bodo v novonastalo podjetje vložila okoli 20 milijonov evrov, prav toliko sredstev pričakujejo od države, in sicer iz razpisa za razvojne centre. V naslednjih treh do petih letih naj bi v industrializacijo vložili 250 milijonov evrov, ustvarili 1500 novih delovnih mest in prijavi vsaj 20 patentnih rešitev za najsodobnejša vozila. Za razvoj avtomobilske panoge v Sloveniji pa bo potreben razmislek tudi o razvoju oziroma odprtju novih specializiranih študijskih programov.

To je prvi tako kompleksen projekt, kjer osem slovenskih podjetij ustanavlja skupno podjetje. Za uspešnost bo potrebno vložiti veliko znanja tudi v organizacijo vseh poslovnih funkcij, tako da bo zagotovljena transparentnost poslovanja in spoštovanje načel poslovne etike med vsemi partnerji.

področij lesarske obdelave, robotike, informacijske in komunikacijske tehnologije ter racionalne rabe zraka, vode in toplote, da bi v kar največji možni meri povečali udobje in dobro počutje uporabnikov. Sodelovanje jim bo omogočalo hitro in učinkovito reagiranje na individualne potrebe kupcev.

Kolektor Liv udeležen pri prelomnem dogodku za gospodarstvo Notranjsko-kraške regije

Kolektor Liv je s še 13 slovenskimi podjetji (Brest-pohišstvo, Javor Pivka, Elgoline, Kovinoplastika Lož, Fragmat Izolirka, SVEA, TKC, Itra, VVAP, CBD, Zavod Grč Vrh, Zavod Enthasis in Visoka šola za dizajn) podpisal konzorcijsko pogodbo za ustanovitev Razvojnega centra interdisciplinarnih tehnologij in izdelkov na področju lesarstva »INTECH-LES«.

Namen razvojnega centra je sodelovanje celotnega lesnopredelovalnega sektorja na razvojno-raziskovalnem področju, prenos znanj iz razvojnih institucij v gospodarstvo, povečanje zaposlenosti in zvišanje izobrazbene strukture, predvsem pa sposobnost ponuditi trgu kompleksne končne izdelke z visoko dodano vrednostjo.

S podpisom konzorcijske pogodbe so se strokovnjaki s področja lesarstva združili s strokovnjaki s

Vloga Kolektor Liva v projektu bo razvoj ter proizvodnja produktov za učinkovito rabo energije (prezračevalni sistemi z rekuperacijo) in vode (reuporaba vode, WC kotlički z manjšo porabo vode). Zaradi rasti cen termoplastičnih granulotov v letošnjem letu pa bodo tudi iskali možnosti uporabe materialov in kompozitov na bazi lesa za svoje proizvode.

Moči poln svet – vetrna polja

Filip Šemrl

Še pred nekaj leti so bile informacijske in komunikacijske tehnologije ena najhitreje rastočih gospodarskih panog. Številke so bile ogromne, spomnimo se samo cen za licence UMTS, pa stroškov nekaterih prevzemov in združitvev, ki so zaznamovale komunikacijsko, še bolj pa informacijsko in internetno panogo.

Vročica okrog informacijskih in komunikacijskih tehnologij je v zadnjih letih nekoliko potihnila. Vendar se očitno že pojavlja naslednja »velika stvar«, ki se bo nedvomno dogajala v energetiki. Kar nekaj znakov kaže, da bo burno in pestro, tako s finančnega, tehnološkega, razvojnega in nenazadnje regulativnega vidika.

Poglejmo nekaj številčk. V globalno energetska infrastrukturo se povprečno vloži tisoč milijard evrov na leto, od tega približno 165 milijard evrov v infrastrukturo za proizvodnjo energije iz sonca in vetra. V tehnologije torej, ki smo jih še pred 20 leti šteli za obrobne. Do leta 2030 (dvajset let pa je v energetiki kratko obdobje) se bo svetovna poraba energije predvidoma povečala s sedanjih 20 na 33 tisoč teravatnih ur. Le polovica te energije naj bi bila ustvarjena iz fosilnih goriv (za primerjavo: trenutno iz fosilnih goriv ustvarimo skoraj 70 odstotkov energije), dobra tretjina pa bo nastala iz obnovljivih virov, ki imajo seveda ob množici dobrih tudi slabo lastnost – njihova razpoložljivost zelo niha. Ne glede na to je Evropska unija sprejela zavezo, da bo do leta 2020 kar 38 odstotkov energije proizvedla iz moči

sonca, vetra, vode in lesa. Po cestah našega planeta se bo takrat predvidoma vozilo tudi šest milijonov električnih vozil – torej bomo imeli že čez deset let kar šest milijonov novih velikih odjemalcev energije. Imeli bodo tudi več milijonov mikro proizvajalcev, ki bodo s svojimi fotovoltaičnimi moduli in mini kogeneracijami začeli pridelovati energijo in z njo konkurirati na tržišču. Dosedanja razmerja se bodo porušila in razlike v razpoložljivosti in potrebi po energiji bo treba pametno upravljati. Za ilustracijo samo podatki, ki so bili objavljeni 23. septembra letos v prilogi nemškega časopisa Der Tagesspiegel Zukunft der Energie. 13 eksajoulov (to je številka z osemnajstimi ničlami) je skupna vrednost energije, ki jo Nemčija porabi na leto za ogrevanje stanovanj, zagotavljanje storitev, za proizvodnjo ter prevoz blaga in oseb. Preračunano to predstavlja 14 litrov bencina ali 17 kilogramov premoga, ki se za vsakega Nemca vsak dan bolj ali manj učinkovito spremeni v toploto, elektriko, pa tudi v ogljikov dioksid z dobro poznanim učinkom na ozračje in izkoriščanje omenjenih virov. Zato ne preseneča, da želijo uporabniki v tej in njej sorodno razvitih državah ekološko sprejemljivo energijo, energijo, katere pridobivanje bo gospodarsko smotno in plačljivo in nenazadnje tudi vedno na razpolago. Prav zaradi tega je nemška zvezna vlada v središče aktualnega energetskega koncepta postavila okolju prijazno, zanesljivo in plačljivo preskrbo z energijo. Znotraj tega koncepta morajo raziskave industrije in politike odigrati svoje vloge, saj bo lahko država le tako korenito posodobila energetska gospodarstvo na prehodu skupnosti v obdobje ob-

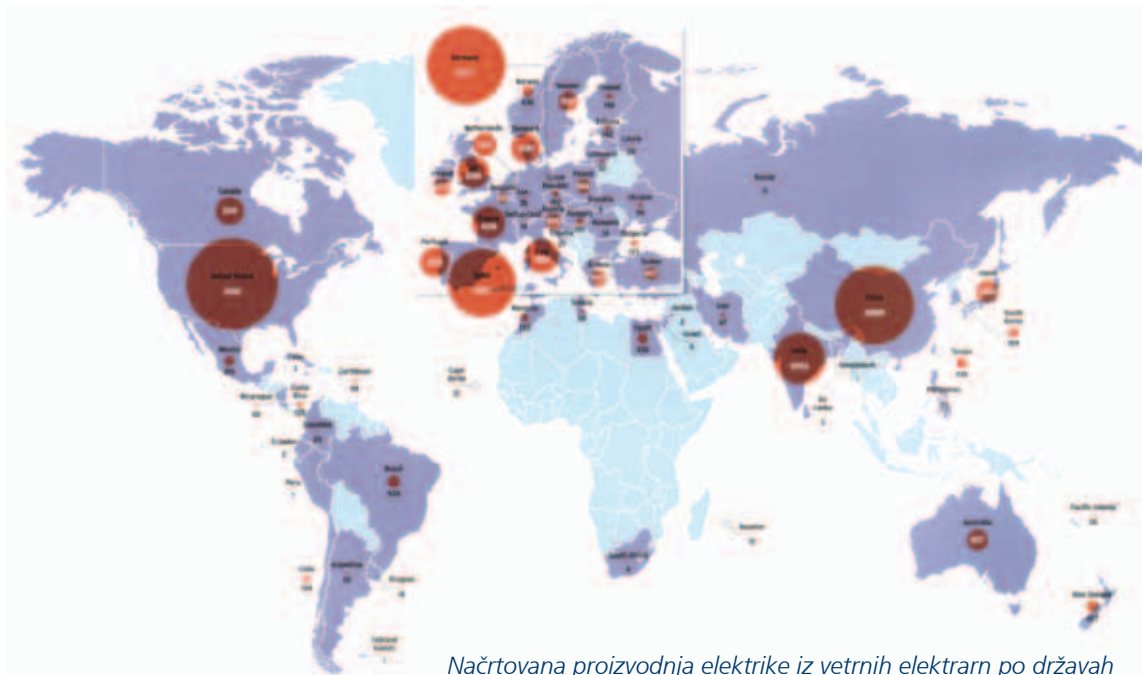

Transport transformatorja na vetrno polje

Vetrno polje mora biti s kopnega zaradi ukrivljenosti Zemlje nevidno

Tip elektrarne	2007		2020		2030	
	TWh	Delež	TWh	Delež	TWh	Delež
Nuklearna	929	28%	754	21%	715	19%
Rjavi premog - Lignit	365	11%	372	10%	285	8%
Črni premog - Antracid	642	19%	405	11%	248	6,5%
Plin	652	20%	710	19%	465	12%
Odpadni plin	105	3%	102	3%	151	4%
Olje	31	1%	64	2%	32	1%
Odpadna nafta	63	2%	59	1,5%	54	1,5%
Vsota elektrarn na fosilna goriva	1.858	56%	1.712	46,5%	1.235	33%
Vodna	296	9%	375	10%	432	12%
Vetrna	119	3,5%	536	15%	872	23%
Solarna	4	<0,5%	78	2%	182	5%
Tekoča biogoriva (Bioplin)	7	<0,5%	26	1%	51	1,5%
Odpadni bioplin (Bioetanol)	12	<0,5%	59	1,5%	90	2,5%
Ostali obnovljivi viri	74	2%	108	3%	151	4%
Vsota elektrarn na obnovljive vire	512	16%	1.181	32,5%	1.778	48%
Uvozno/izvozni saldo	8	0,2%	8	0,2%	8	0,2%
Skupaj	3.306		3.655		3.736	

Zaokrožene vrednosti predvidenih elektrarn in njihova struktura danes, čez 10 in 20 let.

novljivih energij. Nemčijo smo navedli zato, ker je naša najpomembnejša gospodarska partnerica in ker je koncernova družba Kolektor Etra prispevala transformator za prvo od štirih velikih vetrnih polj v Baltskem morju, ki jih gradi nemška EnBW.

Omenjeno podjetje se je namreč skupaj še z 19 družbami lotilo gradnje vetrnih polj, ki jih je do- slej stalo 200 milijonov evrov. Prvo vetrno polje so postavili v rekordnih šestih mesecih v nemških oze- meljskih vodah Baltskega morja, ki je oddaljeno 16 kilometrov od obale. Toliko pa predvsem zato, da hrup vetrnic ne moti prebivalcev na kopnem. Pro- jekt, ki so ga začeli izvajati januarja lani, je iz pisarne v Hamburgu nadzorovalo 30 ljudi, septembra pa so

prvo nemško vetrno polje v Baltskem morju z 48,3 megavati inštalirane moči že priključili na električno omrežje.

Kot trdi glavni direktor Kolektor Etre **dr. Tomaž Kmecl**, so njihov transformator na vetrno polje v Baltskem morju namestili začetek avgusta. Upajo, da bodo transformatorje, ki jih izdelujejo v Ljubljani, dobavili tudi za preostala tri vetrna polja. Značilnost njihovih transformatorjev je predvsem v tem, da so kakovostni, da imajo dober renome in da vrsto let delujejo zanesljivo tudi v nevhvaležnih okoljih, kot sta Skandinavija in Norveška. Upajo, da si bodo predvsem na račun kakovosti na severnoevropskih tržiščih odrezali svoj kos pogače.

Dr. Tomaž Kmecl je Kolektorjev menedžer leta 2010

Ponedeljko presenečenje je bilo popolno. Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič je direktorje posameznih družb povabil v veliko dvorano Razvojno-tržnega centra na predavanje profesorjev doktorjev Radovana Starca in Janeza Prašnikarja, prvega z medicinske, drugega pa z Ekonomske fakultete v Ljubljani.

O tem vabilu ni bilo nič konkretnega zapisanega, celo več, ne predavatelja ne temi njunih predavanj nista bili predhodno obelodanjeni. Po uvodni predstavitvi poslovanja koncerna v letošnjem letu, ki je bilo nad pričakovanji, je **Stojan Petrič** poskrbel še za eno, zagotovo največje presenečenje dneva. Kot strela z jasnega je namreč napovedal podelitev priznanja Kolektorjev menedžer leta. Edino, kar je uvodoma ob tem dejal, je bilo dejstvo, da nagrada ne bo pripadla nobenemu koncernovemu izvršnemu direktorju.

Da vidite, kako so se potem vsi ostali gledali in poslušali predsednikovo obrazložitev, saj med njimi ni bilo malo takih, ki bi to priznanje lahko prejeli. Pa vendar, to laskavo priznanje, ki ga bo koncern odslej podeljeval vsaki dve leti, je tokrat pripadlo **dr. Tomažu Kmeclu**, glavnemu direktorju ljubljanske Kolektor Etre. Presenečen je bil tako kot drugi tudi sam, saj prav zares ni vedel, kaj ga čaka. Njegovi kolegi pa so mu od srca zaploskali, kar je bila še dodatna potrditev, da je bil izbran pravi človek kot prvi dobitnik te nagrade oziroma priznanja. Predsednik koncerna Stojan Petrič je ob tem dejal: «Kolektorjev menedžer leta lahko postaneš, če vodiš eno od njegovih proizvodnih podjetij. Kdo je tisti, ki je postal to za leto 2010 nas je vodilo spoznanje, da je ta direktor bistveno prispeval k splošnemu dobremu poslovnemu rezultatu koncerna. Menedžerja simbolizira kip bika, ki predstavlja veliko delovno moč in nagon ohranitve. Kmecl je odločilno prispeval k uresničitvi dveh, za koncern pomembnih projektov, in sicer prevzema dveh družb, nemške in Etre v Ljubljani.»

V zahvali je dr. Tomaž Kmecl izpostavil dejstvo, da ni vedel, kaj ga čaka. Zahvalil se je »sivim« glavam, ki so ga izbrale in dodal, da jih je prav na račun uresničitve omenjenih prevzemov tudi sam nekaj dobil. Sivih las namreč.

V nadaljevanju pa je prvi mož koncerna Kolektor Stojan Petrič predal besedo tokratnima predavateljema, in sicer kardiologu profesorju **dr. Radovanu Starcu**, predavatelju na Medicinski fakulteti, ki je navzočim spregovoril o razumevanju transcendentne materije in o njeni uporabi v vsakdanjem

življenju, profesor **dr. Janez Prašnikar**, predavatelj z ljubljanske Ekonomske fakultete, pa je več kot sedemdesetim koncernovim direktorjem spregovoril o naložbah v neotipljivi in otipljivi kapital v slovenskih podjetjih, o čemer je predaval tudi na nedavni Poslovni konferenci v Portorožu. Na njej je kot predstavnik zglednega slovenskega podjetja sodeloval tudi predsednik koncerna Kolektor, o čemer pišemo tudi v tokratnem Komunitatorju. Zatem so si vsi ogledali novi Hotel Jožef, v katerem je Kolektor zanje pripravil pogostitev.

2. razvojno-tržna konferenca za področje komponent in sistemov

Osrednja tema 2. razvojno-tržne konference koncerna Kolektor za področje komponent in sistemov je bilo letošnje poslovanje koncerna, osredotočili pa so se tudi na pričakovanja v prihodnjem letu, kar zadeva tržišča, prodajo na njih in nove projekte ter naložbe za uresničitev naštetega.

Glavni izvršni direktor koncerna Kolektor **Radovan Bolko** je uvodoma orisal splošne razmere v svetovni avtomobilski industriji ter možnosti in načrte, ki jih ima Kolektor s prodajo svojih izdelkov, predvsem pa s težnjami, da se iz prednostnega dobavitelja prelevi v razvojnega. Ker se proizvodnja avtomobilov vse bolj nagiba k vozilom na električni pogon, je čas in priložnost tudi za Kolektor, da za tržišča razvije in jim ponudi nove izdelke, ki bodo koncernu omogočili uresničitev načrtov, to je nadaljnjo rast prodaje.

O letošnjih rezultatih in o tem, kako v prihodnje uresničiti načrte, pa sta v nadaljevanju spregovorila koncernova izvršna direktorja za prodajo in marketing ter za razvoj **magister Primož Bešter** in **Marjan Drmota**.

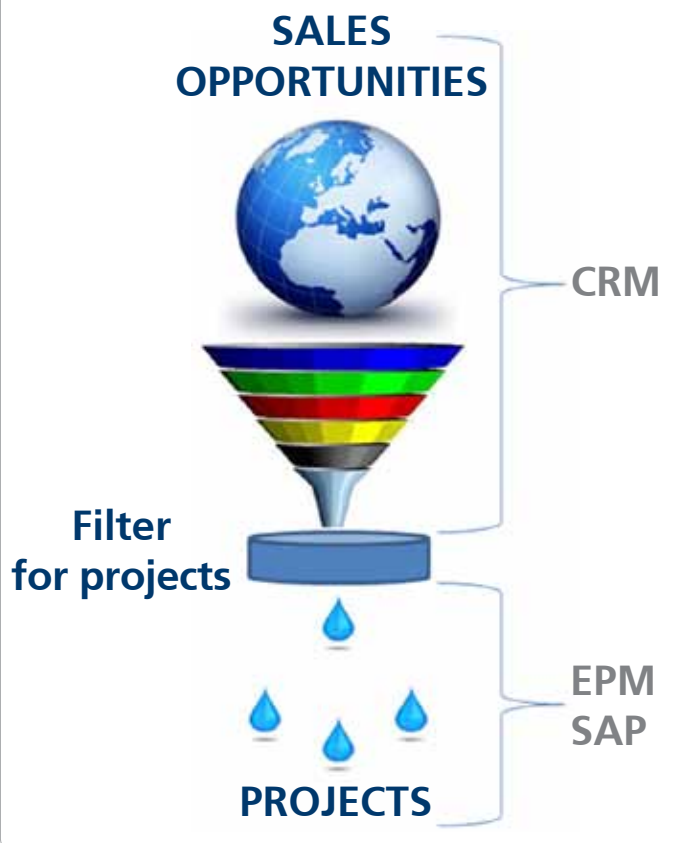
Nista skrivala zadovoljstva nad letošnjim poslovanjem, ki ima za posledico višjo prodajo od načrtovane. Koncern je namreč načrtoval, da bo letos prodal za 301 milijon evrov izdelkov, jih bo pa dejansko za skoraj 330 milijonov evrov, kar predstavlja za devet odstotkov več. K temu je največ, in sicer kar 19 odstotkov nad načrtovanim, prispevala prav koncernova divizija Komponente in sistemi. Njena boljša prodaja je posledica vnovičnega oživljanja avtomobilске industrije, še posebej v Aziji. Pred tem je že Radovan Bolko povedal, da bodo v prihodnjih letih najbolj »lačna« avtomobilov tržišča Brazilije, Indije, Kitajske in Rusije, medtem ko bo Evropa ostala na ravni sedanjih potreb.

Letošnje povpraševanje se v prvem četrtletju prihodnjega leta ne bo zmanjšalo, kaj bo ostala tri četrtletja, pa je po Drmotovih besedah težko napovedovati. Toda kljub temu v koncernu Kolektor v prihodnjem letu na račun organske rasti in akvizicij, kar je njihova globalna strategija, od katere ne odstopajo, načrtujejo 350 milijonov evrov prihodkov. Levji delež rasti bo še vedno odpadel na ponudbo komponent in sistemov.

Da bodo to dosegli, bo koncern Kolektor v prihodnjem letu veliko denarja, celo več kot bo njegova amortizacija, namenil za naložbe. Kar 24 milijonov

KOLEKTOR Focused on Future

evrov bo namenjeno temu, od tega 15 milijonov evrov za orodja, naprave in proizvodne linije. Največ bo šlo Kolektor Etri za uresničitev naložbe v novo proizvodno halo in uresničitev projekta 400-kilovoltnega transformatorja.

Delegacija ruskih poslovnežev v Kolektorju

Na sedežu koncerna Kolektor v Idriji se je mudila delegacija 23 predstavnikov oblasti in podjetij iz ruske pokrajine Samara, ki velja za tradicionalni sedež ruske avtomobilske industrije. Gostje so v Slovenijo prišli na povabilo ACS Slovenija (Avtomotive Cluster of Slovenia). Poleg Kolektorja so si ogledali še nekaj drugih slovenskih podjetij.

Namen obiska predstavnikov samarske oblasti in podjetij je bil predvsem spoznati nove partnerje na področju komponent in sistemov za avtomobilsko industrijo. Samarska pokrajina v Rusiji je namreč znana kot sedež ruske avtomobilske industrije, v mestu Togliatti v omenjeni pokrajini pa ima sedež največji ruski proizvajalec avtomobilov AvtoVAZ. Gostom je izvršni direktor za prodajo in marketing mag. Primož Bešter najprej predstavil koncern, nato pa so si ogledali proizvodnjo komutatorjev, drsnih obročev in hibridnih komponent.

Kot je povedal Janez Modrijan iz koncernove prodaje, ki je bil zadolžen za obisk, so večino gostov – proizvajalcev komponent in sistemov – spoznali že na hišnem sejmu AvtoVAZa v Togliattiju konec septembra, na katerem se je predstavil tudi Kolektor, med njimi pa je kar nekaj potencialnih Kolektorjevih novih kupcev.

Goste je pozdravil izvršni direktor koncerna za prodajo in marketing mag. Primož Bešter

(z leve proti desni) Vodja Kolektorjeve pisarne v Rusiji Matjaž Urbas, direktor ASC Dušan Bušen in Janez Modrijan iz koncernove prodaje

Idrija ima hotel

Polona Šemrl

Nastanitvene zmogljivosti so rak rana idrijskega turizma. Poleg nekaterih posameznikov, ki turistom ponujajo sobe, je na voljo še kakšen apartma, to pa je bilo do zdaj, ko je Kolektor zgradil Hotel Jožef, tudi vse. Zanj se je odločil iz čisto praktičnih razlogov; ker so za svoje poslovne partnerje, ki dnevno prihajajo v Idrijo, komaj dobili dovolj sob, so sklenili, da izboljšajo to vrsto ponudbe v kraju. Po celem stoletju je tako v Idriji ponovno vrata odprl nov hotel – Hotel Jožef.

Hotel že nudi polno oskrbo, ki jo je praznični december popestril z kar nekaj prednovoletnimi srečanji. Uradna otvoritvena slovesnost je napovedana za januar. Takrat bodo hotelska vrata odprta tudi občanom in naključnim turistom. Ker pa smo ljudje radovedni, naj vam ob tej priložnosti le izdamo nekaj podatkov. V Hotelu Jožef bo za goste skrbela mlada ekipa zaposlenih, ki želi gostom ponuditi visokokakovostne storitve ter jim približati Idrijo in Idrijčane. Bivanje v novem hotelu bo gostom vsekakor ostalo v lepem spominu in se bodo vanj in v Idrijo z veseljem vračali. Hotel Jožef se razprostira na 1.300 kvadratnih metrih površin. V njem je 11 sob in apartma, restavracija, pokrita terasa in prostor za degustacijo vin. Celostna podoba hotela Jožef je sveža in moderna, predvsem pa nezamenljiva v idrijskem okolju. Nanj je vezano tudi njegovo ime, saj ga je častno nosilo veliko znanih in pomembnih Idrijčanov. Kaj več o celostni zasnovi hotela in notranji opreми pa po otvoritveni slovesnosti, ki bo, kot rečeno, januarja.

Naložba v vašo prihodnost

OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj
Kohezijski sklad

Znani so prejemniki prstanov kakovosti

V Kolektor Livu že od leta 1991 podeljujejo prstane kakovosti. Takratni Liv je obsegal šest organizacijskih enot, zato so iz vsake izbrali po enega dobitnika, iz največje, to je bila Plastika, pa dva. Potem ko je Liv kupil koncern Kolektor, so s podeljevanjem prstanov kakovosti nadaljevali, vendar samo v tistem delu družbe, ki jo je kupil koncern.

Ker bi bilo povabljenec preveč, namreč prireditve se udeležijo tudi tisti, ki v tekočem letu gredo v pokoj ali zapustijo kolektiv, so letos pripravili dve podelitvi, najprej za Kolektor Liv in nato še za postojnski del Kolektorjeve Orodjarne. Prstane kakovosti so prejeli:

Gregor Deurič

Se je v službi razvoja zaposlil leta 1996 kot študent na delovnem mestu konstruktor. V tem obdobju je sodeloval pri mnogih projektih programa sesalnikov. Izkazal se je kot dober strokovnjak in visoko usposobljen konstruktor ter kasneje kot odločen vodja projektov. Svoje znanje nesebično prenaša na mlajše sodelavce in je vedno pripravljen pomagati. V vlogi projektnega vodje in samostojnega konstruktorja je kot vodilni iz razvoja sodeloval na projektu Axel. Njegovo znanje, izkušnje in resen pristop k delu se odražajo tako v izdelkih, kot tudi v okolju, v katerem deluje. Njegovi izdelki so kakovostni. Je tudi prejemnik srebrnega (leta 2004) in bronastega (leta 2009) priznanja OGZ za inovacijo.

Mirjana Jugovič

Je ena tistih, ki teži k temu, da izkoristi kar največ drobnih življenjskih priložnosti, ki jih ji nudi njeno delo. To njeno prizadevanje se kaže v vsakodnevnem vestnem opravljanju svojega dela, kot tudi z zgledom pripomore k doseganju skupnih ciljev. Mirjana je s svojo prijaznostjo, preprostostjo in svojim dolgoletnim kakovostnim delom zgled mlajšim generacijam. V zadnjem letu je izkazala svojo veliko pripravljenost pri uvajanju novih sodelavk in sodelavcev v proizvodnjo. S svojimi predlogi je poiskala konkretne rešitve pri delih v proizvodnji, s katerimi se vsakodnevno srečuje. Lepo je delati z ljudmi, kakršna je Mirjana.

Dejan Šajn

Odkar se je zaposlil v podjetju pred 10 leti je pridno nabiral znanja in izkušnje, menjaval stroje in sodelavce. Med njimi velja za marljivega, lojalnega, zaupanja vrednega kolega. S svojimi izkušnjami in nasveti vedno rad pomaga tehnologom pri tehnološki pripravi proizvodnje ter sodelavcem in novincem v proizvodnji. Če bi vprašali sodelavce na montaži, bi rekli, kar je narejeno na HERMLE-ju bo šlo sigurno skupaj, saj vedo, da na tem stroju dela Dejan Šajn. Poznajo ga tudi kot športnika in šaljivca, ki sodelavce s svojimi anekdotami vedno spravi v dobro voljo. Doslednost, kakovost, zanesljivost, pozitiven odnos do sodelavcev ter poštenost so argumenti, zaradi katerih je prejel prstan kakovosti za leto 2010.

KOLEKTOR

Želimo Vam, da bi v letu 2011 nadaljevali pot, usmerjeno v trdno prihodnost, želimo Vam, da bi vas na tej poti spremljala zdravje in zadovoljstvo in želimo si, da bi skupaj dosegali poslovne in osebne uspehe, ki se jih bomo ob letu z veseljem spominjali.

Vesel božič in srečno novo leto 2011 !

Komponente in sistemi

Stavbna tehnika in izdelki za dom

SCHWAB

Industrijska tehnika in energetika

sinabit

Inventivna dejavnost je ključ do uspeha

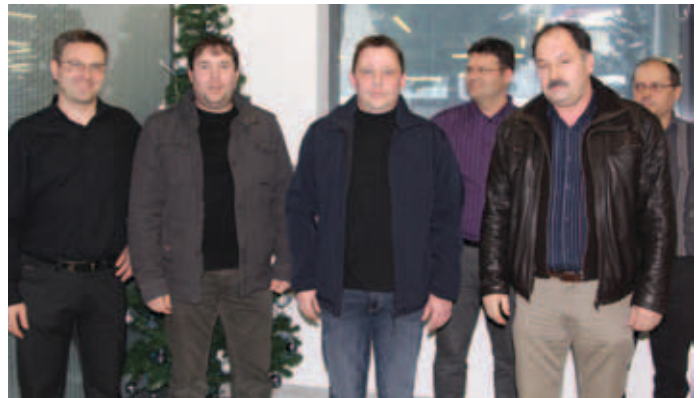
Polona Šemrl

Inventivna dejavnost je nadvse pomemben dejavnik za uspešnost podjetja. Kolektor že leta spodbuja množično inventivno dejavnost, kakor jo imenuje, saj se zaveda, da je še tako majhna ideja osnova za napredek, da bo Kolektor ostal korak pred konkurenco.

Spodbujanje množične inventivne dejavnosti se je obrestovalo, saj je število sodelujočih in podanih predlogov skokovito naraslo. Kot smo lahko slišali na podelitvi nagrad najboljšim inovatorjem, so cilj štiri ideje na zaposlenega na leto. Nekatere organizacijske enote so ta cilj ne samo dosegle, pač pa krepko presegle.

Kolektor vsako leto izbere tri najboljše inovatorje za področje malih izboljšav, koristnih predlogov in tehničnih izboljšav. Za Inovatorja leta 2009 za področje malih izboljšav je bil izbran **Boštjan Brelih**, naslov Inovator leta 2009 za področje koristnih predlogov si je prislužil **Borut Lazar**, Inovator leta 2009 za področje tehničnih izboljšav pa je **Milan Česnik**.

Podelili so še nagrado za najboljšo proizvodno organizacijsko enoto, ki jo je prejel **Kolektor KFH**, za najboljšo neproizvodno organizacijsko enoto je bil

Ob zaključku slovesnosti ob razglasitvi Inovatorjev leta so se pred fotografski objektiv postavili nagrajenci in organizatorji slovesnosti: (od leve proti desni) direktor Kolektor KFH Andrej Brložnik, inovatorji leta Boštjan Brelih, Borut Lazar in Milan Česnik, v ozadju sta koordinator TPM Klemen Šavli in vodja Divizije B1 Vinko Petrič

izbran oddelek **Logistika**, največ timskih idej pa je prispeval **Vlek**. Med desetimi najhitrejšimi inovatorji v ciljnem zbiranju idej so **Primož Kokalj**, **Robert Vončina**, **Andrej Kokalj**, **Erik Humar**, **Boštjan Pajntar**, **Mitja Klinkon**, **Sašo Vončina**, **Zlatko Horvat**, **Alenka Rupnik** in **Alenka Abram**, za avtorja najboljšega predloga ciljnega zbiranja idej za tretje četrletje pa je bil izbran **Igor Peternelj**.

Boštjan Brelih

Je zelo vesten in natančen urejevalec, z drugimi besedami eden najboljših na rotorskemu programu.

Svoje delo opravlja z več zavzetosti od pričakovanj, oziroma od opisa del in nalog – rezultat tega so njegove stalne izboljšave ki so običajno zelo dobre in uporabne. Vrednost njegovih izboljšav je tudi v tem, da za izvedbo največkrat poskrbi sam. Njegove ideje so prave stvari, nanašajo se neposredno na proizvodni proces, cilj je produktivnost in kakovost! Zanje samoiniciativno deli tudi med sodelavce in tako širi pozitivno energijo v kolektivu. V letu 2009 je dal 24 idej – vse ideje so realizirane. V letu 2010 je oddal 9 idej, ki so tudi vse realizirane.

Primer izboljšave:

- Pri lepljenju magnetov na stroju 82011 se uporablja različne teže magnetov
- Posledično je različna tudi širina magnetov
- Pri lepljenju s težo 4.101g do 4.150g ni bilo težav. Pri teži 4.151g do 4.200g pa so se magneti pri avtomatskem ciklu zatikali ter povzročali zastoje pri delovanju stroja. Pri večjih težah 4.201g do 4.250 ali 4.251g do 4.300g je delovanje stroja skoraj onemogočeno. Pri taki zaustavitvi avtomatskega delovanja je bilo potrebno iz stroja odstraniti jedro in magneto ter jih očistiti, nato pa stroj postaviti v začetni položaj
- Težavo sem rešil z odstranitvijo enega od dveh vhodnih kotov na zvezdi (na 8 segmentih), ki ne vplivata na razmak med magneti. Razmak med magneti je pomemben za pravilno uravnoteženost izdelka. Povečal sem tudi fi na zgornjem izmetalnem delu za 0.05mm in omogočil izmetavanje težjih ter dimenzijsko večjih magnetov
- Po izdelanih 12.000 kosih se stroj ni nikoli več ustavil, kosi pa so ustrezne kvalitete
- Z izboljšavo odpravimo zastoje med delovanjem, se izognemo čiščenju lepila iz polizdelkov ter izdelovanju ene ali dveh novih zvezd za orientacijo magnetov. Izognemo se tudi zamenjavi zvezd med samimi D.N. ter ponovne nastavitve pozicije vhodnega hoda obračanja
- Dvignjena je bila kakovost izdelka, zmanjšan čas izdelave in delež izmeta

Milan Česnik

Nepogrešljiv člen v verigi konstrukcija – orodjarna – izdelava surovcev – HBZ – HBK – kupec.

Poleg skrbi za vsakodnevno strežbo delavnici surovcev za učinkovito izvajanje procesa je njegovo področje ključnega pomena pri izvajanju tehnologije izdelave surovcev. Vedno je prisoten pri razvoju novih izdelkov in uvajanju novih tehnologij.

Znano je, da orodje, ki pride iz orodjarne za tako zahteven proces, potrebuje še nekaj več, kot je natančna in kvalitetna izdelava. Potrebuje "dušo", ki mu jo vdihne prav Milan. Hkrati pa zna svoje izkušnje prenesti naprej na svoje naslednike.

Njegovo načelo je, da nikoli ni vse narejeno do potankosti, zato ima vedno na razpolago izboljšave, ki so praviloma na nivoju Tehnične izboljšave.

Primer izboljšave:

Vtiskanje oblike Ø 20.10 pod kljukico na platini sur. 815 008 520 kol. 11383

- Na kol. Hpg 11383 je bil zaradi nepravilne oblike vtiska pod kljukico velik odstotek izmeta in to zato ker je bil vtisk raven, po obstruževanju komutatorja na mero 20.35 – 20.40 je bil vtisk nepravilne oblike
- Glede na stalne probleme in izmet sem spremenil kovalni vložek na delu, kjer dela vtiske iz ravnega v Ø 20.10
- Po spremembi orodja je izmet zaradi nepravilne oblike vtiskov v mejah normale
- Slika izmetnega komutatorja

Borut Lazar

Je zelo vesten in natančen urejevalec, z eno besedo eden najboljših.

Svoje delo opravlja z več zavzetosti od pričakovanj oziroma od opisa del in nalog, proces na HBZ linijah zanj ni nikoli dovolj dober in urejen, rezultat tega pa so njegove stalne izboljšave ki običajno niso samo male, ampak zelo dobre in uporabne. Vrednost njegovih izboljšav je tudi v tem, da za izvedbo zmeraj poskrbi sam. Njegove ideje so prave stvari, če tako rečemo še "stare šole" inovatorjev. Nanašajo se neposredno na proizvodni proces, cilj je produktivnost in kakovost!

Primer izboljšave:

Kontrola kljukic na komutatorju 00174, 160 ...

Kontrola kljukic (glej sliko) preprečuje možnost, da bi surovec s poškodovanimi kljukicami prišel do brizgalnega orodja - s tem se prepreči tudi lom brizgalnega orodja (cena čepa je več kot 300 evrov)

Dragan Novakovič je zamenjal »stranko«

Potem ko je imenovan 34 let delal v naši družbi, se je pred dnevi po tehtnem premisleku odločil, da bo SKEI zamenjal za Desus. Odločitev je v njem zorela dolgo časa, ker pa je bil pred tem tri leta zaposlen na ladji, je bil navajen plavati, kar se je poznalo tudi zadnjih šest let, ko je vodil »hišni« sindikat. Še pred odhodom je pri vodstvu koncerna za svoje podanike, ki jih je iz leta v leto manj, teh je trenutno na idrijski lokaciji koncerna le še 320, »izboril« trinajsto plačo v višini 1,2 mesečne plače. Novakovič pa si je izbral že tudi svojega naslednika. To je Tomaž Čuk iz Orodjarne. Upajmo, da bo vodstvo koncerna tudi njemu šlo tako na roko kot je šlo pred tem njegovemu predhodniku.

Kolektor Kočevje bo po treh letih delovanja širil svojo proizvodnjo

Polona Šemrl

Kolektor Kočevje je ob objavi novice, da se bo širil in na novo zaposloval, za vse občane pripravil odprti dan. Obiskovalcem so Kolektorjevi strokovnjaki pokazali proizvodne prostore in jih seznanili z novostmi, ki se jim obetajo. Odziv je bil zelo dober.

Zelo dobri poslovni rezultati in pozitiven vpliv na lokalno skupnost so vodstvo koncerna Kolektor prepričali za širitev proizvodnje in uvedbo novih tehnologij z višjo dodano vrednostjo v Kočevju. Z matične lokacije v Idriji bodo tako v Kočevje preselili proizvodnjo profilnih komutatorjev za sesalne enote višjega cenovnega razreda in profesionalna ročna orodja. S selitvijo proizvodnje bodo ustvarili dobrih 8 milijonov evrov letnega prometa.

Da si je Kolektor v treh letih, odkar je v Kočevju odprl podružnico, ustvaril dobro ime, pove podatek, da so po objavi razpisa za zaposlitev, s katerim so iskali 30 novih delavcev, prejeli kar 300 prošenj. 27 izbranih delavcev je že na usposabljan-

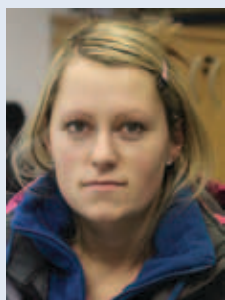
ju v Idriji, kjer bodo do selitve linij v Kočevje, ki bo predvidoma v začetku marca.

Direktor podjetja Kolektor Kočevje Ivan Jereb (prvi z desne) je poleg občanov na Dnevu odprtih vrat gostil tudi predstavnike koncerna Kolektor, med njimi je bil izvršni direktor za razvoj Marjan Drmota (prvi z leve), in predstavnike z lokalnega in državnega političnega prizorišča

Ruža Lukačević:

“Za delo v Kolektorju sem se odločila zato, ker sem slišala, da delo ni tako težko, ni na prostem in da imajo v podjetju zelo dober odnos do delavcev. To mi je zelo pomembno. Usposabljam se na končni kontroli izdelkov. Z delom sem zelo zadovoljna. Na usposabljanje v Idriji se štiri punce vozimo vsak dan. Naporno je predvsem zgodnje vstajanje, saj moram, ker nisem iz Kočevja, vstati že ob 3. uri zjutraj. Mi pa prav zaradi dobrega vzdušja na delovnem mestu ni težko.”

Angelina Stupar:

“O podjetju od ljudi slišim le najboljše. Situacija glede zaposlitev je v Kočevju zelo slaba. Zelo težko je najti delo, ki je solidno, dobro plačano, odnosi med zaposlenimi pa korektni. Dolgoročno gledano je delo v Kolektorju nedvomno boljša zaposlitev od moje prejšnje. Predvsem pa je tudi blizu doma. Naše mentorice v Idriji so super, odnos nadrejenih do delavcev me je pozitivno presenetil, je zelo dober, vsi so pripravljeni pomagati. Hvale vredno. V Idriji se iz Kočevja vozim vsak dan.”

Blaž Ambrožič:

“Prihajam iz Ribnice. Prošnjo sem oddal, ker prejšnji delodajalec ni redno nakazoval plače. Mislim, da je Kolektor Kočevje ugledno in resno podjetje. Predvsem pa je blizu doma, saj sem pred kratkim dobil otroka. Odnosi s sodelavci so korektni, ljudje so odprti, so pripravljeni pomagati in deliti svoje znanje z drugimi, ga ne držijo zase. Pričakujem redno plačo in službo ter dobre odnose še naprej.”

Muharem Brdžanović:

“Ker sem bil na Zavodu, sem se odločil, da pošljem prošnjo, ker je Kolektor iskal delavce. Živim blizu Kolektorjeve proizvodne hale v Kočevju in moje mnenje o njem je pozitivno. Na usposabljanju v Idriji se imamo odlično. Čez teden živimo v Spodnji Idriji, med vikendi pa se vračamo v Kočevje. S sodelavci se dobro razumemo, zaposleni v Idriji so nas zelo dobro sprejeli. Upam, da se bomo tako dobro razumeli še naprej in da bom dobil stalno zaposlitev.»

Pred širjenjem proizvodnje v Kočevju je Kolektor obiskal novi kočevski župan **dr. Vladimir Prebilič** s sodelavkama. Namen njegovega obiska je bil predvsem poglobitev sodelovanja s koncernom. Po besedah dr. Prebiliča so dosedanje izkušnje pozitivne – tako na strani zaposlenih kot občine in širšega okolja. »Navdušen sem nad tem, da Kolektor ne ustvarja novih delovnih mest po principu nizke dodane vrednosti.«

V Kolektorju vedno poudarjajo, da z akterji v kočevski lokalni skupnosti zelo dobro sodelujejo. Direktor Kolektor Sikoma **Dejan Velikanje** je bil konkreten: »V prvi vrsti pričakujemo pomoč občine

pri najemu in adaptaciji novih prostorov za selitev proizvodnje. Tu imam v mislih predvsem gradbeno dovoljenje, da bi se postopki za njegovo pospešitev postopkov za pridobitev gradbenega dovoljenja. V drugi vrsti pričakujemo sugeriranje države pri razpisih na občinskem nivoju in nenazadnje zgledno sodelovanje še naprej.«

Po uvodnem srečanju pri predsedniku koncerna Kolektor **Stojanu Petriču** si je kočevski župan dr. Prebilič ogledal še linije, ki jih bodo iz Idrije preselili v Kočevje in na katerih se že dober mesec usposabljujejo novi zaposleni v Kolektorju Kočevje, ter Orodjarno.

December je čas smeha in veselja, praznovanj in obdarovanj

December so poleg obilice dela v Kolektorju zaznamovala številna srečanja.

Najmlajši so že kmalu po Miklavžu z glasnim petjem v idrijsko Modro dvorano priklicali Dedka Mraza. Otroci so pred njegovim prihodom uživali v posebnem zabavnem programu. Zabavni program so organizatorji pripravili tudi za tradicionalno srečanje upokojencev in športnikov. Kot vsako leto je upokojence nagovoril predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič**, ki jim je orisal trenutne razmere v svetu in spregovoril o poslovnih rezultatih Kolektorja. Letošnje leto pa za koncern ni bilo uspešno samo poslovno, pač pa tudi športno, je na srečanju številčne »družine« Kolektorjevih športnikov poudaril glavni izvršni direktor koncerna **Radovan Bolko**. Na dveh največjih množičnih športnih prireditvah pri nas – kolesarskem maratonu Franja in tekaškem Ljubljanskem maratonu je namreč Kolektor s svojo številčno ekipo spet podrl rekord. Obeh

se je skupaj udeležilo 300 kolesarjev in tekačev. V Kolektor Livu v Postojni so ta praznični mesec izkoristili za podelitev prstanov kakovosti, za srečanje jubilaritov in razglasitev najboljših inovatorjev. Dedek Mraz pa je prinesel tudi prav posebno darilo: nov hotel. Ta naj bi svoja vrata odprl prav kmalu.

Božiček na obisku tudi v Južni Koreji

Če se v Sloveniji in v zahodnem svetu nasploh božiča in drugih decembrskih praznikov veselimo in nanje pripravljamo malodane že od začetka novembra, pa imajo takrat v Južni Koreji še opravka s pripravo zimskih zalog nad vse priljubljenega kimchija. Večina Korejcev namreč ne praznuje božiča, in največji prazniki običajno nastopijo šele konec januarja oziroma začetek februarja, ko Azijci praznujejo t. i. «kitajsko novo leto», ki se odšteva skladno z luninim koledarjem.

Kljub vsemu številni starši, da bi razveselili svoje otroke, postavijo božično drevo in predvsem nakupijo darila. Po pogovorih s sodelavci v Kolektor Sinyungu, ki imajo majhne otroke, le-ti največkrat dobijo igrače, knjige, slikanice, skratka tisto, česar si tudi najbolj želijo. Tradicionalno so bili otroci obdarovani za jesenski praznik žetve, imenovan Chooseok (추석) in za lunarno novo leto. Ob obeh priložnostih je bilo darilo korejsko tradicionalno oblačilo Hanbok (한복), ki pa ga otroci v današnjem času oblečejo le še za večje praznike, zato se danes ob teh priložnostih v zavitkih skrivajo vsakodnevna, moderna oblačila.

Božiček otroke včasih obišče tudi v vrtcu, starši pa mu »pomagajo« poiskati darila, saj so prav oni tisti, ki najbolj vedo, kakšne so želje njihovih malčkov. Zadnje čase vse bolj priljubljena dobrot, ki si jo Korejci privoščijo ob božiču pa ni potica, pač pa sladoledna torta, tudi sicer se namreč v Koreji, kljub mrazu, pozimi poje prav toliko sladoleda kot poleti. Ker bo Božiček zaradi časovne razlike v Koreji začel z obdarovanjem kar osem ur prej kot v Sloveniji, se kaj lahko zgodi, da bo kakšno korejsko darilo ostalo v njegovi vreči in zato priromalo pod kakšno slovensko smrečico. Zatorej otroci le hitro pogledat, kaj je letos prinesel Božiček.

Ja, dajmo, pogledjmo si tovarno od znotraj, jaz bi jo ful rad(a) videl(a)

Kolektor je novembra že drugič za otroke zaposlenih na stečaj odprl svoja vrata. Ker je bil obisk pred dvema letoma dober, so se organizatorji odločili, da ga tokrat pripravijo v vseh večjih Kolektorjevih slovenskih družbah. Tako sta svoja vrata otrokom poleg podjetij na matični lokaciji v Idriji odprla še Kolektor Etra v Ljubljani in Kolektor Liv v Postojni. Glavni namen Dneva odprtih vrat je bil, da si otroci ogledajo, kje in kaj delajo njihove mame in očetje, se družijo z vrstniki in se pri tem še zabavajo.

Pred upravo stavbo Kolektorja v Idriji se je zbralo sto otrok in skoraj toliko njihovih staršev. Najprej so si ogledali tisto, zaradi česar so sploh prišli v podjetje, delovna mesta svojih staršev. Ogledu delovnih mest in proizvodnih prostorov je sledil zabavni program, ki je bil prilagojen različnim starostnim skupinam. Najmlajši so uživali v vragolijah klovnese Eve Škofič Maurer oziroma Mike Make in svoje vtise z obiska z barvicami prelili na papir. Njihove risbice so še nekaj časa po odprtem dnevu krasile jedilnico restavracije Kolektor. Tisti nekoliko starejši so se po ogledu proizvodnih prostorov na desnem bregu Idrijce, v laboratoriju v Razvojnotržnem centru in Orodjarni lahko preizkusili v vožnji z električnim avtomobilčkom oziroma se na lastne oči prepričali, kako deluje robotiziran stroj za brizganje. Organizatorji niso pozabili niti na svoje štipendiste, ki so letom primerno razmišljali o tem, kaj lahko naredijo že danes, da bodo po končanem šolanju lažje zaposljivi. Od njih so želeli izvedeti tudi, kaj jih motivira za delo. Anonimna anketa je pokazala, da so med tremi najpomembnejšimi motivacijskimi dejavniki dobro počutje na delovnem mestu, razumevanje s sodelavci in plača.

Zanimanje za to, kje delajo starši, ni bilo veliko samo v Idriji, pač pa tudi v ljubljanskem Kolektor Etri in postojnskem Kolektor Livu. V Etri si je delovna mesta staršev ogledalo 35 otrok, starih od dveh let in pol do sedemnajstih. Nato jim je družbo v sejni dvorani predstavil Žiga Kogej, nakar so si pod strokovnim vodstvom ogledali še tovarno. Ni ga bilo, ki z odločitvijo o obisku ne bi bil zadovoljen. Veliko med njimi je bilo namreč takih, ki so želeli videti, kje delajo njihovi starši ali eden od roditeljev, in odprti dan družbe je bila priložnost za to. V postojnskem Kolektor Livu se je mudilo več

kot 70 otrok zaposlenih staršev. Organizatorji so jih razdelili v tri skupine, glede na njihovo starost. Najmlajši in malo starejši, teh je bilo tudi največ, so prejeli koncernove barvice in pobarvanke, starejši so morali po ogledu proizvodnje sestaviti splakovalnik, najstarejši pa so bili za računalniki.

Povsod so odločitev koncernove »centrale« o organizaciji odprtega dneva pozdravili in izrazili upanje, da bo tako tudi v prihodnje. Ne zaradi skromne obdaritve, temveč zaradi krepitev skupne pripadnosti tako veliki družini, kot je koncern Kolektor. Mi smo z našim fotoaparatom ujeli nekaj družin in jih povprašali, zakaj so se odločili za ogled delovnih mest in okolij, v katerih delajo.

V Kolektor Livu pa smo pri »delu« zmotili skoraj polnoštevno, petčlansko, družino Andreja Magajmeta iz Strmce nad Planino, ki je v podjetju konstruktor orodij. Doma je morala pri šestmesečni Leni ostati mama Irena, Nika, Matija, Jernej in Katja, stari od dveh do osmih let, pa so bili na odprtem dnevu. Za obisk se je najbolj zavzemal Jernej, ki je očeta že večkrat nagovarjal, da bi rad videl, kje dela. Odprti dan je bil idealna priložnost, je povedal oče Andrej, osemletna hči Katja pa je dodala, da je v Postojni tako živahno samo še, ko mesto obišče Dedek Mraz.

V Kolektor Etri je bila med drugimi tudi družina Damjana Dajčerja iz Depale vasi, ki v podjetju dela že devet let. Njegovo delovno mesto v sestavi jeder transformatorjev so si ogledali hčerka Maruša, sin Matevž in mama Anita. Sin Matevž je bil pobudnik obiska, si pa ni zapomnil, kaj in kje oče Damjan dela. V naš objektiv smo jih ujeli pred tako imenovano merilnico, v kateri Kolektor Etra preizkuša transformatorje, preden jih preda naročniku. V merilnici sta bila tokrat dva transformatorja za kupca iz Srbije. Takih in podobnih v Kolektorju Etra na leto izdelajo okrog 120.

Tudi družina Zorana Sermeka iz Ljubljane je bila nad obiskom Kolektor Etre navdušena. Soproga Sanela je možnost obiska »pograbila« tisti hip, ko je zvedela zanjo oziroma je Zoran doma povedal, kaj se pripravlja. Na obisku sta bila tudi sin Tilen Jon, ki ima dve imeni, ker se njegova starša nista mogla dogovoriti, kako mu bosta dala ime, in dve leti in pol stara hči Zoja. Zoran dela v Kolektor Etri že šestnajst let, v njeni nabavi pa sedem let. Zato smo jih s fotoaparatom ujeli na stopnišču upravne stavbe. Povedal je, da je v tem času prehodil pot od pripravnika v proizvodnji do tega, kar je danes.

Organizatorji obljublajo, da bodo tovrstne dneve pripravljali tudi v prihodnje, če smo bolj natančni – na vsaki dve leti. Poleg vseh pohval staršev organizatorjem za izjemno dobro pripravljen Dan odprtih vrat pa so vsekakor največja pohvala zadovoljni in nasmejani obrazi otrok ob njihovem odhodu domov.

Kolektor gostil učiteljski zbor OŠ Idrija, člane Muzejskega društva Idrija in dijake poklicne šole

Kolektor nedvomno poznajo prav vsi v občini in okoliških krajih. Številni obiski najrazličnejših skupin pa so najboljši pokazatelj, da javnost zanima delovanje Kolektorja in njegova vpetost v lokalno okolje. V svojih prostorih so največkrat gostili učence, dijake in študente, tokrat pa jih je obiskalo 50 učiteljic in učiteljev idrijske osnovne šole ter 80 članov idrijskega Muzejskega društva. Goste je nagovoril glavni izvršni direktor koncerna Kolektor Radovan Bolko, ki je zbranim predstavil koncern, njegova podjetja in dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo.

Predstavniki Kolektorja vsako svojo predstavitev prilagodijo zbrani publiku. Učiteljskemu zboru so tako spregovorili o koncernovem sodelovanju z inštitucijami znanja in inštituti. Kot je povedal Bolko, Kolektor že vrsto let pripravlja delavnice za osnovnošolce, finančno in kadrovsko podpira tabore za nadarjene učence, gimnazijci v laboratoriju koncerna vsako leto opravijo eno obvezno laboratorijsko vajo, dijakom in študentom nudijo mentorstvo pri izdelavi seminarskih in diplomskih nalog. Je pa Kolektor vsako leto tudi med prvimi tremi največjimi štipenditorji v državi. Po Bolkovih besedah je prav usposobljen tehnični kader tisti, ki je ključen za nadaljnjo uspešno rast koncerna, ga je pa zelo težko dobiti, ker ga ni. Člani Muzejskega društva pa so se za razliko od učiteljskega zbora seznanili z načrtovanjem produktov, od idejne zasnove do njihove uvedbe v proizvodnjo. Ta proces jim je predstavil **Silvester Jesenko**, vodja programa komutatorji in drsni obroči.

Glavnemu izvršnemu direktorju koncerna Kolektor Radovanu Bolku so se pridružili še direktor Kolektor Sikoma **Dejan Velikanje**, izvršni direktor za razvoj **Marjan Drmota**, vodja programa komutatorji in drsni obroči **Silvester Jesenko**, vodja procesov **Jožko Jazbar** in tehnolog **Stane Kokalj** ter goste odpeljali na ogled proizvodnih prostorov. Ogledali so si proizvodni hali na desnem bregu Idrijce, Ascom in Orodjarno.

Zadnji obisk v letošnjem letu pa je bila skupina 24 dijakov mehatronike na poklicni šoli v Idriji. Na željo učiteljev so si dijaki v dveh skupinah ogledali Orodjarno in vzdrževanje. Glede na njihov predmetnik so jih Kolektorjevi strokovnjaki seznanili s

tehniki vzdrževanja, vodenjem s pomočjo SAP-ja, vzdrževanjem po stanju (termo vizijo in kontrolo ležajev) in nadzorom energetskih naprav na Scadi. V orodjarni so se najprej seznanili s podjetjem in njegovimi dejavnostmi, nato pa si ogledali logistiko, konstrukcijo, tehnologijo, proizvodnjo in merilnico.

Ravnateljica OŠ Idrija **Nikolaja Munih** je glavnemu izvršnemu direktorju koncerna **Radovanu Bolku** izročila dve sliki, delo učencev šole

Eno od skupin je na ogled proizvodnih prostorov odpeljal izvršni direktor za razvoj **Marjan Drmota**; program na **Ascomu** pa je gostom poleg njega predstavil še vodja procesov **Jožko Jazbar**

Pobudnik obiska članov idrijskega Muzejskega društva v Kolektorju je bil tehnolog **Stane Kokalj**

V Kolektor Livu imajo veliko dela, vendar zaslužijo premalo

V postojnskem Kolektor Livu imajo letos več dela na vseh treh programih, poudarja direktor Milan Potužák. Največjo rast beležijo v proizvodnji čistilne tehnike, in sicer z izdelavo sesalnika Axel za kupca Lux s sedežem v Švici. V desetih mesecih so z njimi realizirali za 9 milijonov evrov prodaje.

Sicer je dobičkonosnost manjša kot pri lastni blagovni znamki, pod katero pa Kolektor Liv sam ne izdeluje več sesalnikov, temveč jih kupuje od zunanjega dobavitelja. V avtomobilski tehniki letos beležijo 12-odstotno rast, lani je bila ta kar 35-odstotna. Največji promet odpade na izdelavo celotnih ali samo delov vzglavnikov za Oplova in Renaultova vozila. Izdelava delov avtomobilskih žarometov za Hello je v primerjavi z lanskim letom nekoliko upadla, pravi Potužák, so pa pridobili nov posel za podjetje Odelo Slovenija, ki izdeluje zadnje žaromete za večino premijskih znamk vozil. Kar zadeva sanitarno tehniko si prizadevajo ohranjati proizvodnjo na lanskeoletni ravni s tem, da so upad

prodaje na lastni blagovni znamki nadomestili z blagovno znamko Schwab. Pod to blagovno znamko v Kolektor Livu izdelujejo splakovalnike in WC elemente za suho vgradnjo.

Letos bo postojnski Kolektor Liv prodal za 52 milijonov evrov izdelkov, kar je za 4 milijone evrov več kot lani. Medtem ko so vrednostno prodajo uspeli spraviti na raven načrtovane, pa niso ne v Kolektor Livu ne v upravi koncerna zadovoljni z dobičkonosnostjo družbe. Večja prodaja se namreč nič ne pozna na večjem dobičku, ki bo predvidoma ostal na lanski ravni. Po Potužákovih besedah, ki je vodenje Kolektor Liva prevzel septembra lani, se prav zdaj ukvarjajo z izdelavo scenarijev za izboljšanje strukture prodaje ter dobička. Kupci so sicer zadovoljni, delavci imajo delo in so zanj plačani, edini, ki ni zadovoljen, je lastnik. Zato je prednostna naloga vodstva Kolektor Liva, da v bližnji prihodnosti zagotovi, da bodo interesi vseh treh deležnikov zadovoljeni. Po nakupu tega postojnskega podjetja; to je bilo leta 2006, se je bistveno spremenila ponudba Kolektor Liva. Stalno narašča delež avtomobilskega programa, ki je lani že dosegel polovico vrednosti vse prodaje. Milan Potužák dodaja, da je njihova proizvodnja predraga, zato bodo morali v prihodnje očistiti ponudbo posameznih programov, ki niso dobičkonosni. Ali jim bodo dvignili ceno, preselili proizvodnjo ali pa jih preprosto opustili. »Dvig dobičkonosnosti ni povezan samo s spremembo strukture izdelkov, ampak tudi z odpravo notranjih izgub,« še poudarja Milan Potužák. V Kolektor Liva se po njegovih besedah soočajo s tako imenovano notranjo krizo, ki ni posledica splošnega poslabšanja gospodarskih razmer, temveč slabe komunikacije in neobvladovanja procesov. Najprej bodo poenotili informacijske sisteme, ki jih je bilo v podjetju preveč in niso bili med seboj idealno povezani. Naredili bodo revizijo uvedbe SAP, vpeljali so že sistem spremljanja proizvodnje, ki je v veljavi tudi v drugih koncernovih družbah. »Potrebno je vzpostaviti učinkovit in transparenten sistem zajemanja podatkov, na osnovi katerih sprejemamo odločitve. Skupaj s koncernom smo letos prenovili projektni portal in uvedli CRM v prodaji za avtomobilsko industrijo.« Potužák se zaveda tudi pomembnosti »mehkih« dejavnikov in zato v Kolektor Liva že pripravljajo tematske delavnice na področju organizacijske kulture, vrednot in vodenja.

Ekipa Kolektorja na kolesarki dirki Tour Transalp 2010

Izziv: 20.000 višinske razlike – 19 prelazov v Alpah – 600 dvojic – 7 dni poganjanja pedal od Mittenwalda v Nemčiji do Arcoja v Italiji

Z močjo mišic telesa preko Alp – ideja se zdi nora, a pri izzivu Jeantex–Tour Transalp, ki je potekal od 27. junija do 4. julija 2010, se je več kot 1200 kolesarjev s prav to mislijo podalo na sedemdnevno etapno tekmovanje s povprečno doseženimi 1200 metri višinske razlike in prevoženimi 110 km na dan. Nedvomni vrhunec je bila četrta etapa v Dolomitih, vožnja preko prelazov Sellajoch, Grödnerjoch, Passo Pordoi, Falzarego in Passo Giau.

Osnovna organizacija: zaprte ceste v Avstriji in Italiji, servisna vozila, 25 spremljajočih motornih koles – en teden vzdušja profesionalne dirke ... in v vrtincu dogajanj je bil **Frank Stark**, direktor podjetja Kolektor Kautt & Bux, že vrsto let navdušen kolesar, voznik gorskega in dirkalnega kolesa.

Čeprav je v letih 2008 in 2009 prevozil manj kot 1000 km na leto, se je poleti 2009 odločil, da si bo izpolnil željo in sodeloval na tej edinstveni dirki.

Kot družinski oče se je najprej posvetoval v družinskem krogu in z njihovim strinjanjem je 1. decembra sebi, in torej ekipi Kolektor, zagotovil eno izmed 1200 štartnih mest, ki so bila razgrajbljena v samo štirih minutah! Skupno se je na tem veličastnem dogodku namreč želelo dokazati več kot 25.000 kolesarskih navdušencev!

Treningi so se lahko pričeli ... Zima 2009/2010 kolesarjem ni prizanašala in do februarja so bili kolesarski podvigi omejeni na sobno kolo. Z marcem pa sta kolo in njegov voznik končno zadihala! Sobote in nedelje so bile njune, v dežju, v snegu, brez izjeme! V maju so se na dnevni red zapisali še brezštevilni večerni kolesarski izleti po službi. Skupno 3500 km priprav, ki so zajemale še enotedenske priprave v Švici in udeležbo na slovenskem kolesarskem maratonu Franja. Na dan D, 27. junija, sta Frank Stark in njegov timski kolega, **Oliver Belikan**, lastnik in direktor vodilnega podjetja za programsko opremo, na štartu v Mittenwaldu komaj čakala, da poženeta pedala na prvi etapi – cilj: Sölden.

Posebnost tekmovanja je timsko delo, upošteva se namreč le čas počasnejšega voznika. Dva dni pred tekmo je Frank Stark zbolel za angino in z antibiotiki v nujni opremi čakal na začetek največjega športnega izziva svojega življenja. S pomočjo kolesarskega partnerja je Frank Stark 1. in 2. etapo zvozil, tretji dan pa ni šlo več, bolezen ga je položila v posteljo. Naslednji dan se je dirka za Franka Star-

ka in njegovega partnerja z 11 kazenskimi urami in železno voljo nadaljevala na kraljevi etapi preko petih alpskih prelazov s 3500 m višinske razlike in 130 prevoženimi kilometri. »Zaradi časovne kazni so bile dnevne dosežene točke za našo ekipo drugotnega pomena,« poudarja Stark, njun cilj je bilo namreč Gardsko jezero. Z vsakim nadaljnjim dnevom je volja dvočlanske ekipe naraščala in celo pri 40 °Celzija v senci sta za sabo puščala čudovite ceste čez gorske prelaze. Za finale, v sedmi etapi iz Trenta v Arco, je bila Kolektorjeva dvojica spet polna moči in je v borbi visokega razreda (Hanka Kupfernagel, večkratna svetovna prvakinja med poklicnimi kolesarkami in njen partner Jens Schwedler, večkratni nemški prvak, sta odstopila že po tretji etapi) tisti dan osvojila 58. mesto. Po 39 urah vožnje sta Frank Stark in Oliver Belikan presrečna ugledala Gardsko jezero.

Ključna za doseg skupnega cilja Kolektorjeve ekipe na kolesarki dirki Transalp sta bila zagotovo močna volja in timski duh.

Po besedah Franka Starka je to tekmovanje nepozabno doživetje in sanje vsakega ambicioznega kolesarja.

Rekordna udeležba Kolektorjevih tekačev na 15. ljubljanskem maratonu

Jubilejnega 15. ljubljanskega maratona, največje mednarodne tekaške prireditve pri nas, se je udeležila tudi številčna ekipa Kolektorjevih tekačev. Maratona se je letos udeležilo rekordno število ljudi. Na 10, 21 in 42 kilometrov se je podalo skoraj 14 tisoč tekačev, med njimi je bilo tudi rekordno število tekačev, ki so zastopali barve koncerna Kolektor. Letos jih je bilo 168.

Med njimi je bilo nekaj povratnikov, večina pa se jih je maratona letos udeležila prvič. Če smo natančnejši: 66 tekačev se je na tek po ljubljanskih ulicah odpravilo že večkrat, 102 tekača pa sta vzdušje pred, med in po teku na Ljubljanskem maratonu doživela prvič. Prav vsi tekači so se dobro odrezali. Največ jih je teklo na 10 kilometrov, kar 123 je bilo takih, polmaratona se je udeležilo 48 tekačev, maratona pa 7. Predvsem gre pohvaliti dekleta, ki jih je vsako leto več. Letos jih je bilo denimo v Kolektorjevi ekipi kar 39.

MEDNARODNI 15.
LJUBLJANSKI
MARATON
23 in 24.10.2010 • LJUBLJANA • SLOVENIJA

Na 10 kilometrov so se najbolje odrezali **Martina Čefarin**, **Zala Kump** in **Ester Rupnik** pri ženskah ter **Jožko Jazbar**, **Damjan Mohorič** in **Boštjan More** pri moških. Z 21-kilometrsko progo so najhitreje opravili **Mateja Petrič**, **Urška Marinšek** in **Bojana Oblak** pri ženskah ter **Borut Albreht**, **Andrej Panič** in **Igor Carl** pri moških. Na 42 kilometrov pa sta bila najhitrejša **Kristjan Ipavec** in **Veseljko Španič**. Naj omenimo še, da je Kristjan Ipavec na velikem maratonu zasedel skupno 53. mesto.

Nebesa d.o.o. – prvih pet let

NEBESA
Boštjan Novak

Ali je to mogoče? Kaj je že pet let mimo? Ne morem verjeti! To so najpogosteje izrečeni stavki mojih sogovornikov, po tistem, ko jim omenim, da bo vsak čas minilo 5 let, kar so Nebesa začela svojo pot v poslovnem svetu. Vpis v sodni register se je zgodil 6. januarja 2006, natanko dva meseca po tistem pa smo zaposlenim v družbah koncerna Kolektor postregli s prvimi malicami. Sledila je adaptacija restavracije na Kolektorju. Poleti 2006 smo tako v pričakovanju novih poslovnih prostorov taborili ob stavbi divizije B. Z novo kuhinjo smo tudi razširili spekter naših storitev in gostinske storitve ponudili v obliki pogostitev na lokaciji naročnika. Vzporedno smo širili in obnavljali verigo prodajnih avtomatov za tople napitke in prigrizke.

V letu 2007 smo v najem vzeli brunarico na letnem kopališču »Na Lajštu«, a je bilo 5000,00 EUR koncesije, kolikor smo jih letno morali plačati občini Idrija, odločno preveč v zameno za dobra dva meseca poslovanja. Po končani sezoni 2008 smo ključne vrnili lastnikom.

Jeseni 2007 smo prevzeli tudi okrepčevalnico na Gimnaziji Jurija Vege v Idriji, in sicer na začasni lokaciji v prostorih stare OŠ. Spomladi 2008, ko je bila stavba na matični lokaciji gimnazije obnovljena, smo pričeli z delom v prenovljeni kuhinji. Menim da zgledno sodelovanje je bilo na koncu šolskega leta 2009/10, zaradi zbirokratiziranosti postopkov in še nekaterih drugih, nam neznanih razlogov, prekinjeno. Glede na trud, ki smo ga v ta del vložili, smo prostore gimnazije zapustili z grenkim priokusom. Ob sicer nepreverjenih, a zelo podobnih informacijah iz različnih virov, ki se nanašajo na sedanje stanje, pa smo lahko upravičeno ponosni, da smo delali tako, kot smo. Podatek, da je v šolskih letih 2008/2009 in 2009/10, ko je bila malica za dijake srednjih šol resda popolnoma brezplačna, le-to prevzelo cca 95 % od malo manj kot 500 dijakov, pove vse. Ne verjamem, da se bodo lastniki družbe, ki nam je posel prevzela in se nahajajo nekje v Franciji, ter direktorica družbe, ki se nahaja nekje v

Ljubljani, osebno tako zavzeli, da bi skušali ustreči večini dijakov, kot smo se mi. Verjetnost, da bo kdo od njih obiskal Idrijo in se sprehodil po "placu" vsaj v času Festivala idrijske čipke pa je po mojem mnenju skoraj nična, razen v primeru, da jim bo ponujeno častno pokroviteljstvo nad festivalom.

Leto 2009 je bilo težko. Za vse. Takrat sem prvič pomislil, da je v denarju zagotovo vsaj malo kavčuka ali pa elastike, saj smo zaradi zmanjšanja proizvodnje v družbah koncerna Kolektor, in s tem posledično manjše prodaje v restavraciji, razmeroma skromna denarna sredstva dobesedno "nategovali" iz meseca v mesec. Nekako smo zdržali do jeseni 2009, ko je na obzorju zasijalo sonce. Proizvodnja je stekla in prodaja v Restavraciji Kolektor se je počasi pričela vračati v ustaljene tokove. Decembra 2009, ravno na dan, ko so imeli upokojeanci srečanje v Modri dvorani, pa je na sedež družbe prišlo pismo s podpisom dr. Mateja Lahovnika, takratnega ministra za gospodarstvo, da smo prejemniki nepovratnih sredstev za izgradnjo Hotela Jožef.

Če je bilo leto 2009 težko, je bilo 2010 še težje. A to pot zaradi preobilice dela, ki je kronana z dobro prodajo in s popolnoma novim hotelom, ki bo v naslednjih dneh že sprejel prve goste. Če malo pobrskamo po zgodovini, bomo izvedeli, da je bil v Idriji nov hotel nazadnje zgrajen in odprt pred natanko 100 leti.

In kako naprej?

Z veliko dela, volje in zagnanosti in zdrave pameti pri organiziranju je svetla prihodnost Nebes zagotovljena. Novi Dom upokojeencev, ki se že gradi, družbe koncerna Kolektor, ki se nahajajo zunaj Idrije, razvoj gostinskih storitev na ključ, prodajni avtomati ... Možnosti je veliko, s pravimi ljudmi. Gostinstvo je dejavnost, kjer je človeški faktor nenadomestljiv. Od ljudi, od njihove volje in srčnosti je odvisen uspeh obrata, družbe, verige ... Žal pa ljudje prihajajo in odhajajo. V vsesplošni gonji za poslovnim uspehom se je včasih potrebno za trenutek ustaviti, vdihniti in se ozreti okoli sebe. Takrat se najdejo tudi pravi ljudje.

Pa srečno, Nebesa, v novih pet let!

Informator

• **Uredništvo:** Polona Šemrl • **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Damjan Bizjak, Ivan Kofol, Boštjan Novak, Stojan Petrič, Milan Potužak, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Dragica Valič, Anica Uršič Vončina, Mojca Zajc • **Foto:** Daphne Levac Cornelissen, EnBW Baltik Fotos (Tim Buchheister, Matthias Ibeler), arhiv Kolektor Liva, arhiv Kolektor Sinyung, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Anica Uršič Vončina • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.kolektor.com

Razgibanost domovanja

Irena Žakelj

V prazničnih dneh, ko je v ospredju obdarovanje, želimo tudi svoje stanovanje odeti v praznično vzdušje.

Med najbolj vidnimi znaki je seveda novoletna jelka, pa okraski, tako zunanji kot notranji. Vendar lahko pozornost posvetimo tudi pohištvu oziroma dodatkom k pohištvu, da bo preživljanje praznikov še prijetnejše in toplejše.

Dnevna soba je največkrat glavni prostor v stanovanju, kjer preživimo največ časa, zato ji tudi v času praznikov posvetimo največjo pozornost. Če ne načrtujemo zamenjave večjih kosov pohištva, lahko le-te popestrimo ter z manjšimi dodatki ustvarimo spremenjen dnevni prostor.

K sedežni garnituri se lepo podajo okrasne blazinice različnih velikosti in barv. Okrasne blazinice so primerne tudi kot vzglavnik ali pa služijo osnovnemu namenu – požitvi sedežne garniture. V prazničnem času se lahko odločimo bodisi za menjavo z novimi blazinami bodisi za izdelavo prevleke, s katero oblečemo blazine in jo po končanih praznikih shranimo za naslednje leto. Tako z majhnim vložkom ustvarimo veliko spremembo, potrebno je le nekaj dobrih idej.

Ker je po navadi za praznike hiša bolj polna, imamo več obiskov, je dobrodošel tudi kakšen dodatni sedež. Praktični so tabureji, ki so lahko ali okrogli ali kvadratni, pa tudi sedalna vreča, ki bi se je najbolj razveselili najmlajši člani družine. Sedalna vreča je primerna tako za dnevne prostore kot otroške oziroma mladinske sobe. Le barvno jo je treba prilagoditi namenu. Za dnevno sobo priporočamo bolj nevtralne tone, v otroški sobi pa so dobrodošle bolj živahne barve in igrive kombinacije.

Za dekoracijo prostora ima lahko tako funkcionalno kot dekorativno vlogo večja stoječa vaza, še posebej v trendu so oblazinjene usnjene vaze, ki jo izberemo v zeleni barvi.

Tudi kuhinja oziroma jedilnica je prostor, kjer med prazniki preživimo veliko časa,

zato je tudi tukaj dobrodošla kakšna sprememba. Nepogrešljivi so namizni tekači, pogrinjki, nov prtlj ... da bo pogled skozi okno še lepši, si lahko zamislimo novo zaveso ... in kaj hitro dobimo novo podobo prostora.

Če imamo oblazinjene stole in so le-ti že dotrajani, jih lahko damo pretapicirati v novo tkanino. Če pa imamo stole z lesenim sediščem, si lahko omislamo sedežne blazine in tako bo sedenje bolj toplo in udobnejše. Investicija je relativno majhna, vendar zadisi po novem.

V prazničnih dneh, ko se malo več zadržujemo doma, se lahko kaj hitro porodi ideja o zamenjavi pohištva. Četudi se za to ne bi odločili takoj, je to pravi čas, da začnemo nabirati ideje in se prenove lotimo v mesecih naslednjega leta.

Ko se lotimo prenavljanja oziroma popespravitve stanovanja, je pomembno predvsem to, da pri tem delu uživamo ter uporabimo takšne barve in dodatke, ki so nam všeč in se ne oziramo preveč, kaj je ta trenutek v modi. Saj je stanovanje naše in bomo v njem živeli mi.

 ŽAKELJ
www.zakelj.si

Če bi prej vedeli, bi jih bilo na ogled še več

Zdaj ko prebirate te vrstice, si ne morete več ogledati razstave jaslic, ki jo je v galeriji kripe v ulici sv. Barbare v Idriji pripravila tako imenovana skupina za oznanjevanje pri idrijski župniji.

Po besedah **Nandeta Rupnika** je v omenjeni skupini nekaj posameznikom, ki jim leži predstavljanje verskosti življenja z različnimi razstavami. Doslej je za njimi več razstav v cerkvi sv. Trojice. Lanski predlog ene od njihovih članic, da bi tudi v Idriji pripravili razstavo jaslic, so takoj pograbili, saj so vedeli, da so se na prelomu prejšnjega stoletja nekateri rudarji ukvarjali tudi z rezbarstvom. Začetna skepsa je hitro minila, saj je bil odziv nad pričakovani. Zato je bilo razstavljenih kar 45 jaslic, od najmanjših v lupini oreha, klekljane, in večje, izdelane iz

lesa, časopisa in drugih materialov. Nekateri so jaslice izdelali posebej za razstavo. Najstarejše jaslice med njimi segajo celo na konec 19. stoletja. Razstavljalci so bili v glavnem iz Idrije, Spodnje Idrije, Cerknega in oklice. S pomočjo idrijske župnije je bila tako na ogled pestra kulturna dediščina, ki je primerna ogleda v prazničnem decembru. Ker nekateri z njimi še vedno krasijo svoje domove, so razstavo pred prazniki podrli. Kot nam je povedal Nande Rupnik, ni to zadnja tovrstna razstava. Prihodnje leto jo bodo spet pripravili. Organizatorji pričakujejo še boljši odziv, saj so se nekateri opogumili šele med ogledom tokratne razstave. Razmišljajo celo o razpisu teme. Nande Rupnik bi želel več klekljanih jaslic, saj vedo, da obstajajo vzorci tudi za tovrstne jaslice.

Idrijo je obiskal minister za zdravje Dorjan Marušič

Minister za zdravje Dorjan Marušič se je mudil na delovnem obisku v idrijskem Zdravstvenem domu in Psihiatrični bolnišnici. Minister se je najprej seznanil z razmerami v omenjenih ustanovah in problemih primarnega zdravstva, nato pa sodeloval na okrogli mizi z naslovom »Duševno zdravje proti stigmati – Psihiatrična bolnišnica Idrija referenčni center za psihiatrijo z vizijo tretjega tisočletja«.

Duševno zdravje ljudi namreč postaja vse bolj pomembno. V naslednjih 10 leti bodo bolezni s področja duševnih bolezni, tako Marušič, eden najbolj perečih javnozdravstvenih problemov. V Sloveniji zagotovo skupaj z visokim količnikom samomorilnosti, depresij ... Da bi se dobro pripravili, je treba nadgraditi obstoječi Zakon o duševnem zdravju, ki je po mnenju psihiatrov slab. Potrebno bo narediti premik in se iz institucionaliziranega

zdravstvenega varstva približati skupnostim. Psihiatrična bolnišnica Idrija velja za enega od pionirjev na tem področju. Z inovativnim načinom dela jim je uspelo število hospitalizacij zmanjšati za 1,5-krat, številko ležalnih dni pa kar za 5-krat. Prav zmanjševanje števila hospitalizacij in ležalnih dni je poleg lažje, boljše

in hitrejše psihiatrične oskrbe tisto, za kar si prizadevajo s spremembo Zakona o duševnem zdravju. Še pred tem pa bo potrebno poskrbeti za odpravo belih lis na področju psihiatrične oskrbe, kot so denimo Koroška, Prekmurje, tudi Dolenjska. Ta problem naj bi rešili z umeščanjem psihiatričnih ambulant v lokalno okolje.

37. kulturno-športni teden v PBI

Anja Albreht

Združenje terapevtskih skupnosti (ZTS) v Psihiatrični bolnišnici Idrija (PBI) je bilo ustanovljeno leta 1974 z namenom, da bi se bolnikom poleg bogatih strokovnih procesov zdravljenja še bolj približali ter bi jih še dodatno spodbudili in motivirali za vključevanje v aktivno partnersko sodelovanje v vseh programih zdravljenja.

V okvirju ZTS smo tako delovni terapevti v PBI organizirali že 37. kulturno-športni teden, ki je potekal od 28. 9. do 7. 10. 2010. V teh dveh tednih smo poskrbeli za pester športni in kulturni program, ki se je odvijal

v prenovljenih prostorih delovne terapije ter v okolici bolnišnice. Zaradi muhastega vremena smo morali program sicer precej prilagoditi, vendar smo ga kljub temu skoraj v celoti izpeljali. Podali smo se na

trim pohode, tekmovali v družabnih in športnih igrah, namiznem tenisu. Ustvarjali smo v raznih delavnicah – glasbeni, kulinarčni, literarni, kreativni ... Srečo smo poizkušali na tomboli, znanje na kvizu, po črno-belih poljih na šahovnici pa nas je »preganjal« Silvo Kovač. Ker je oktober tudi mesec požarne varnosti, so se pri nas oglasili prostovoljni gasilci iz Ledin in Sp. Idrije, ki so nam pokazali, kako se profesionalno tekmuje in gasi, seveda smo pri vsem lahko sodelovali tudi sami. Iz društva podeželskih žena so nam pokazali za marsikoga že pozabljeno obdelavo volne; prav od žive ovčke pa do izdelane nogavice. Po poteh medicinske odprave v Zambijo nas je popeljala Maja Arko na potopisnem predavanju, sami pa smo se odpravili na celodnevni izlet po okolici Bleda in Bohinja. Za zaključno prireditev pa je poskrbel Marjan, pevec skupine Malibu.

Prireditev se je tako končala. Po odzivih sodeč je bila uspešna, kar je bil tudi naš cilj. Znali so nam prisluhnti tudi sponzorji in donatorji, ki so nam bili pri tem res v veliko pomoč in se jim za vso pomoč iskreno zahvaljujemo.

Ta dva tedna sta bila res zelo pestra in zanimiva, za nas terapevte včasih tudi naporena. Vendar pa, ko vidiš nasmeh, zadovoljstvo in včasih celo solzo sreče v očeh bolnika, si poplačan za ves trud, ki si ga v to vložil.

Klekljanje blagodejno vpliva na naše možgane

Idrijska Čipkarska šola že tradicionalno v času praznovanj ob sv. Miklavžu organizira dan odprtih vrat.

Za obiskovalce so pripravili brezplačen ogled razstave čipk učenek in učencev Čipkarske šole, med katerimi najdemo prave umetnine, in delavnice klekljanja, na katerih so tečajnice izdelovale čipke, s katerimi so oziroma bodo lahko okrasile novoletne balončke. Predstavili so tudi OIDFO, mednarodno organizacijo za klekljano in šivano čipko. Organizatorji vsako leto v gos-

te povabijo kako zunanjo organizacijo, ki se predstavi v sklopu odprtega dneva. Tokrat naj bi bil to zavod Zarja, ki naj bi prikazal, kako delujejo naši možgani med klekljanjem. Vodstvo čipkarske šole je bilo vidno razočarano, ker predstavnic zavoda v Idrijo zaradi sneženja ni bilo, čeprav so se delavnic klekljanja udeležile tečajnice s Koroške, Gorenjske, celotne Primorske in celo Italije. Nam pa je vodja Čipkarske šole **Metka Fortuna** povedala, da je klekljanje dejavnost, ki vpliva na obe polovici možganov in je s tega vidika zelo pomembno za človeka.

Cerkno postaja središče amaterskega filma

Domen Uršič

Že šesta TRAKulja – festival amaterskega filma, ki je kot po navadi v Cerknem povzročil pravo malo filmomanijo, je za nami. V soboto, 20. 11. 2010, se je v Dvorani glasbene šole na vseh filmskih projekcijah zvrstilo prek 500 obiskovalcev. Največ jih je bilo na dveh premierah filmske skupine TV R.E.T. iz KUD-a Cerkno.

Tokrat je TRAKulja poskrbela, da so lahko navdušenci nad filmom s Cerkljanske, pa tudi širše, uživali v ogledu kar 21 filmov, ki so jih prispevale filmske skupine s cele Slovenije. Kar trinajst se jih je letos nabralo, ki so prispevale svoje letošnje izdelke.

Mitja Kumer, umetniški vodja izbirne komisije, z navdušenjem ugotavlja, da se je letos zgodil velik premik pri tehnični izvedbi filmov. Vsemu temu pa je sledila tudi scenaristična zasnovanost filmov. Če smo bili še v lanskem letu priča kratkim utrinkom iz „vsakdanjika“, ki so jih posa-

mezniki snemali v trenutkih navdiha, so si letos snemanje v veliki večini zastavili bolj začrtano, kar je posledično pomenilo tudi bolj gledljive in po svoje zabavne filme.

TRAKulja, festival, ki je pred šestimi leti nastal iz potrebe po predstavitvi filmov domače, cerkljanske produkcije, lokalnega Kulturno-umetniškega društva Cerkno, njegove filmske skupine TV R.E.T., je tudi letos poskrbel za dve premieri.

Kot je povedal režiser obeh filmov **Gašper Uršič**, se KUD Cerkno trudi vsako leto narediti korak naprej. Letošnja filma, prvi

kratki, ki so ga naslovili *Meditacija* in se ukvarja za različnimi pogledi na izvedbo te sprostitvene prakse, ter *Kadu? Cajt* (de grem), že tretji iz serije, ki je nastala na podlagi gledališke igre, ki jo člani KUD-a uprizarjajo že od leta 2005, sta poskrbela za malce „drugačno“ fotografijo, kot smo je bili vajeni v prejšnjih filmih.

Hkrati pa je predvsem *Kadu?* pri publiku pustil grenko-sladek priokus, saj se ukvarja s tematiko, ki je za družčino s klopce postala vsakdanjost. To je odhajanje ... Kam gremo, ko enkrat zapustimo ta svet?

TRAKulja pa letos ni obstala samo v Cerknem, temveč se je 2. decembra zavrtela že v Idriji, sledile bodo še projekcije v Ravnah, Šebreljah in na Šentviški planoti.

Mogoče pa se bo TRAKulja v drugem letu pojavila še kje, saj je dobila vabilo v Zasavje.

V Cerknem blizu 300 tabornikov

V Cerknem je potekalo prvo srečanje udeležencev, vodnikov, mednarodnega osebja ter vodstva slovenske odprave na največji dogodek, ki se ga taborniki lahko udeležijo, sliši pa na ime Jamboree.

Poleti 2011 bo potekal na Švedskem, to bo že 22. tovrstni dogodek, kjer pričakujejo blizu 40 tisoč udeležencev s celega sveta. Gre za svetovno srečanje, ki ga organizira WOSM (svetovna organizacija skavtskega gibanja), katere član je tudi Zveza tabornikov Slovenije, ki je tako tudi nacionalna skavtska organizacija. Srečanja potekajo vsake štiri leta na drugi celini. Na Švedsko bo iz Slovenije potovalo 180 udeležencev, za katere bo skrbelo 20 vodnikov. Nad vsem pa bo bdelo enajst članov vodstva slovenske odprave na Jamboree 2011. Vodja odprave je Jure Habjanič – Jež, ki je sodeloval že na več mednarodnih dogodkih v organizaciji WOSM-a. Njegova desna roka pa bo Emil Mumel, tabornik, ki ima zagotovo največ mednarodnih izkušenj. Na Jamboreeju lahko kot udeleženci sodelujejo vsi, ki so stari med 14 in 18 let. Ker pa

je tudi pri ostalih velika želja, da bi odšli na Švedsko in se srečali s prijatelji, se le-tega lahko udeležijo kot člani mednarodnega osebja. Tja tako potuje 55 Slovencev, od tega sedem članov Rodu aragonitnih ježkov iz Cerknega. Ne potujejo na Švedsko pa samo taborniki, ampak se prek Zveze tabornikov Slovenije Jamboreeja udeležujejo tudi člani sestrsk organizacije katoliških skavtov. Vse to se je v Cerknem dogajalo v znamenju 15. oblet-

nice delovanja zdajšnje enote tabornikov, ki sliši na ime Rod aragonitnih ježkov Cerkno. Osrednja prireditelj v počastitev obletnice delovanja je bila v dvorani Osnovne šole Cerkno. V soboto, 11. decembra, so lahko udeleženci videli kratek pregled zgodovine taborništva v Cerknem, ki sega že v leto 1957. Trenutno šteje rod preko 100 aktivnih članov. Kaj več o obletnici in taborništvu v Cerknem pa v kakšni od naslednjih števil.

Idrijska gimnazija po novem brez evropskega oddelka?

Polona Šemrl

Junija 2011 bo na GVI maturirala prva generacija dijakov t. i. evropskega oddelka. Od njegove uvedbe pa vse do letošnjega leta so se dijaki množično odločali za vpis. Ministrstvo za šolstvo in šport z naslednjim letom projekt zaključuje.

mednarodno izmenjavo, medpredmetno sodelovanje in timsko delo. Prvo leto je bil velikih sprememb deležen predvsem šolski kolektiv, saj je moral spremeniti način dela, se povezovati med seboj, sodelovati pri pouku, pripravljati skupne učne ure. Dela je bilo ogromno, a so ga opravili z odliko. Vsaj

vati. Kar niti ni čudno, saj jih poučujejo isti profesorji in ti so svoje sodobnejše metode prenesli tudi v ostale gimnazijske razrede. Uvedba evropskega oddelka se je izkazala kot primer dobre prakse. Šola je z njim pridobila ugled, dijaki dodatno možnost širjenja svojih obzorij in učitelji zadovoljst-

Ker so številne strokovne evalvacije in rezultati na maturi dokazali, da je bil projekt uspešen, se bodo šole lahko odločile za nadaljevanje nekaterih privlačnih in uspešnih oblik dela, ki so jih v gimnazije vpeljali evropski oddelki.

Naj najprej spomnimo. Idrijska gimnazija se je pred nekaj leti potegovala za sodelovanje v projektih posodobitve gimnazijskega programa – uvedba evropskega oddelka in didaktična prenova gimnazije. Žal se šoli ni uspelo takoj uvrstiti med tiste gimnazije, v katerih so prvi uvedli evropske oddelke. Dve pa leti za tem pa jo je k sodelovanju posebej povabila strokovni vodja projekta, prof. Katja Škerjanc. In tako so pred štirimisi leti tudi v Idriji ustanovili t. i. evropski oddelke. Z njim so uvedli narodno in

tako menijo dijaki evropskega oddelka, ki bi se, če bi se odločali še enkrat, odločili povsem enako. Za evropski oddelke torej. Vanj se vpisujejo predvsem dijaki, ki od pouka pričakujejo več. Delo na teh oddelkih je namreč bolj dinamično, ustvarjalno, predvsem pa dijake spodbuja, da kritično gledajo na svet in da si zgodaj izoblikujejo svoje mnenje.

Dijake vseh oddelkov evropskega oddelka na Gimnaziji Jurija Vege smo povprašali, zakaj so se odločili za vpis, kaj je tisto, kar jih je pritegnilo. Po večini so pričakovali nekaj novega in zanimivega ter seveda narodne in mednarodne izmenjave. Predvsem se jim zdi pouk bolj zanimiv kot v običajnih gimnazijskih razredih. Se je pa, kot so povedali dijaki, začela meja med obema omenjenima oddelkoma zabriso-

vo, da lahko vsebine podajo na drugačen način.

Projekt evropskih oddelkov se torej počasi izteka. Čez dobra tri leta bo maturirala zadnja generacija dijakov evropskih oddelkov. Šele takrat bodo znani vsi rezultati, ki so jih v gimnazijske programe vnesli evropski oddelki. Tudi v idrijski gimnaziji želijo še naprej aktivno sodelovati v izboljševanju in posodabljanju gimnazijskega programa. Zato tudi za naslednje šolsko leto obljublajo vrsto oblik dela, ki so se doslej izkazale kot uspešne, pa čeprav njihovega izvajanja Ministrstvo za šolstvo ne bo več financiralo na tak način kot doslej. Katere oblike se bodo ohranile in na kakšen način jih bodo izvajali, se še odločajo. Tisti, ki bodo prišli na informativni dan, bodo o vsem dobili natančne informacije.

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO 2011

- specialna dela
- gradbeno-montažna dela
- transporti materiala
- poseki

oglasno sporočilo

Novo ime na novi lokaciji in širitev kroga strank

Logistično podjetje Logwin, ki je kot Welz začelo pri nas poslovati leta 1992, se je iz ljubljanskega BTC-ja letos preselilo v logaško obrtno cono pri Kli-ju in se po skoraj sočasni zamenjavi lastništva preimenovalo v Quehenberger Logistika d. o. o. Za Logatec so se odločili, ker je ta lokacija cenejša kot v Ljubljani, ker je s strateškega vidika blizu koprškega pristanišča in ker je industrijska cona ob avtocesti, poudarja direktor podjetja Martin Majcen. Zaradi bližine koprškega pristanišča so postali predvsem logistično središče za različno azijsko blago, ki je namenjeno nam in ostalim državam Evropske unije ter državam bivše Jugoslavije. Stranke se bodo morale navaditi še na njihovo novo ime. Velika prednost, ki se skriva za novim in težko izgovorljivim imenom, pa je v tem, da so njihovi lastniki spet špediterji, in sicer Augustin Quehenberger Group GmbH s sedežem v Salzburgu, ki je z več kot 1000 tovornjaki eden največjih evropskih »kamionskih« prevoznikov in Logatec izkorišča tudi kot odskočno desko za prodor

Quehenbergerja na tržišča držav nekdanje Jugoslavije in v zakavkaške republike. Tako so preko makedonskega partnerja že začeli tržiti svoje storitve na Kosovu in v Albaniji. Dejavní so tudi na območju BiH. Še vedno pa največji delež prihodka prihaja iz zahodne Evrope, s katero logaški Quehenberger za domače gospodarstvo tudi največ posluje. Sodelovanje s Kolektorjem je dolgotrajno, sodi namreč v obdobje po propadu Kautt & Buxa, ko je bilo treba njegove komutatorje spraviti do kupcev. Sedaj pa Quehenberger namenja koncernu Kolektor tudi večji skladiščni prostor, v katerem dobavitelji prešne mase hranijo ustrezne količine te surovine, ki so jo prek koprškega pristanišča pripeljali z Japonske in iz ZDA.

Augustin Quehenberger Group posluje na 76 lokacijah v 16 državah sveta. 2100 zaposlenih ustvari na leto 360 milijonov evrov prometa. 30 zaposlenih v njihovem novem logističnem centru v Logatcu, ki so ga najeli od FMR, je lani ustvarilo 7 milijonov evrov prometa.

Quehenberger
logistics ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Close to your business.

Quehenberger logistika d.o.o. | Obrtniška ulica 4 | 1370 Logatec | Tel.: 01 520 61 00 | Tel.: 01 520 61 04 | Fax: 01 520 61 30
office.si@quehenberger.com | www.quehenberger.com

Črni Vrh ima kar tri Schwentnerjeve nagrajence

Z letošnjo Schwentnerjevo nagrado za življenjsko delo na področju založništva dr. Nedo Pagon ima Črni Vrh nad Idrijo kar tri take nagrajence. Ali ni to za kraj s komaj okoli tisoč petsto prebivalci (s pripadajočimi zaselki vred) – vsega spoštovanja in pozornosti vredna izjema v naši ljubi »dolini šentflorjanski«, kjer ne izkazujemo – zlasti v zadnjih dveh kapitalističnih desetletjih – pretirano velike ljubezni do branja in knjig? Precej drugače je bilo, iz znanih razlogov, pod fašizmom in tudi kasneje, ko smo še, pri petrolejkah, v mnogih domovih tešili lakoto po slovenski besedi in knjigi.

Po domače povedano – Pagonova Neda – ne izvira samo iz Črnega Vrha. Morda se je njen odnos do filozofije, sociologije, kulture, umetnosti in znanosti bolj oblikoval iz materine veje prednikov, zakaj njena mati je zagledala luč sveta v zelo napredni, ne samo gmotno, ampak tudi duhovno bogati slovenski družini Marinčič, ki je gostila mnoge ugledne može; mati je prenesla to izžarevanje iz Vilharjevega Zagorja med Pivko in Knežakom, na Kalcu, v Črni Vrh, kjer so v Pagonovi gostilni že pod italijansko okupacijo – in še zlasti po njej – počitnikovali mnogi pomembni Tržačani, Goricijani in nazadnje tudi Ljubljanci. Iz takih korenin je pognala zaslužna krajanka Črnega Vrha nad Idrijo. Seveda se samo zaradi tega sploh ne dobi Schwentnerjeve – ali kake druge – nagrade za življenjsko delo. Tudi viteškega reda Republike Francije za znanost in umetnost ne.

Doktorica sociologije kulture, raziskovalka, publicistka, urednica ter prevajalka iz francoščine in italijanščine Neda Pagon je letošnja Schwentnerjeva nagrajenska zaradi svoje energije, ki jo je posvetila slovenskemu založništvu, predvsem izdajanju in zalaganju vrhunske družboslovne in humanistične literature.

Še posebej neizbrisljiv in trajen je njen prispevek žlahtni podobi najboljšega v slovenskem založništvu s spočetjem in v delovanju založbe Studia humanitatis in njenih izjemnih knjig in zbirk, ki jih je ta hiša začela uspešno izdajati in zalagati – vsem preteklim in sedanjim gmotnim stiskam navkljub – pod vodstvom Nede Pagon pred petindvajsetimi leti.

»Slovenskega založništva,« piše v utemeljit-

vi nagrade, »še posebej v samostojni Sloveniji, si brez izjemnega deleža Nede Pagon enostavno ni mogoče zamisliti.«

Dr. Martin Žnidersič v resnici ni čistokrvni vaščan, a že pred več kot štiridesetimi leti je v črnovrških Brdcah zakoličil svoj zelo pogosto obiskovan počitniški dom. Tudi – ko je bil nagradjen s tem velikim odličjem leta 1999 – je že pil vodo spod Javornika in Špika, je že dihal in se oplajal od svežine zraka črnovrških polj in gozdov. Torej – nekaj posebnega, izvirnega, navdihujočega – vendarle je v tem kraju, sicer bi kar tukaj ne sledila še kar domača nagrajenska. Spoštovani prišlek, prof. dr. Martin Žnidersič, vsekakor ni dobil Schwentnerjeve nagrade zaradi uživanja »črnovrške vode in zraka«, ampak zavoljo bogatih prispevkov na različnih področjih slovenskega založništva – med drugim tudi zato, ker je napisal prvo doktorsko disertacijo s tega kulturno tržnega področja v Sloveniji. Treba je priznati, da brez njegovih prizadevanj tudi slovensko založništvo ne bi imelo svoje nagrade za življenjska dela.

Mladinski pisatelj **Ivan Bizjak** je bil najprej sirota in kmalu za tem pastir pri drugih gospodarjih. Teh dveh življenjskih položajev in izkušenj ni nikoli zatajil in tudi prosjačil ter klanjal se ni nikomur zaradi njiju; prej je bil – kljub vsemu hudemu – ponosen na to, kar je ustvaril iz sebe. Kar je lepega in dobrega naredil za druge. Bil je učitelj, ravnatelj, pedagoški svetovalec, direktor dveh uglednih založb, urednik nekaj pomembnih knjig in zbir, ustvaril je tudi nad dvajset poljudnoznanstvenih in leposlovnih, pogosto branih, del za otroke. V zvezi z nagrado

za življenjsko delo moramo omeniti vsaj nekaj dosežkov: Bevkova bralna značka s tekmovanjem v branju in prvo resno raziskovanje te oblike literarno-estetske vzgoje ter posledično izbiranje in nagrajevanje najbolj priljubljenih knjig s priznanjem Zlata knjiga in Zlata slikanica. Izumil je Veselo šolo in tekmovanje v znanju v zvezi z njo – preživela je že štirideset let in dosegla nad milijon tekmovalcev. Rekordne številke v slovenskem založništvu so sploh ena od Bizjakovih značilnosti: v marcu 1974 je kot direktor založbe Mladinska knjiga »samoupravno« zaukazal in dosegel (od poskusnih 6.000 do več kot 100.000 rednih članov!) pravi zagon knjižnega kluba Svet knjige. Pogojeno z napovedjo tega gospodarskega zagona in vzporedno z njim – preusmeritev že zasnovanega uredniškega »projekta« neke splošne enciklopedije – v resno in poglobljeno ustvarjanje »državotvorne« Enciklopedije Slovenije.

V življenjskem delu tega nagrajenca iz leta 2006 je treba navesti vsaj še nekaj rekordnih dosežkov: dva milijona osemsto tisoč izvodov v enem letu natisnjenih knjig v MK in osemsto devetnajst tisoč natisnjenih izvodov v najbolj plodnem letu pri Prešernovi družbi – oba dosežka v obeh založbah pod njegovim vodstvom sta iz dvajsetih let pred osamosvojitvijo Slovenije. (Ta dejstva navajamo le zato, da ne bi pozabili, kje smo že bili in kam je padla – zaradi najrazličnejših razlogov – slovenska knjiga.) Tudi temu »črnovrškemu« nagrajencu je – kakor ostalima dvema Schwentnerjevima nagrajencema – slovensko založništvo s svojo najvišjo nagrado priznalo, ob gospodarskih in kulturnovzgojnih dosežkih, tudi pomembnost njegovega avtorskega knjižnega dela.

Gora

Marija Trušnovc

Kranjska Gora, Višnja Gora, Sladka gora, Šmarna gora, Uršlja gora, Mirna gora, Črna Gora, Ptujška Gora, Gora Oljka, Sveta/e gora/e, Ta hōra ta Čaninawa, Mala gora, Križna gora ali kar Gora. To je svet na robu divje Trnovske planote, ki se na južnem delu odlomi in pada v Deželo oziroma Vipavsko dolino; tu se z vplivom Krasa prelamljata dinarski in sredozemski svet, jamast, sitast, vrtačast z vami Gozd, Kovk, Otlica (včasih Votlica, imenovana po naravnem oknu oziroma luknji, ki je dobro služila za vsakršne stike), Predmeja oziroma Dol (Dou). Med Kovkom in Otlico je nekoč tekla deželna meja, skoraj tako močna kot državna (Kovk – dežela Kranjska, Otlica – dežela Goriška), delila je tudi njihove stike, odnose, čustva.

Vsi časi so žagali na njihovih hrbtih, lelah na dnu vrtač, domačijah, a so se kalili s trdim delom za preživetje dol do Idrije, po gozdovih, po svetu – že tudi petletni, šagra na angelsko nedeljo pa jih je vedno pričakala, tudi romarje iz Idrije. »Stali so inu obstali,« bi dejal – kdo že? A boj na požiralniku se je nadaljeval kot že nekje drugod – za vodo, za vir življenja, za vir zaslužka tudi v obliki ledu. Kljub viharnemu vetru z morja in obilnemu dežju jo je javorov hudič ali kateri drugi sproti popil. Letos je bilo vode preveč, pa je hudič po mnogih letih spet zamahnil, plaz Stogovce je podrl cesto in jih ločil od Dežele.

Na Pred meji na križišču treh cest so člani Muzejskega društva pričakali spoštovani viharniki: učiteljica matematike in botaničarka Elvica Velikonja, polkovnik Slovenske vojske Emil Velikonja, Franc Černigoj – pesnik, pisatelj, zbiratelj ljudskega izročila, vsestranski kulturni delavec, učitelj z najvišjo državno nagrado na področju šolstva – in neumorni sodelavci. V bližini spomenika Jožefu Resslu, izumitelju ladijskega vijaka in prvemu načrtovalcu ceste na Goro so po značilni zamisli in izdelavi Marka Pogačnika postavili edinstven spomenik prizadevanjem za

vodovod. Skupino nesrečnih ruskih vojnih ujetnikov v 1. svetovni vojni so pogoltnila tla, iskajoč vodo. Na njih spominja kapelica v barvah ruske zastave. Tudi Italiji in Jugoslaviji ni v celoti uspel poskus, Sloveniji pa leta 1992.

Presunljivo otožnost, zatrto žalost, a hkrati bojevitost in prikrito veselje izraža spomenik Zmaga Posege iz Ajdovščine materi Gorjanki in obenem vodi, ki jo je prinesla vrh Jone na Rob iz nekega drugačnega sveta skozi Otlisko okno. Burja ji biča telo in kot škraplje nagubano obleko, a iz nje kipi življenje s pljuskajočo vodo iz škafa (gnezda).

Štiristoletnica naselitve Gore res ni kar tako. Nadučitelj Edmund Čibej, Gregorčičev prijatelj, ki se je trudil in razdajal za napredek svojih ljudi kljub začetnemu posmehu in zaslovel po tedanji Avstro-Ogrski, če ne kar po svetu, pa tudi ne; uvajal je sadjarjenje, odpravili so skupno bivanje domačih živali z ljudmi. Dim so usmerili po nanovo narejenih dimnikih tudi s podporo ljubljanskega župana Ivana Hribarja; že leta 1888 je naročil v Oslo (tedaj Kristijanijo) smučiči (snežke), izdelane po norveških načrtih, in jih tudi dobil. Smučarija je bila odprta pred

Avstrijo in Italijo. Res si ... »v Gorjanih iskro ukresal«. Poklonili smo se mu pri doprsem kipu na Rupi, kjer ima društvo Gora svoje prostore.

Iskra pa lahko povzroči požar. O tem priča grobnica 367 fantov in deklet – partizanov. Fašizem in Nemci so se z ognjem in mečem znesli tudi nad otroki, ženami, večino domačij, korak in beseda obstaneta ob prenekaterem zapisu na ploščah in grozljivih zgodbah. Da ni Spaka Kulaka ušla pastirju izza zaprtih vrat v Bošnarjevem breznu in povzročila še več gorja? Brezn je sicer velik naraven most s tremi vhodi in vodoravnim vhomom. Pojav je utemeljen po besedah idrijskega geologa dr. Jožeta Čarja. Enako utemeljen je nastanek kraške jame Pod velbom: velikanska trnovska gmota se je napahnila nad propustne kamenine in voda odhaja v globine. Na stiku obeh plasti dobimo Podrotejo, Hubelj ... Pastirji, ti so vse pretaknili ali pa so iskali izgubljeno drobnico, so našli izvireček v globini, ki je bil dolgo s pridom izkoriščen. Še danes je živ. Živalca mehka nit se sicer ni zmenila za nas.

Življenje pa brbota naprej – spodaj in zgoraj. Z gospo Elvico Velikonjevo smo stopali in stopicali med botaničnimi bitjci ter prav po božje obkrožili skromno hladnikovko. Še vedno živi tam, živi pa tudi na kuvertah, znamkah, papircu za klekljanje in tako pravlavlja svojega »očeta« Franca Hladnika, Idrijčana, ustanovitelja Botaničnega vrta v Ljubljani pred 200 leti. Oktobrski posvet o njem in odkritje plošče je še dalo vreden pečat »možu« in rožici (a ne samo eni), ki uspeva tudi v Scopolijevem vrtu v Idriji. »Ni srečen tisti, ki veliko ve, temveč oni, ki dela tisto, za kar ve, da je dobro.« Ljudje pr-eminemo, zgodbe pa ostanejo.

Sinji (nekoč Svinji) vrh, meka slovenskih likovnih umetnikov, ti odpre pogled daleč onkraj širjav in daljav pa tudi srce do prijaznih ljudi, bele žene so jim očitno naklonjene. Ob končnem druženju smo to vsi občutili. Verjetno bi enako še zdaj razmišljal skromni Simon s Sorškega polja v svoji himnični pesmi Gori:

Ko jaz v gomili črni bom počival ...

Takrat v cvetoči zopet ti opravi pozdravljala boš pomladanji svet, takrat moj narod, gora, mi pozdravi, nov rod ponosnih sinov in deklet!

Raj, prijaznost, revščina in nevarnost – vse to so Filipini

Špela Kenda

Opisati to državo je ravno tako, kakor da bi poskušal pobrati milo iz mokre banje. Še bolj ko se trudiš, ti spodleti! Pa poskusimo ...

Filipini, drugo največje otočje na svetu, z več kot sedem tisoč tropskimi otoki, med katerimi je poseljenih le slabih dvesto, leži v Južnokitajskem morju. Zaprašeni biser jugovzhodne Azije je ena izmed najrevnejših držav tega predela. Sredi junija je dobila novega predsednika, ki je velik podpornik demokracije, razvoja in mirnega reševanja sporov z muslimansko večino na otoku Mindanao, ki Filipine v svetu predstavlja kot državo, ki je v vojni. Slabo luč na državo meče tudi desetmilijonska prestolnica Manila, kjer je kriminal zaradi prevelike revščine nemogoče nadzirati, kaj šele omejiti. Filipini ležijo na tektonski prelomnici, tako da niso niti potresno niti vulkansko varni. Piko na i pa dodajo še vse mogoče prometne, letalske in ladijske nesreče, zaradi prenatrpanosti in neprimernega vzdrževanja.

A ko si enkrat na Filipinih, o zgoraj naštetih nevarnostih ni ne duha ne sluha. Res pa je, da me je prestolnica Manila popolnoma razočarala. Mogoče se je vzrok skrival v tem, da nisem pričakovala take sivine, natrpanosti ter polnih ulic prostitutk, beračev in sirot. Da ne omenjam, koliko časa smo porabili, da bi nas taksist z letališča pripeljal do hotela, ki smo si ga med vožnjo proti centru mesta poiskali v vodiču. Bolj ko smo taksistu grozili in kričali nad njim, do dražjega hotela nas je pripeljal, saj je bil v igri dodatni zaslužek. Ko smo ugotovili, da se brez pomena razburjamo, smo izstopili, mu dali nekaj denarja ter si sami poiskali prenočišče. Ker sem potovala v spremstvu dveh fantov, je naslednje raziskovanje mesta potekalo v lokalni kavi, kjer smo naročili domače pivo Red Horse in se sredi dopoldneva preizkusili v karaokah, s katerimi so Filipinci popolnoma zasvojeni. Sledil je ogled mesta z jeepneyem. Gre za star vojaški džip, ki je okrašen na vse mogoče načine in je za tujce glavna atrakcija, saj je celotno mesto natrpano z njimi. Presenečeni smo bili tudi nad njihovo pretirano vero, saj so bile vse cerkve in njihova okolica natrpana z verniki. Seveda so božje podobe krasile tudi stanovanja in vsa prevozna sredstva. Manila pa velja tudi za

prestolnico ogromnih nakupovalnih centrov, ki ti lahko vzamejo veliko časa, preden jih pregledaš in se odločiš za nespameten nakup ogromnih količin obutve, oblačil in modnih dodatkov.

TUDI V TOPLIH KRAJIH PRIDETA VOLNENA KAPA IN ODEJA ŠE KAKO PRAV

Da smo si lahko na lastne oči ogledali 2000 let stare riževe terase, ki spadajo med svetovna čudesa v naselju Banue na severu otoka Luzon, smo morali kar konkretno stisniti zobe. In sicer na deseturni nočni vožnji z avtobusom iz Manile do Banaueja, zaradi klime in divje vožnje. Ker nas je

tako zeblo, smo že na prvem postajališču kupili kape in odeje ter s tem popestrili vzdušje na avtobusu. Po prihodu v majhno mesto, ki se nahaja v samem osrčju filipinskih gor, smo doživeli prisrčen stik z izredno mirnimi, prijaznimi in gostoljubnimi domačini. Takoj smo si najeli voznika, ki nas je potem vse dni razvažal naokrog po starodavnih poteh, ki vodijo do oddaljenih vasic plemena Igorot. Vsak dan smo si tudi najeli lokalne vodiče, tokrat kar otroke, ki so imeli počitnice, saj je bilo veliko cenejše in zabavnejše. Pa tudi prirasli so nam k srcu, ko so z neverjetno hvaležnostjo sprejeli coca-colo in čokolado, ki smo jim ju ku-

Čokoladni griči na otoku Bohol

Vstop v mesto Banaue

povali v lokalnih trgovinah z osnovnimi potrebščinami in zaprašeno coca-colo, ki je v teh oddaljenih od boga pozabljenih vasicah stala pičlih 10 centov. Da smo se prebili do pisanih plemenskih vasic sredi riževih teras, smo se vzpenjali in spuščali skozi pravi tropski deževni gozdič, kjer smo imeli tudi bližnje srečanje z zeleno mambo. Vmes smo postali lačni in smo si privoščili skromno kosilo, ko pa smo dobili račun, nas je skoraj pobralo, saj smo plačali petkrat več, kakor je bila dejanska cena. In med preprirom smo došli, da se je naš edini odrasli vodič pošteno najedel na naš račun. A nas je med sprehodom skozi vasiče jeza hitro minila, ko so nas nekateri najbolj pogumni domačini povabili medse, kjer smo skupaj pili riževo žganje in naredili nekaj nepozabnih fotografij. Ker smo po duši avanturisti, smo se z gorskimi jeepneyi odpravili na nevarno vožnjo po ubijalski cesti do mesta Sagada, ki je bila na nekaterih predelih povsem uničena zaradi poplav in plazov. V okolici mesta se namreč nahajajo številne etnične skupine,

▶ Tarzij – najmanjši miroljuben primate na našem planetu

▶ Zahodnjaška kultura se je naselila tudi v najbolj odročnih krajih

ki imajo še danes močan čut za plemensko pripadnost in kjer živijo še poslednji lovci na glave. Žal je državna oblast omejila dostop do teh plemen, saj na ta način poskušajo ohraniti pristnost njihove kulture in jih je zato mogoče videti samo nekajkrat letno med njihovimi obredi. Tako smo se morali zadovoljiti s črno-belimi fotografijami in maketami njihovih vasi. Ampak smo se kmalu potolažili, ko smo se približali Burial Cave, kjer je pokopališče z visečimi krstami, na tleh pa polno okostij in lobanj. Še danes imajo nekateri starejši domačini željo biti pokopani na tak način, ker verjamejo, da so tako bližje bogu in se bodo tako hitreje ponovno rodili. Omeniti moram tudi neverjetno delavnost in vztrajnost domačinov, ki so občudovanja vredni. Cesto, ki jo je plaz odtrgal, so obnavljali z lastnimi rokami, prav tako je bilo pri drugih odsekih, kjer so cesto širili in betonirali.

KAM? NEKAM, KJER NI MONSUNOV, POTRESOV IN VULKANOV

Ko smo se po tednu dni vračali nazaj proti Manili, smo izvedeli, da je dostop do naše naslednje destinacije nemogoč, zaradi nenadnega izbruha vulkana, in tako je splavalo po vodi plavanje med kiti. Prisiljeni smo bili spremeniti prvotni načrt in po temeljitem razmisleku smo se odločili za polet na razpotegnjeni otok Palawan, ki je nekoliko odmaknjen od ostalega otočja, redko poseljen in slabo razvit, a zato nič manj turistično oblegan. Po pristanku v mestu Puerto Princesa smo se takoj podali v akcijo iskanja prenočišča in kot vedno ni šlo brez zapletov in nejevolje taksista pri končnem plačilu. Ko smo dokaj umirjeno mesto, ki velja za prestolnico kulinarike, prečesali po dolgem in počez, da bi našli kakšen živahen prostor, smo si vmes ogledali še stojnice z vso mogočo kramo in nakupili sadja. Sprijazniti smo se morali, da bomo predbožični večer preživeli umirjeno na osrednjem trgu z glavno senzacijo: premikajočimi jaslicami, kjer se je trlo domačinov in turistov, ter »mamljivo« dišečo stojnico, kjer so prodajali filipinsko specialiteto – kuhani račji embrio, ki še tako lačnemu človeku vzame apetit. Bajda je okusen in poln energije! Ko pa smo se skoraj zaleteli v stojnico z odojkom, se je vsem povrnil nasmešek na obraz, pa tudi praznina v želodcu in zavedanje, da noči še dolgo ne bo konec. Na otoku pa smo si seveda ogledali njegove glavne znamenitosti. Pričeli smo z obiskom zaliva Honda Bay, od koder smo se s čolnom podali na potapljanje med koralne grebene, ki so bili občudovanja vredni, in si privoščili odlično morskorožo na žaru. Sledila je osemkilometrsko vožnja s čolnom v 154 km dolgo podzemno reko, ki velja za eno izmed sedmih čudes sveta. Bolj kot reka pa nas je

pritegnila okolica z divjimi živalmi, še posebej ogromnimi legvani.

Z MUKO DO OTOKA BOHOL

Skoraj smo se že sprijaznili, da bomo obstali na otoku Cebu, saj ni bilo v nobeno smer prostega sedeža ne na letalu in ne na trajektu, ker smo se po otokih selili v božično–novoletnih praznikih. Ampak mi se nismo predali usodi in smo šli v celodnevno akcijo. Obiskali smo vse pristaniške družbe, pristanišča – srečo smo poskušali celo v pristanišču za tovor –, turističnih agencijah in nakupovalnih centrih, kjer smo si vmes privoščili še špagete v eni izmed verig filipinske hitre prehrane. In po enodnevnem norenju po mestu je bil trud poplačan. Še isti večer smo se s trajektom odpeljali na otok Bohol z namenom, da si ogledamo oziroma se povzpne na enega od Čokoladnih gričev. Gre namreč za okrog 2000 travnatih hribočkov približno enakih oblik in velikosti, ki se raztezajo, do kamor seže oko. V najbolj suhem obdobju, ki traja nekje od januarja do aprila, pa se zaradi suše obarvajo rjavo. Pogled iz zraka v tem času spominja na tablico čokolade. Na istem območju domuje tarzij, eden najmanjših še živečih primatov, ki ni večji od dlani. Primate je aktiven le ponoči, medtem ko podnevi spi. V primerjavi s svojim telesom ima ogromne oči, skoči do pet metrov daleč, glavo pa lahko zavrti za skoraj 360 stopinj. Ker gre za ogroženo vrsto, ga je mogoče videti le na zaščitenem področju in z malo sreče ga lahko celo vzameš v naročje.

IN KONČNO ČAS ZA UŽIVANCIJO ...

Nekajdnevno uživanje smo si privoščili na majhnem otoku Panglao, ki je mostovno povezan z otokom Bohol. Otok slovi po ogromnih koralnih grebenih, pisani podvodni flori in favni, kristalno čistem sinjemodrem morju, belih peščenih plažah, polnih raznobarnih školjk in koral, po kokosovih palmah, ki še dodatno pripomorejo k podobi raja na otoku, ter po redki poseljenosti z izjemno prijaznimi domačini, ki so nas vabili v svoje domove. Žal pa ima vsak raj svoje pomanjkljivosti in tokrat so bili to vztrajni in vsiljivi prodajalci sončnih očal in maserke. Vsak dan so nam vztrajno prodajali »originalna« sončna očala svetovno priznanih blagovnih znamk, dokler si nismo vsi nadeli svojih. Tudi po 10-krat ista pesem z istim prodajalcem. Ko pa je po nekaj dneh ugotovil, da nismo zainteresirani za očala, je fantoma po ugodni ceni poleg očal poskušal prodati še viagro. Povsem enak problem so bile maserke. Samo pogledala sem jo in nisem se je več znebila, tako da sem se je zadnji dan usmilila in pustila zmasirati – še danes mi je žal, da se nisem pustila zmasirati vsak dan!

Frizerski salon Nataša

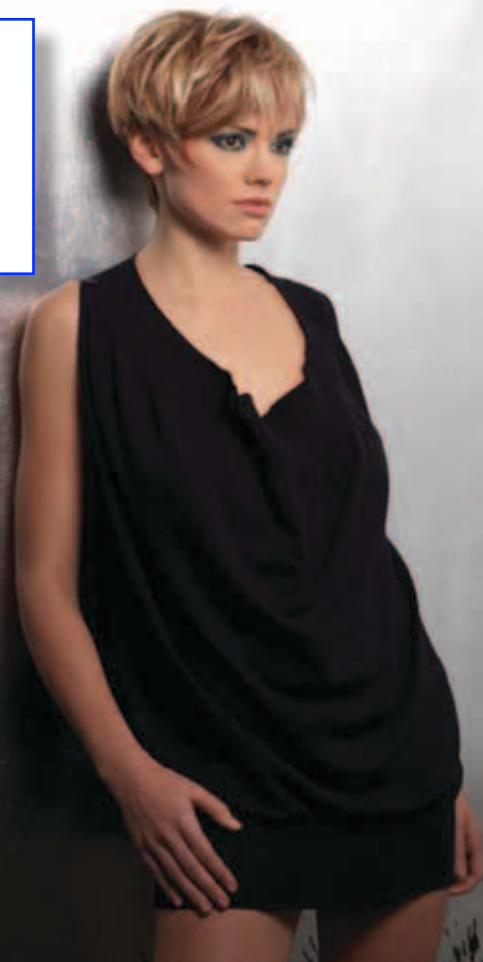
Nataša Černilogar s.p., Gortanova 3, 5280 Idrija
Tel. 05 37 22 920, **NOVA GSM številka 070 745 212**
Delovni čas: torek 08-12 in 15-20, sreda 08-12,
četrtek 12-20, petek 08-15 ali 12-20, sobota 7-12,
ponedeljek, nedelja in prazniki zaprto

Lepi lasje so vam v okras, zato naj vam bojo v ponos

Frizerski salon Nataša vam želi lepe in mirne praznike.
Božič naj bo čaroben in poln presenečenj, novo leto 2011
pa naj vam prinese veliko lepih misli in ustvarjalnih
idej in seveda ljubezni ter zdravja.

*Delaj in prizadevaj si za tisto, kar je treba storiti,
okušaj tudi grenke stvari,
ceni malenkosti, iz malega naredi veliko,
sovražnost poplačaj s krepostjo;
predvidi težave, ko gre vse še gladko,
poveličuj stvari, ko so še nepomembne.*

(LOACE-6. stoletje pr. n. št.)

**EVT
SISTEMI d. o. o.**

Ekologija, Varnost, Trgovina

*Vesel božič in
srečno novo leto 2011*

Vabljeni vsak delovnik med **10:00 in 15:00**
Trgovina **EVT**, Arkova 11, Idrija. Telefon: **05 37 74 840**

Plezalni klub Drin

Maja Vojska

Čeprav bi morala biti rekreacija vedno bolj pomemben del našega vsakdanjika, se zdi, da zaradi natrpanih urnikov vse bolj pozabljamo na tisti znani slovenski rek »Zdrav duh v zdravem telesu«. Sploh v zimskem času, ko so dnevi kratki in mrzli, je v krajih, malo oddaljenih od športnih centrov v Idriji in Cerknem, težko najti čas za rekreacijo. Otaleški Plezalni klub Drin je bil ustanovljen prav s tem namenom: ponuditi nekaj novega ter skozi druženje in športne aktivnosti prepričati stare in mlade, da bi rekreacija morala biti pomemben dejavnik v našem življenju. Pogovarjala sem se s predsednikom Silvom Likarjem in podpredsednikom Rajkom Vojska.

naravi. Poleg druženja, poletnega in zimskega plezanja, pa si drinovci prizadevajo, da bi v te kraje prinesli tudi druge športne aktivnosti. Zato so že poleti poleg plezalnih izhodov za člane v slovenska plezališča organizirali tudi aktivnosti, ki niso imele povsem plezalnega značaja. Poleti se je dokaj številna skupina udeležila canyoninga v Trebuši. Tam so se pogumni, adrenalina željni udeleženci v nepremočljivih oblekah spuščali po tolmunih, skakali v vodo ter se noro zabavali. Poleg tega ima vodstvo v načrtu to zimo izpeljati organiziran prevoz na enega izmed smučišč v tujini, ki pa bo odprtega tipa, tako da je udeležba zaželena z vseh strani. Drinovci načrtujejo, da bo to le začetek organiziranih športnih aktivnosti, ki bodo odprte za vse navdušence nad športi in zato bodo tudi

da sploh mladi začnejo plezanje povezovati z druženjem, zabavo, koristno rekreacijo ter ne nazadnje s preizkušanjem lastnih sposobnosti v malo bolj napornih situacijah.

Rojstvo novega kluba zahteva veliko trdega dela in predanosti. Drinovcem na začetku ni vse takoj steklo kot po maslu, a so se s skupnimi močmi uspeli organizirati ter prebrodili tudi začetne težave. Največja težava je bila v tem času prav gotovo finančna podpora ter pridobivanje sponzorjev, ki bi podprli njihovo delovanje in v začetni fazi predvsem gradnjo plezalne stene. Ne glede na vse pa jim je bilo v veliko podporo odobravanje domačinov, ki so sprejeli njihov projekt z navdušenjem, da se v Otaležu nekaj premika tudi v športni smeri.

Klub je uradno nastal 25. 12. 2009, a ideja o njegovem nastanku je že leta pred tem nastajala v glavah nekaterih posameznikov, ki jih je družila ljubezen do gora. Rojstvo kluba je sovpadlo s pričetkom gradnje notranje športne plezalne stene, ki bo v prvi vrsti omogočala delovanje kluba tudi čez zimo. Od začetka jim je bilo dokončanje stene prioriteta, saj bi si z rednim dostopom do plezalne stene lahko zagotovili tudi možnost rednih plezalnih šol.

Ime kluba je nastalo iz narečne besede drin, ki predstavlja osamljen grm, samorastnika, ki sam kljubuje vplivom narave. To je na nek način tudi poglobljena lastnost plezalca – moč, trdnost in kljubovanje nepredvidljivi

informacije o aktivnostih javno dostopne. V decembru so s prvim potopisnim predavanjem o Indiji, ki sta ga vodila Katja Florjančič in Simon Bajt, začeli niz načrtovanih predavanj. V prihodnje se jih bo zvrstilo kar nekaj, katerih tematika pa ne bo vezana le izključno na šport in rekreacijo.

Da pa bi ljubezen do gora ter športno plezanje približali mlajšim generacijam, bodo spomladi organizirali tudi šolo plezanja za mlajše. Tam se bodo naučili osnovnih prvin plezanja, kot so vozlanje vozlov, varovanje soplezalca v steni ter ostalih znanj. Svoje fizične sposobnosti bodo urili na notranji steni v Otaležu ter jih kasneje uporabili na izhodih v naravna plezališča. Radi bi dosegli,

Zato zasadi svoj vrt in okraši svojo dušo, namesto da čakaš, da ti nekdo drug prinese rože!

Tomaž Humar

Drinovci so se s svojo ljubeznijo do gora in športnega plezanja lotili projekta, ki bi ponesel to navdušenje na mlade in mlade po srcu. Z izgradnjo otaleške plezalne stene in ustanovitvijo kluba so zasadili svoj vrt, preko katerega prenašajo svoja znanja in skozi druženje ustvarjajo nove izkušnje. Če vas plezanje ne zanima in se vam niti ne zdi pravi način rekreacije, potem obiščite kdaj drinovce, z veseljem vas bodo prepričali o nasprotnem.

In memoriam Jure Robič

Sine Pečelin

24. septembra letos je svet izgubil ikono ultrakolesarstva, očeta, velikega prijatelja in človeka širokega srca. Po vsem svetu je bil znan kot najboljši vzdržljivostni kolesar, saj je kar petkrat zmagal na najtežji dirki na svetu, na slovitim Raamu, je absolutni zmagovalec dirke okrog Slovenije, dvakrat je slavil na ultrakolesarski dirki po Evropi Le Tour-Direct, nazadnje pa tudi na zelo težki dirki po Švici Tourtour. Več kot stokrat je stal na zmagovalnih stopničkih na vseh celinah našega planeta.

Tisti, ki smo ga imeli možnost pobilže spoznati, ga poznamo kot izredno prijaznega človeka, človeka, ki je znal spoštovati, ceniti in pomagati prav vsakemu. Nobenega nasprotnika ni podcenjeval, na vsako tekmo se je zavzeto pripravil in šel na start vedno z ogromno mero strasti in želje po zmagi, ni poznal polovičarstva, zahteval je od sebe več, kot je bilo morda mogoče. Njegova želja po zmagi, postavljanju skoraj nemogočih rezultatov in rekordov je bila neizmerna. Njegovi treningi so bili za nas navadne smrtnike nepredstavljeni. In na enem takih treningov se je tega jesenskega dne na gorski cesti, komaj dva kilometra od svojega doma, naš Jure smrtno ponesrečil.

Letos se je Jure odpravil v Ameriko na Raam z dvojnimi cilji: da petič zmagaja in da poruši 23 let star rekord proge. Toda mati narava mu je tokrat obrnila hrbet in mu s štiridnevnim deževjem, poplavami in neurji ni dovolila, da bi izpolnil cilj zrušiti rekord. Kljub temu je Jure zaznamoval to dirko, saj je zmagal zelo prepričljivo. S svojimi osmimi nastopi in petimi zmagami je pustil na Raamu neizbrisen pečat, ki bo ostal za vedno.

Tri tedne po vrnitvi iz Amerike smo imeli tudi v Idriji priložnost pozdraviti Jureta, ki ima tudi tu veliko navijačev in privržencev; na Dnevu Kolektorja je spregovoril o svojih načrtih ter se pozdravil s prijatelji in vodstvom koncerna Kolektor.

Dan slovesa od Jureta je bil lep, gore so bile obsijane s soncem, jesensko listje na tleh in drevesih čudovito. Na kraj zadnjega slovesa v Kranjski Gori je prišla ogromna množica ljudi – vsi njegovi največji prijatelji in tekmovalci ultrakolesarstva iz celega sveta. Pred štirimi meseci smo se pozdravljali in tekmovali z njimi, sedaj pa smo se ponovno srečali na kraju, kjer smo se še zadnjič skupaj poslovili od velikana in domala nepremagljivega ultrakolesarja. Besede predsednika Raama

Na fotografiji so z leve proti desni predsednik Raam-a Fred Boetlingh, Jure Robič in Marko Baloh, eden najboljših vztrajnostnih kolesarjev na svetu

Jure Robič na Dnevu Kolektorja v Idriji, kjer je zbranim spregovoril o svojih načrtih. Na Dan Kolektorja je pripeljal tudi svojega sina

Freda Boetlingha ob tem slovesu povedo marsikaj: Jure je bil darilo športu, Sloveniji in celemu svetu.

Tudi sam čutim veliko praznino ob izgubi velikega prijatelja in človeka. Zato, Jure, hvala, ker sem bil lahko tvoj prijatelj. Pogrešal te bom.

V začetku novembra je vodstvo Raam-a gospoda Sineta Pečelina nagradilo s posebnim priznanjem za organizacijo in promocijo te dirke v Sloveniji. Priznanje mu bo vročilo na startu prihodnjega Raam-a.

Uredništvo

Plesalkam PKI uspel veliki met

Polona Šemrl

Le malokdo si je pred petimi leti, ko je bil ustanovljen Plesni klub Idrija, mislil, da bodo njegove plesalke in plesalci vse odtlej, korak za korakom, segali po vse višjih mestih na državnih, evropskih in svetovnih tekmovanjih. Največji uspeh pa so dosegli prav letos na svetovnem prvenstvu v Ukrajini, ko so Tana Alič, Maruša Govekar, Daša Kovačič, Urška Leskovec, Sara Menart, Nika Prelovec in Nina Vončina z odlično koreografijo postale svetovne prvakinje v kategoriji malih skupin v street show dance. Obiskali smo jih na enem od treningov in malo poklepetali z njimi in njihovo trenerko Renato Alibegović.

Ko smo se pogovarjale o plesu, so dekleta kar žarela. Že na daleč se je videlo, da so zaljubljena v ples. Bodo pa še nekaj časa potrebovale, da se bodo sploh zavedale, kaj so kljub svoji mladosti dosegle. Kaj so ne nazadnje dosegle za Plesni klub Idrija, tudi za Idrijo samo. Idrijčani se razveselijo vsakega uspeha domačih športnikov. Tudi njihovega so se. V tako kratkem času jim ne bi mogli

pripraviti lepšega sprejema. O njem pa, kot so povedala dekleta, do prihoda na Mestni trg v Idrijo niso vedela ničesar. Trenerka Renata je poskrbela, da je sprejem ostal presenečenje.

Sicer pa se dekleta, ki so vse še osnovnošolke in plešejo dobra tri leta, zavedajo, da brez trdega dela ne bi bilo uspeha. In prav ta pripravljenost za delo je po besedah Renate Alibegović ena od zelo pomembnih vrtilin idrijskih plesalk, vseh, ne samo aktualnih svetovnih prvakinj. Čeprav ples ni bil nikoli idrijski šport, bi lahko rekli, da je z ustanovitvijo Plesnega kluba Idrija postal idrijski šport števila ena. Nadarjenih otrok za ples je

v Idriji menda veliko. Glede na rezultate, ki jih v tako kratkem času ni dosegel praktično noben uveljavljen plesni klub v Sloveniji, bo kar držalo.

Uspehov pa nikakor ne bi bilo brez še kako pomembne podpore staršev, kluba, ki plesalkam omogoča, da imajo optimalne pogoje za delo, trenerke, ki se iz Ljubljane na delo vozi v Idrijo. »Mi ni žal, da sem se odločila tako,« pravi Alibegovićeva, ki ob tem ne pozabi povedati tudi zakaj. »Otroci so drugačni. So zelo povezani, med seboj se poznajo. Prijetno je delati z njimi.« Sicer pa med vožnjo nastajajo različne koreografije, prav ta pot velikokrat pripelje do »zmagovalnih idej«.

Nagradna križanka

				AVTOR BRANKO GOVEKAR	VEDA O NECEM	PROSTOR ZA AVTOMOBIL	PREBIVALEC OTALEŽA	PRITRDLINICA	RUSKI PLESALEC VIDOV	NEKDANJI AVSTRO-OGRSKI DROBIZ	SLOV. IGRALKA RINA	HČI BRATA ALI SESTRE	MAKEDONSKI PESNIK MIHO	BREZ- PRAVNO LJUDSTVO		
				RAZI- SKOVALEC PRETE- KLOSTI												
				RODNOST PREBIVAL- STVA												
				VELIKA TROPSKA PAPIGA				ZNAK ZA ENAKOST								
				UKAZ, NAROČILO							ZENSKO IME					
				VIDENJE V PRIHODNOST							OSEBNI DOHODEK					
									EDEN OD UDOV					KRAJEVNA SKUPNOST		
FMR- MEDIA	RIBA IZ DRUŽINE KRAPOVCEV Z RDECIMI OČMI	NAŠ FOTOGRAF DRAGO	TEREMSKO VOZILO	NEKDANJA AMERIŠKA SMUČARKA CINDY	NANDE VIDMAR	SINJSKA VITEŠKA IGRA	GNETENJE TELESA				POZITIVNA ELEKTRODA	ATLETSKI REKVIZIT				
							JAPONSKO VELEMESTO				NEKDANJI PRIMORSKI ANSAMBL					
SLOVENSKI GLEDALSKI IGRALEC V TRSTU								VZHODNJA- SKO RIŽEVO ŽGANJE					DEL OBRAZA			
PRIPADNIK DRŽAVE								IGRALKA OSEANAR	IZRASTEK NA GLAVI				JOŽE VOŽNY	PTICA SEVERNIN	MORJ, NJORKA	
								JANEZ LOTRIČ					POJAV OB NEVIHTI			
RALLY VOZNIK LOGAR					PEDAGOG MIROSLAV					PRISTANI- ŠČE V KENJI						
					RAZDELILEC GASILSKE CEVI					DEL JADRNIC						
INTEGRI- RANO VEZJE				KRADLJIVEC				DEL MOTORJA			KOS CELOTE			KATJA LEVSTIK		
				HRIB NAD LJUBLJANO				POLICIJSKI TEROR			NESLOŽ- NOST			TOMAŽ TERČEK		
EDVARD GRIEG			KRANJ			OČRT				STROKOVN- JAK ZA ANALIZO						
			ANGLEŠKI GLASBENIK BRIAN			NATRIJ				NADA						
OTOK PRED OBALO FRANCIE							EDGAR DEGAS		PUBLICIST, NOVINAR LOJZE			ESTONEC		OTOK V BALEARIH	DEL MOŠKE GARDE- ROBE	
DRŽAVA V VZHODNI AFRIKI							PABLO NERUDA		NAPOVE- DOVALEC PRIHOD.					MARIJAN KRALI		
							PLAVALKA ANJA		ZENSKO IME					PEKOČA ZACIMBA		
PRIJETEN VONJ						TEK V NARAVI			NORDIJSKI BOG					MIK DRAŽ		
						NOSILEC AVTOM. KOLESA			VRSTA RAKA					REKA V NEMČIJI		
																
										NEKDANJE LJUBLJAN- SKO KOPALIŠČE						
					SAMOSTAN PRI VRHNIKI							PLEN				
												KATRAN				
					ITALIJANSKI NAFTNI KONCERN			LADJA ARGONAVTOV				OTOK V EGEJSKEM MORJU				
								EVA LONGYKA				TOMAŽ ERTL				
					ČRNA SNOV V DIMNIKU				NEKDANJA ŠVICARSKA SMUČARKA MARLIES						KLAVDIJ TUTTA	
					JEZERO V JUŽNI RUSIJI				VRSTA ŽAGE ZA HLODO- VINO					ENAKA SAMO- GLASNIKA		

Rešitvi nagradne križanke iz septembrske številke Komunitatorja sta: **dolgoročna uspešnost in korita**

Ime in Priimek

Naslov

Pošta

Davčna številka

Izžrebani reševalci nagradne križanke so:

Mateja Mlinar, Novi Svet 16, 1372 Hotedršica

Majda Mozoli, Grilčeva 24, 5280 Idrija

Neja Rupnik, Pod Grintovcem 4b, 1370 Logatec

Pravilne rešitve pošljite do **1. marca 2011** na naslov:

FMR - MEDIA

Arkova 43

5280 Idrija

s pripisom **"Nagradna križanka"**

Izžrebali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade

Ste že slišali za konjske pizze?

Med javnimi uslužbenci so najdlje vztrajali policisti, vendar so tudi med stavko "delali"

S tega zornega kota je svet videti drugače, kot s pasje perspektive

Štajerski, ne vemo, če je z vinske ceste

JANEZ SVETADUŠEK, spiser za obnavljanje cerkvenih kirsov in fresk

1. Sveta nebesa ptičjega perja in dreza očistil in a firmežer prenamal	800 krajcarjev
2. Popravlil poslednje večerje in riste duše porikal, ki so bile za viedolpočena tako, da so krbhansko splozale	900 "
3. Sv. Jakubu nos očistil in osušil, s' Duhu nogo nalinal	40 "
4. Sv. Barbari popek zagipsal, Juda Iskarijotu brado pofarbal	77 "
5. Sv. Uršulo od strani počul in grebenček lakiral	100 "
6. Bart in hudiča s' stopra obrisal in Artangelu piščal popravil	560 "
7. Sv. Kariji prsa popravil, halo vgnil in novca v'reka naredil	7.500 "
8. Sv. J. Jaru rago nabrusil in na tegu v Koibr sevije saflikal	75 "
9. Dvi v raju prete skrajšal in zigov list malo višje potaknil	30 "
10. Sv. Buzani spodnji del telesa popravil, lina postritel in vse druge v red spravil	78 "
11. Neumni devici svetilko napolnil in nov tont usukal	38 "
12. Sv. Petru sednjica prebelil in prazno močnje napolnil	27 "
13. J. nešparjen za oltar Sv. Karije položil, obrusil, počlal in spranje zakital	560 "
14. Sv. Keži sem zobe usukal, jih bele pofarbal in Sv. Gertrudo od sedaj obdšlil	210 "
15. Sv. Ani kolena unil, oko prenamnil in podplate ostrgal pa Sv. Alojziju malho saflikal	190 "

Najbolj duhovit račun, kar jih je bilo v zadnjih 200 letih izdanih pri nas!

... udobje po vaši meri

Predstavljamo vam nov model sedežne garniture PLATT.

Sedežno garnituro odlikuje modern design, prostornost, mehko zaobljene linije, bombiran videz pa deluje že na pogled udobno in kar vabi da sedežno preizkusimo.

Sedežno garnituro se dimenzijsko prilagodi in izdela iz materiala po želji.

| svetovanje, izmera na domu
| sedežne garniture po meri, počivalniki, kavči, dodatki za dom
| zavese (gubani rolo, panelne zavese, klasične zavese...)

| ideje in nasveti na spletni strani: www.zakelj.si/ideje.html
| več informacij na: www.zakelj.si

Proizvodnja Goropeke
Goropeke 1, 4226 Žiri
T: 04/517 05 50

Salon BTC, dvorana 10
Šmartinska 152, 1000 Ljubljana
T: 01/547 75 20

Salon Lesce
Alpska c. 62, 4248 Lesce
T: 04/535 35 48

Želimo vam vesele božične
praznike in srečno novo leto 2011.

**V januarju 2011 izkoristite 15%
promocijski popust pri naročilu
sedežne garniture PLATT**

Velja za gotovinsko oz. TRR plačilo.